

Právo členského štátu

Každý členský štát Európskej únie (EÚ) má svoje vlastné právo a svoj vlastný právny systém. Právo členských štátov (ČŠ) môže tvoriť právo na vnútroštátnej úrovni (alebo vnútroštátne právo, ktoré je platné v celom členskom štáte) a právo, ktoré je uplatniteľné len v určitej oblasti, regióne alebo meste.

Členské štáty uverejňujú svoje právne predpisy v svojom úradnom jazyku, resp. jazykoch, a sú právne záväzné len v tomto jazyku, resp. jazykoch. Určité právne akty členských štátov môžu byť na informačné účely k dispozícii v jednom alebo viacerých ďalších jazykoch okrem úradného jazyka, resp. jazykov.

Databázy

Väčšina členských štátov má vnútroštátnu databázu svojho práva – príslušné informácie môžete získať, keď si vyberiete jednu z vlajok na pravej strane.

Okrem toho európska databáza [N-Lex](#) spája väčšinu úradných vnútroštátnych databáz. N-Lex je prebiehajúci spoločný projekt riadený [Úradom pre vydávanie úradných publikácií Európskej únie](#) a zúčastnených národných vlád. V súčasnosti umožňuje nahliadnuť do práva 27 členských štátov.

Navyše prostredníctvom [Európskeho fóra úradných vestníkov](#) môžete získať prístup k webovým stránkam organizácií zodpovedných za vydávanie úradných vestníkov (zbierok zákonov) členských štátov EÚ (plus niektorých kandidátskych krajín a krajín EZVO).

Z hľadiska EÚ sa mnohými zákonmi členských štátov prakticky vykonáva právo EÚ. Platí to najmä v prípade vnútroštátneho práva, ktorým sa vykonávajú smernice EÚ. Ak hľadáte vykonávacie opatrenia, ktorými členské štáty začlenili určité ustanovenia práva EÚ do svojho právneho poriadku, môžete použiť príslušnú funkciu vyhľadávania v databáze [EUR-Lex](#).

Pramene práva

Právo členských štátov pochádza z rozličných zdrojov, najmä z ústavy, zákonov alebo právnych predpisov (ktoré môžu byť prijaté na vnútroštátnej, krajskej alebo miestnej úrovni), a/alebo nariadení orgánov štátnej správy atď. Okrem toho môžu súdne rozhodnutia súdov členských štátov viesť k vytvoreniu [judikatúry](#).

Oblasti práva

Právo členských štátov sa tradične delí na súkromné a verejné.

- Súkromné alebo verejné právo je oblasť práva v spoločnosti, ktorá ovplyvňuje vzťahy medzi jednotlivcami alebo skupinami bez zásahu štátu alebo vlády.
- Verejné právo upravuje vzťahy medzi fyzickými osobami a štátom, jeho subjektmi a orgánmi, ich právomocami a príslušnými postupmi. Vo všeobecnom rámci verejné právo tvorí ústavné právo, správne právo a trestné právo. Z dôvodu osobitnej povahy trestného práva sa toto právo môže považovať za osobitnú kategóriu práva.

Podrobnejších informácií o práve členských štátov získate, ak si zvolíte jednu z vlajok na pravej strane.

Tieto stránky spravuje Európska komisia. Informácie na tejto stránke nemusia nevyhnutne vyjadrovať oficiálne stanovisko Európskej komisie. Komisia nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Pokiaľ ide o pravidlá v oblasti autorských práv pre webové stránky EÚ, pozri právne upozornenie.

V tejto sekcii nájdete prehľad o jednotlivých prameňoch práva v Belgicku.

1. Aké právne nástroje alebo „pramene práva“ určujú právne normy?

Právo je súbor záväzných právnych noriem, písaných alebo nepísaných, ktoré upravujú spoločenské vzťahy medzi občanmi a orgánmi a medzi občanmi navzájom, a ktoré zároveň organizujú verejnú správu.

Rozlišujeme medzi **formálnymi prameňmi** a **materiálnymi prameňmi**. Materiálne pramene oproti formálnym prameňom neobsahujú skutočné právne normy. Ide najmä o dobrú vieru, spravodlivosť a rozumné chovanie.

Existuje päť kategórií formálnych prameňov. Tri majú záväzný charakter: **zákon**, **obyčajové právo** a **všeobecné zásady práva**. Zvyšné dve nie sú záväzné, ale slúžia len ako pramene poznania práva (pramene práva v gnozeologickom zmysle): **judikatúra** a **právna náuka**.

Právne predpisy budeme bližšie skúmať ďalej, v bodoch 3 a 5. Označujeme tak, ako prezrádza samotný pojem, písané predpisy, ktoré prijal príslušný orgán. Obyčajové právo je už z definície nepísané. Na všeobecnej úrovni upravuje zvyky a obyčaje občanov a na osobitnej úrovni zvyky a obyčaje profesijných skupín. Všeobecné zásady práva vyjadrujú vyššie hodnoty, ktoré daná spoločnosť chce rešpektovať, ako je zásada rovnosti všetkých občanov, proporionalita prijatých predpisov a opatrení a zásada, podľa ktorej orgány musia konať v súlade so zákonom. Mnohé zásady sú zakotvené v tzv. právnych princípoch, ako napríklad „*non bis in idem*“ v trestnom práve alebo „*lex posterior derogat legi priori*“.

Judikatúra a právna náuka sú prameňmi práva v gnozeologickom zmysle. Judikatúra pozostáva zo všetkých rozhodnutí, ktoré vydali súdne dvory a sudy. Rozsudku sa musia podrobiť len strany konania. V Belgicku neexistuje systém precedensov. Jedinými súdnymi rozhodnutiami, ktoré sú všeobecne vykonateľné, sú rozhodnutia ústavného súdu. Ďalšími vyššími súdmi sú štátna rada (najvyšší správny súd) a kasačný súd (najvyšší súd pre všeobecné právo).

Ďalším nezanedbateľným prameňom je **medzinárodné právo** pozostávajúce najmä zo Zmluvy o Európskej únii, nariadení a smerníc Únie a Európskeho dohovoru o ľudských právach. Okrem toho existuje mnoho dohovorov uzatvorených v rámci fungovania medzinárodných inštitúcií, ako je Organizácia spojených národov alebo Rada Európy (mnohostranné dohovory), alebo dohovorov medzi Belgickom a iným štátom (dvojstranné dohovory). Tento prameň práva nadobudol v posledných desaťročiach veľký význam, ktorý ďalej rastie. Mnohé ustanovenia obsiahnuté v týchto nástrojoch priamo ovplyvňujú náš každodenný život.

Stránky [Législation belge](#) (Belgické právne predpisy - vo francúzštine) alebo [Belgische Wetgeving](#) (vo flámčine) poskytujú prístup do databázy **konsolidovaných belgických právnych predpisov**. Prostredníctvom vyhľadávača a indexov možno vyhľadávať vo všetkých platných normatívnych aktoch uverejnených v belgickom štátnom vestníku Moniteur belge **od roku 1830**. Niektoré správne a daňové normatívne akty uverejnené **pred rokom 1994** však zatiaľ v databáze nie sú.

2. Aké právne postavenie majú všeobecné zásady práva, obyčajové právo a judikatúra?

Pozri [otázku 1](#).

3. V akom vzájomnom hierarchickom vzťahu sa tieto rôzne právne nástroje nachádzajú?

Osoby žijúce v Belgicku musia rešpektovať viacero kategórií právnych noriem: predpisy, ktoré prijali belgické federálne orgány, ale aj predpisy nižších celkov, ako sú provincie a obce ([1](#)). Belgicko je okrem toho členom mnohých medzinárodných a nadnárodných organizácií, ako je Organizácia spojených národov, Európska únia, Rada Európy a NATO. Predpisy týchto organizácií sa uplatňujú aj na orgány a obyvateľov Belgicka.

Vzhľadom na skutočnosť, že nie všetky legislatívne orgány majú prísne vymedzenú oblasť príslušnosti a že kategórie zákonov nemajú všetky rovnaký štatút, čo predstavuje riziko vzniku konfliktov, existuje hierarchia noriem, ktorej základnou zásadou je, že nižšie normy nemôžu nikdy kolidovať s vyššími normami.

Pokiaľ ide o vnútroštátne belgické právo, najvyššiu normu predstavuje **ústava**. Ústavou sa upravuje rozdelenie právomocí a spôsob, akým sú vykonávané. V ústave sú okrem iného zakotvené základné hodnoty našej spoločnosti a základné práva občanov. Rozsudkom z 27. mája 1971 kasačný súd potvrdil prednosť všetkých noriem medzinárodného a nadnárodného práva pred všetkými vnútroštátnymi právnymi normami vrátane ústavy. V prípade konfliktu medzi nariadením Európskej únie a ústavou má teda prednosť nariadenie.

Po ústave nasledujú:

1. osobitné právne predpisy (právne predpisy prijímané osobitnou väčšinou, ktoré stanovujú rozdelenie právomocí a zásadné pravidlá fungovania štátnych inštitúcií), ďalej
2. zákony, dekréty a vyhlášky, ďalej
3. kráľovské výnosy a vládne výnosy, ktorými sa vykonávajú zákony alebo dekréty, a napokon,
4. ministerské výnosy.

4. Za akých podmienok nadobúdajú na štátnom území účinnosť predpisy stanovené v nadnárodných nástrojoch?

Nariadenia Európskej únie sú priamo uplatniteľné. Belgické zákonodarné orgány do ich uplatňovania nie sú priamo zapojené. Na účely schválenia a ratifikácie medzinárodných zmlúv však musia prijímať kroky na vnútroštátnej úrovni. V niektorých oblastiach ich musia schváliť a ratifikovať všetky belgické zákonodarné orgány, čo si môže vyžadovať zdĺhavé a ťažkopádne procedúry. Zákonodarné orgány sa zapájajú aj do vykonávania smerníc Európskej únie, pretože ich vždy treba transponovať do vnútroštátneho právneho rámca.

5. Ktoré konkrétne orgány zodpovedajú za prijímanie právnych noriem?

Belgicko je federatívny štát, ktorý tvoria **tri oddelené ústavné moci**: zákonodarná moc, výkonná moc a súdna moc. Zákonodarná moc vypracúva právne predpisy, výkonná moc ich vykonáva a súdna moc rozhoduje o námietkach, ktoré vyplývajú z uplatňovania právnych predpisov.

Federálna zákonodarná moc

Federálnu zákonodarnú iniciatívu má jeden alebo viacerí členovia snemovne reprezentantov, jeden alebo viacerí členovia senátu alebo kráľ (teda v praxi jeho ministri alebo štátni tajomníci). Tieto tri zložky tvoria zákonodarnú moc v Belgicku.

Právne predpisy vznikajú buď na základe poslaneckých návrhov (*proposition de loi*), ktoré predkladá člen senátu alebo snemovne, alebo vládnych návrhov (*projet de loi*), ktoré predkladá kráľ (kráľ poverí vypracovaním návrhov príslušných ministrov). Oba druhy návrhov majú rovnakú dôležitosť.

Normy týkajúce sa uplatňovania federálneho práva vypracúva výkonná moc pod vedením kráľa. Právomoci sa môžu delegovať na ministra a preto sa rozlišuje medzi kráľovskými a ministerskými výnosmi.

Spoločenstvá, regióny, provincie a obce

Belgicko je **federatívny štát**, ktorý tvoria spoločenstvá a regióny. Tie zasa prijímajú právne predpisy v rozsahu právomocí, ktoré im priznáva ústava a niektoré osobitné právne predpisy.

Právomoci spoločenstiev sa týkajú najmä kultúry a školstva. Do právomocí regiónov spadá hospodárska politika a ochrana životného prostredia. Na výkon týchto právomocí má každé spoločenstvo a každý región svoj parlament. **Spoločenstvá a regióny môžu prijímať právne predpisy nazývané dekréty** (vyhlášky v regióne hlavného mesta Bruselu). Ich vlády sú spolu s parlamentnými poslancami súčasťou zákonodarnej moci na úrovni Európskej únie, na regionálnej úrovni alebo na úrovni spoločenstva (legislatívna iniciatíva). Vlády musia okrem iného dohliadať na vykonávanie prijatých dekrétov alebo vyhlášok.

Belgické územie je ďalej rozdelené na **provincie a obce**. Na tejto úrovni ich rady prijímajú **nariadenia a vyhlášky** v oblastiach, ktoré spadajú do ich právomocí, ako je verejná bezpečnosť, odvoz komunálneho odpadu, kultúra, provinčné a obecné školstvo. Zastupiteľstvo provincie a mestské zastupiteľstvo vykonávajú tieto nariadenia (a v rozsahu svojich právomocí aj nadriadené normy, ako sú zákony, dekréty, vyhlášky a výnosy).

Na týchto úrovniach sú teda prítomné dve z troch mocí: zákonodarná moc, ktorú vykonávajú parlamenty spoločenstiev a regiónov, rady provincií a mestské rady, a výkonná moc, ktorú vykonávajú vlády spoločenstiev a regiónov, zastupiteľstvá provincií a mestské zastupiteľstvá. Súdna moc sa na týchto nižších úrovniach neobjavuje. Organizácia súdov patrí výlučne do federálnej právomoci.

6. Ako sa pri prijímaní týchto právnych noriem postupuje?

Pozri [otázku 5](#).

Na federálnej úrovni sa **o vládnom návrhu alebo poslaneckom návrhu** po prípadnom preskúmaní štátnou radou **hlasuje** v snemovni a prípadne v senáte. Následne sú predložené **kráľovi**, ktorý ich **po podpísaní ministrom schváli a vyhlási**.

7. Za akých podmienok nadobúdajú účinnosť predpisy vnútroštátneho pôvodu?

Federálne legislatívne akty existujú okamžite po ich prijatí a vyhlásení kráľom. V zásade nadobúdajú účinnosť desať dní po ich uverejnení vo vestníku *Moniteur belge*, pokiaľ nie je uvedené inak (2).

Legislatívne normy federatívnych celkov – dekréty a vyhlášky – prijíma a uverejňuje vláda príslušného federatívneho celku. Účinnosť nadobúdajú desať dní po ich uverejnení vo vestníku *Moniteur belge*, pokiaľ nie je uvedené inak.

8. Akými prostriedkami sa dajú vyriešiť prípadné konflikty medzi jednotlivými právnymi normami v rámci členského štátu?

Ak sa riadne prijaté legislatívne normy dostanú do konfliktu, existuje viacero prostriedkov na vyriešenie tohto konfliktu. Vďaka hierarchii noriem sa dá väčšine z nich predísť. Ak sa to však nepodarí, treba použiť tieto nástroje.

Článkom 142 ústavy sa ústavnému súdu udeľuje výlučná právomoc preskúmať legislatívne akty s cieľom overiť, či sú dodržané pravidlá upravujúce právomoci štátu, spoločenstiev a regiónov. Tieto pravidlá sú zakotvené v ústave a v zákone o inštitucionálnej reforme belgického federatívneho štátu.

Ústavný súd je oprávnený pojednávať aj o prípadoch legislatívnych aktov, ktoré údajne porušujú základné práva a slobody zakotvené v hlave II ústavy (v článkoch 8 – 32). Ide najmä o zásadu rovnosti (článok 10) a nediskriminácie (článok 11). Ústavný súd je takisto oprávnený preskúmať legislatívne akty v súvislosti s článkom 170 (zásada zákonnosti v oblasti daňového práva), článkom 172 (rovnosť v oblasti daňového práva) a článkom 191 (ochrana cudzích štátnych príslušníkov) ústavy.

Pozri aj [Service public fédéral Justice \(Ministerstvo spravodlivosti\)](#) a osobitný zákon zo 6. januára 1989 o ústavnom súde v rubrike „Législation consolidée“ (konsolidované právne predpisy).

Štátna rada (3), konajúc na základe článku 160 ústavy, rieši všetky konflikty medzi vykonávacími normami (jednotlivými aktmi a nariadeniami) a legislatívnymi normami. Okrem toho existuje parlamentná zmierovacia komisia, ktorá má na starosti konflikty záujmov.

1. Pozri [Service public fédéral Justice \(Ministerstvo spravodlivosti\)](#) (<https://justitie.belgium.be>), rubriku „Législation consolidée“ (konsolidované právne predpisy), ústavu z roku 1994 a osobitný zákon o inštitucionálnych reformách z 8. Augusta 1980, ako aj [federálny portál](#), rubriku „La Belgique“ (Belgicko)

Flámske spoločenstvo a flámska rada (nazývaná aj flámsky parlament)

Francúzske spoločenstvo a rada francúzskeho spoločenstva

Nemecky hovoriace obyvateľstvo a rada nemecky hovoriaceho obyvateľstva

Flámsky región – má ten istý parlament ako flámske spoločenstvo, čiže flámsku radu.

Valónsky región a valónsky parlament.

Región Brusel – hlavné mesto a rada regiónu Brusel – hlavné mesto (v niektorých veciach rozdelená medzi komisiu flámskeho a francúzskeho spoločenstva)

Spoločenstvá majú právomoci v oblasti:

1. kultúry,
2. vzdelávania okrem [...],
3. spolupráce medzi spoločenstvami a medzinárodnej spolupráce, najmä pokiaľ ide o uzatváranie zmlúv v oblastiach uvedených v bode 1 a 2.

Rady flámskeho a francúzskeho spoločenstva hlasujú o dekrétach uplatniteľných na ich územiach v rôznych oblastiach súvisiacich so spolupracou medzi spoločenstvami a medzinárodnou spolupracou a majú právomoci týkajúce sa uzatvárania zmlúv. Rada nemecky hovoriaceho obyvateľstva má podobné právomoci.

Regionálne parlamenty majú právomoci, najmä pokiaľ ide o územné plánovanie, spravovanie historických pamiatok a vidieka, hospodárstvo, poľnohospodárstvo atď.

2. Pozri [Service public fédéral Justice \(Ministerstvo spravodlivosti\)](#), rubriku „Législation consolidée“ (konsolidované právne predpisy), zákon z 31. mája 1961 o používaní jazykov v právnych predpisov, pri vypracúvaní, uverejňovaní právnych predpisov a nariadení a pri nadobúdaní ich účinnosti.

3. Pozri [Service public fédéral Justice \(Ministerstvo spravodlivosti\)](#), rubriku „Législation consolidée“ (konsolidované právne predpisy), koordinované zákony z 12. januára 1973 o štátnej rade.

„[Ordre juridique - Informations générales \(Právny poriadok - všeobecné informácie\)](#) | [Belgique - Informations générales \(Belgicko - všeobecné informácie\)](#)“

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 19/02/2021

Právo členského štátu - Bulharsko

Na tejto stránke sa uvádzajú informácie o bulharskom právnom systéme a prehľad bulharského práva.

Pramene práva

Vnútroštátne pramene

Medzi pramene práva patrí:

- [Ústava Bulharskej republiky](#) [uverejnená v úradnom vestníku (*Darzhaven Vestnik, DV*) č. 56 z 13. júla 1991, zmenená v úradných vestníkoch č. 85 z 26. septembra 2003, č. 18 z 25. februára 2005, č. 27 z 31. marca 2006, č. 78 z 26. septembra 2006 – Rozhodnutie Ústavného súdu č. 7/2006, č. 12 zo 6. februára 2007 a č. 100 z 18. decembra 2015 (DV1)];
- legislatívne akty a
- regulačné akty.

Judikatúra nie je z formálneho hľadiska prameňom práva. Je však záväzná pre orgány presadzovania práva.

Európske a medzinárodné pramene práva

Medzi písané právne nástroje patria Ústava Bulharskej republiky, medzinárodné zmluvy, zákony a iné právne predpisy [*postanovlenie* (dekrét), *naredba* (výnos), *pravilnik* (nariadenie), *instruktsiya* (pokyn) a *zapoved* (príkaz)].

Ústava Bulharskej republiky je akt, ktorý má najväčšiu právnu hodnotu. Upravuje organizáciu, zásady, právomoci a povinnosti verejných orgánov, ako aj práva a povinnosti občanov.

Zákon je právny akt, ktorý upravuje buď ako primárny akt, alebo na základe ústavy verejnú záležitosť prostredníctvom ustáleného rámca prijatého v závislosti od predmetu alebo dotknutých osôb jedným alebo viacerými právnymi subjektmi alebo ich jednotkami.

Všetky legislatívne akty sa uverejňujú a nadobúdajú účinnosť tri dni po uverejnení, pokiaľ sa v samotných aktoch nestanovuje inak.

Rada ministrov prijíma **dekréty**, keď vydáva nariadenia, výnosy alebo pokyny a ak v rámci svojich výkonných a regulačných právomocí v súlade so zákonom riadi verejnú záležitosť, na ktoré sa nevzťahuje pôsobnosť zákona.

Nariadenie je normatívny akt, ktorý sa vydáva na účel vykonávania zákona ako celku. Upravuje organizáciu vnútroštátnych a miestnych orgánov alebo vnútorné podmienky ich činností.

Výnos je normatívny akt, ktorý sa vydáva na účel uplatňovania osobitných ustanovení alebo iných častí normatívneho aktu vyššieho stupňa.

Pokyn je normatívny akt, ktorým nadriadený orgán dáva pokyny svojim podriadeným orgánom vo veci uplatnenia normatívneho aktu, ktorý nadriadený orgán prijal alebo zavedenie ktorého musí zabezpečiť.

Ďalšie nepísané pramene práva, ako sú **zvyk** a **všeobecné zásady práva**, majú takisto mimoriadny význam.

Výkladové rozhodnutia najvyšších súdov možno považovať za druhotný prameň práva.

Ústavný súd rozhoduje prostredníctvom rozsudkov, uznesení a príkazov.

Ústavný súd rozhoduje prostredníctvom rozsudku vo veci samej.

Rozhodnutia súdu sa uverejňujú v úradnom vestníku do 15 dní od ich prijatia a nadobúdajú účinnosť 3 dni po uverejnení.

Hierarchia právnych noriem

Ústava Bulharskej republiky je najvyšším zákonom krajiny. Prednosť práva Európskej únie nie je v ústave osobitne stanovená, uznáva sa však, že toto právo má prednosť pred vnútroštátnym právom.

Podľa článku 5 ods. 4 ústavy medzinárodné zmluvy, ktoré sa ratifikovali v súlade s ústavou, uverejnili a nadobudli účinnosť v Bulharskej republike, tvoria súčasť vnútroštátneho práva krajiny. Majú prednosť pred akýmkoľvek protikladným ustanovením vnútroštátneho práva.

Zákony sú právne akty ďalšieho stupňa. Orgány s výkonnou právomocou prijímajú ďalšie regulačné akty, ako sú dekréty, výnosy, rozhodnutia, nariadenia, pokyny a príkazy.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie zodpovedné za prijatie právnych noriem

Legislatívnu právomoc má Národné zhromaždenie. Národné zhromaždenie má právo prijať, zmeniť, doplniť alebo zrušiť zákony.

Na základe zákona a pri jeho vykonávaní Rada ministrov prijíma dekréty, príkazy a rozhodnutia. Prostredníctvom dekrétov Rada ministrov prijíma aj nariadenia a výnosy.

Ministri prijímajú nariadenia, výnosy, pokyny a príkazy.

Rada ministrov uzatvára medzinárodné zmluvy, ak jej takáto právomoc vyplýva zo zákona. Národné zhromaždenie ratifikuje (alebo zamietá) medzinárodné zmluvy:

- ktoré majú politickú alebo vojenskú povahu;
- ktoré sa týkajú účasti Bulharskej republiky v medzinárodných organizáciách;
- v ktorých sa stanovuje zmena hraníc Bulharskej republiky;
- v ktorých sa uvádzajú finančné záväzky štátu;
- v ktorých sa stanovuje účasť štátu na rozhodcovskom alebo súdnom riešení medzinárodných sporov;
- ktoré sa týkajú základných ľudských práv;
- ktoré sa týkajú rozsahu pôsobnosti zákona alebo ktorých zavedenie si vyžaduje prijatie legislatívnych opatrení;
- v ktorých sa výslovne uvádza, že sa musia ratifikovať;
- ktorými sa Európskej únii priznávajú právomoci vyplývajúce z ústavy.

Legislatívny postup

Prijatie ústavy

Novú ústavu prijíma Veľké národné zhromaždenie zložené zo 400 poslancov.

Národné zhromaždenie má právo zmeniť všetky ustanovenia ústavy s výnimkou tých ustanovení, ktoré patria do právomoci Veľkého národného zhromaždenia. Na zmenu ústavy sa vyžaduje trojštvrťinová väčšina hlasov všetkých poslancov v troch hlasovaniach organizovaných počas troch rôznych dní. Zmenu ústavy podpisuje predseda Veľkého národného zhromaždenia do siedmich dní od jej prijatia a uverejňuje sa v Úradnom vestníku Bulharska (*Darzhaven Vestnik*).

Legislatívna iniciatíva

V súlade s článkom 87 ústavy majú všetci poslanci a Rada ministrov právo predložiť poslanecký alebo vládny návrh zákona.

Vládny alebo poslanecký návrh zákona prijíma Národné zhromaždenie v dvoch čítaniach. Pri prvom čítaní sa preskúma celý vládny alebo poslanecký návrh zákona. Poslanci môžu predkladať písomné návrhy na zmenu vládneho alebo poslaneckého návrhu zákona prijatého v prvom čítaní v lehote stanovenej Národným zhromaždením. Národné zhromaždenie pristúpi k hlbšej rozprave o vládnom alebo poslaneckom návrhu zákona a prijme ho v druhom čítaní. Prijatý vládny alebo poslanecký návrh zákona sa posielá prezidentovi Bulharskej republiky, ktorý podpíše dekrét na účely jeho uverejnenia. Akt sa uverejňuje v úradnom vestníku a nadobúda účinnosť tri dni po uverejnení, ak sa v akte nestanovuje inak.

Právne databázy

Úradný vestník Bulharska je dostupný bezplatne na príslušnom [webovom sídle](#). V elektronickej verzii sa uvádzajú zákony uverejnené Národným zhromaždením, nariadenia Rady ministrov, medzinárodné zmluvy, iné normatívne akty, ako aj oznámenia o verejnom obstarávaní, povolenia a i.

Platené právne databázy, ako sú [Apis \(Апис\)](#), [Ciela \(Сиела\)](#) a [Právna encyklopédia \(Yuridicheska entsiklopediya\)](#), ponúkajú všetky kompletne právne informácie, ale prístup do týchto databáz je platenou službou.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 17/07/2020

Právo členského štátu - Česká republika

Táto stránka vám poskytne informácie o právnom systéme a prehľad práva v Českej republike.

Pramene práva

Český právny poriadok, ktorý je súčasťou kontinentálneho typu právnej kultúry, je založený na písanom práve a patria k nemu zákony a ďalšie právne predpisy, ratifikované a vyhlásené medzinárodné zmluvy, ku ktorým dal súhlas [Parlament ČR](#), a rozhodnutia [Ústavného súdu](#), ktorými Ústavný súd zrušil právny predpis alebo jeho časť.

Druhy právnych nástrojov – opis

Právny poriadok Českej republiky tvoria všetky právne predpisy ČR a právne normy, ktoré sú v nich obsiahnuté.

Najdôležitejšími právnymi predpismi sú **zákony**, t. j. súbory pravidiel správania sa, ktoré upravujú základné oblasti života človeka a spoločnosti. Obsiahlejšie zákony, ktoré upravujú celé odvetvie práva a obsahujú jeho systematicky usporiadané normy, sa nazývajú zákonníky. Zákony, ktoré zahŕňajú celé odvetvie procesného práva a systematicky usporiadávajú jeho procedurálne normy, sa označujú ako poriadky. Zákony, ktoré sa zaoberajú najdôležitejšími záležitosťami štátu a ľudskými a občianskymi právami, sa označujú ako **ústavné zákony** (okrem iného medzi ne patrí aj Ústava Českej republiky a Listina základných práv a slobôd) a platí pri nich osobitný postup prijímania.

Na zákony nadväzujú podzákonné – vykonávacie – predpisy, medzi ktoré patria **nariadenia vlády, vyhlášky ministerstiev a ústredných orgánov štátnej správy a vyhlášky územných samosprávnych celkov**.

Súčasťou právneho poriadku sú aj vyhlásené **medzinárodné zmluvy**, ktorých ratifikácia bola odsúhlasená Parlamentom a ku ktorým je Česká republika viazaná. Medzinárodné zmluvy majú voči ostatným právnym predpisom do istej miery nadradené postavenie, pretože ak medzinárodná zmluva stanoví niečo iné ako zákon, uplatní sa ustanovenie medzinárodnej zmluvy.

Od vstupu do Európskej únie platí v Českej republike okrem vyššie uvedeného aj **európske právo**, a to za rovnakých podmienok ako v ostatných členských štátoch EÚ.

Obyčaj nie je v Českej republike prameňom práva. V určitých prípadoch však zákon dovoľuje používať zvyklosti pre určitú oblasť alebo právne zásady. V takých prípadoch zákon odkazuje na obyčaj a súd si môže tieto pravidlá môže vynútiť. Prevláda teda názor, že prameňom práva nie je právna zásada alebo samotná zvyklosť, ale zákon, ktorý na ňu odkazuje.

Prameňom práva nie je ani súdne rozhodnutie. Na druhej strane súd nemôže odmietnuť vydať rozhodnutie kvôli neúplnosti alebo nejasnosti práva, často si musí pomôcť výkladom, ktorým sa potom ostatní sudcovia pri rozhodovaní riadia, a preto je potom jeho rozhodnutie *de facto* právotvorné. Ak je rozhodnutie uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk, čo je pri zásadných rozhodnutiach vyšších súdov pravidlom, pôsobí v skutočnosti ako prameň práva aj napriek tomu, že za neho oficiálne nie je považované.

Hierarchia právnych noriem

Právny poriadok Českej republiky je hierarchicky usporiadaný. Na čele stojí **Ústava** a ďalšie ústavné zákony, ktoré majú najvyššiu právnu silu a zmeniť ich môže zase len ústavný zákon. Pod ústavnými **zákonmi** stoja zákony, na základe ktorých sa vydávajú vykonávacie predpisy, ktoré majú najnižšiu právnu silu. Platí, že predpis s nižšou právnu silou musí byť vždy v súlade s predpisom s vyššou právnu silou. Právny predpis môže zrušiť alebo zmeniť výlučne predpis s rovnakou alebo vyššou právnu silou. Osobitné postavenie majú **medzinárodné zmluvy**. Ako už bolo uvedené, sú súčasťou právneho poriadku a v prípade sporu majú prednosť pred zákonom, t. j. aj pred ústavným zákonom ČR.

Predpisy odvodené zo zákonov – nariadenia vlády, rozhodnutia prezidenta republiky všeobecnej normatívnej povahy (napr. o amnestii), právne predpisy ministerstiev a iných správnych úradov s celoštátnou a miestnou pôsobnosťou, nariadenia krajských a obecných zastupiteľstiev s prenesenou pôsobnosťou. Uvedené predpisy sa musia vydať na základe zákona a v jeho medziach, v rozsahu zákonného splnomocnenia.

Pokiaľ ide o **európske právo**, rovnako ako v ostatných členských štátoch EÚ platí zásada prednosti práva Spoločenstva. Táto zásada stanovuje, že pokiaľ je európska norma v rozpore s vnútroštátnou normou (t. j. zákonom, vyhláškou a pod.) členského štátu, má prednosť európska norma. Platí to aj v prípade rozporu národnej normy s primárnym právom Spoločenstva (zakladacími zmluvami) aj so sekundárnym právom Spoločenstva (nariadeniami, smernicami a pod.). Podľa prevládajúceho výkladu nie sú zo zásady prednosti vyňaté ani najvyššie zákony členských štátov – európska norma má prednosť aj pred ústavou či ústavným zákonom členského štátu.

Na to, aby sa medzinárodné zmluvy, ktoré sú pre Českú republiku záväzné, stali súčasťou právneho poriadku, musí parlament vysloviť súhlas s ratifikáciou, s výnimkou prípadu, keď ústavný zákon stanoví, že pre konkrétnu zmluvu sa musí súhlas vysloviť prostredníctvom referenda. Medzinárodné zmluvy ratifikuje prezident republiky. Po ratifikácii je potrebné zmluvu vyhlásiť, t. j. uverejniť jej české znenie v Zbierke medzinárodných zmlúv.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie, ktoré prijímajú právne normy

V Českej republike je nositeľom zákonodarnej moci Parlament, ktorý tvoria dve komory:

- Poslanecká snemovňa (200 poslancov) a
- Senát (81 senátorov).

Legislatívny proces

Tvorba zákonov, čiže legislatívny proces, začína zákonodarnou iniciatívou. Zákonodarnú iniciatívu, čiže právo navrhovať Poslaneckej snemovni nové zákony a zmeny už existujúcich zákonov, majú jednotliví poslanci alebo skupiny poslancov, Senát, vláda a krajské zastupiteľstvá. Návrh zákona o štátnom rozpočte a návrh štátneho záverečného účtu podáva výlučne vláda a rozhoduje o nich len Poslanecká snemovňa. Vláda má však právo vyjadriť sa k všetkým návrhom zákonov. Navrhnutú predlohu zákona prerokuje a prípadne upraví najprv Poslanecká snemovňa, a to v troch po sebe nasledujúcich čítaniach. Na schválenie zákona je potrebná nadpolovičná väčšina prítomných poslancov.

Návrh zákona, s ktorým Poslanecká snemovňa vyslovila súhlas, zašle jej predseda čo najskôr Senátu. Na rozdiel od mnohokrát zdĺhavého a niekoľko mesiacov trvajúceho prerokovania zákona v Poslaneckej snemovni má Senát na prerokovanie zákona len 30 dní. V tejto lehote musí Senát zákon schváliť, zamietnuť alebo vrátiť poslancom s pozmeňovacími návrhmi. Môže sa tiež rozhodnúť, že sa zákonom vôbec nebude zaoberať. Ak Senát návrh schváli, vyjadrí vôľu nezaoberať sa ním alebo sa k nemu v stanovenej lehote vôbec nevyjadří, platí, že sa zákon prijme a následne sa postúpi prezidentovi republiky na podpis. Ak Senát návrh zákona zamietne, Poslanecká snemovňa o ňom hlasuje znovu. Návrh zákona sa prijme, ak ho schváli nadpolovičná väčšina všetkých poslancov. Ak Senát vráti Poslaneckej snemovni návrh zákona s pozmeňovacími návrhmi, Poslanecká snemovňa o ňom hlasuje v znení, ktoré bolo schválené Senátom. Na základe súhlasu väčšiny poslancov sa návrh zákona prijme. Ak Poslanecká snemovňa neschváli návrh zákona v znení schválenom Senátom, znovu hlasuje o návrhu zákona v pôvodnom znení, v ktorom bol postúpený Senátu. Návrh zákona sa prijme, ak ho schváli nadpolovičná väčšina všetkých poslancov, t. j. najmenej 101 hlasov. Na prijatie volebného zákona a niektorých ďalších zákonov je potrebné, aby boli schválené Poslaneckou snemovňou aj Senátom.

Prezident sa môže do 15 dní od postúpenia zákona rozhodnúť, že zákon nepodpíše a vráti Poslaneckej snemovni s odôvodnením na nové prerokovanie. Ide o tzv. veto zákona. Poslanecká snemovňa môže následne nadpolovičnou väčšinou všetkých poslancov bez akejkoľvek zmeny zákona prezidentovo veto prehlasovať a zákon sa vyhlási. Inak platí, že zákon nebol prijatý.

Okrem prezidenta republiky podpisujú zákony predseda Poslaneckej snemovne a predseda vlády, ide však len o formálnu záležitosť.

Ak dôjde k rozpusteniu Poslaneckej snemovne, Senátu prináleží prijímať zákonné opatrenia v niektorých veciach, ktoré neznesú odklad a ktoré by si inak vyžadovali prijatie zákona. Zákonné opatrenie môže Senátu navrhnúť len vláda a následne musí byť schválené Poslaneckou snemovňou na jej prvej schôdzi, v opačnom prípade zaniká jeho platnosť.

Výnimku z legislatívneho procesu predstavujú ústavné zákony. Pri prijímaní s nimi musia súhlasiť aspoň tri pätiny všetkých poslancov (tzv. kvalifikovaná väčšina) a tiež tri pätiny prítomných senátorov, čiže nielen polovica prítomných členov parlamentu, ktorá je zvyčajne potrebná pri prijímaní bežných zákonov. Ústavné zákony môžu meniť a dopĺňať len ústavné zákony (t. j. v čase rozpustenia Poslaneckej snemovne ich nie je možné meniť zákonnými opatreniami Senátu) a prezident ich nemôže vetovať.

Podzákonné právne predpisy, t. j. nariadenia a vyhlášky, v ktorých sa stanovujú podrobnejšie pravidlá neobsiahnuté zákonom, môžu ministerstvá, iné správne úrady a orgány územnej samosprávy vydávať v rozsahu svojej pôsobnosti.

Platnosť právnych predpisov

Na to, aby sa právny predpis stal platným, musí sa vyhlásiť. Ústavné zákony, zákony a ďalšie právne predpisy (nariadenia vlády, vyhlášky ministerstiev a i.) sa vyhlasujú v Zbierke zákonov, ktorú vydáva ministerstvo vnútra. Právne predpisy vstupujú do platnosti a stávajú sa súčasťou právneho poriadku dňom ich vyhlásenia v zbierke zákonov. V Zbierke je pri každom vyhlásenom predpise uvedený aj deň jeho účinnosti. Je to deň, od ktorého sú všetci povinní tento predpis dodržiavať. Pokiaľ nie je stanovená neskoršia účinnosť, právne predpisy nadobúdajú účinnosť pätnástym dňom po vyhlásení. Ak si to vyžaduje naliehavý všeobecný záujem, je možné výnimočne stanoviť skorší začiatok účinnosti, najskôr však v deň vyhlásenia. Deň platnosti a účinnosti právneho predpisu sa tak môžu zhodovať. Právny predpis však nikdy nemôže nadobudnúť účinnosť skôr než vstúpi do platnosti. Zákonné opatrenia Senátu sa rovnako ako zákony vyhlasujú v Zbierke zákonov a ratifikované medzinárodné zmluvy v Zbierke medzinárodných zmlúv. Predpisy krajov sa zverejňujú vo vestníkoch, predpisy obcí vyvesením na úradnú tabuľu obecného úradu na obdobie 15 dní a inými pre jednotlivé miesta obvyklými spôsobmi.

O zrušení zákonov alebo ich jednotlivých ustanovení, ak sú v rozpore s ústavným poriadkom, a o zrušení iných právnych predpisov alebo ich jednotlivých ustanovení, ak sú v rozpore s ústavným poriadkom alebo zákonom, rozhoduje Ústavný súd.

Pre viac informácií pozri znenie Ústavy: [Ústava](#).

Právna databáza

Právnu databázu vlastní a spravuje Ministerstvo vnútra Českej republiky. Táto databáza obsahuje nasledujúce informácie:

- oddiel oficiálnej webovej stránky ministerstva vnútra ([Ministerstvo vnútra](#)) venovaný legislatíve ([legislatíva](#)). Obsahuje elektronické verzie (vo formáte PDF) Zbierky zákonov ([Zbierka zákonov](#)) a Zbierky medzinárodných zmlúv ([Zbierka medzinárodných zmlúv](#)) (časť Úradného vestníka). Táto stránka nemá žiadne oficiálne postavenie ani právnu silu. Autentickú povahu má len tlačené znenie Zbierky zákonov. Stránka je prístupná verejnosti a potrebné informácie je na nej možné hľadať pomocou fulltextového vyhľadávania aj prostredníctvom hľadania pomocou metaúdajov.
- [Sekcia zákony](#) Portálu verejnej správy Českej republiky ([Portál verejnej správy Českej republiky](#)) obsahuje aktualizované, úplné znenia zákonov a vykonávacích právnych predpisov. Táto stránka nemá žiadne oficiálne postavenie ani právnu silu. Na tejto stránke je možné vykonávať fulltextové vyhľadávanie aj hľadanie pomocou názvov a čísel dokumentov v databáze.
- Informačný systém [ISAP](#) umožňuje prístup k databázam využívaným na pridelovanie koordinačných rolí dokumentom Rady, ako aj aktom vyhláseným v Úradnom vestníku Európskej únie. Sleduje tiež proces vykonávania, národný legislatívny proces a konania o porušení. Prostredníctvom tejto databázy získate prístup k elektronickému archívu národných postojov, pracovných dokumentov a porovnávacích tabuliek, ako aj k ďalším materiálom.

Judikatúra

V ČR neexistuje jednotná úradná ani súkromná zbierka, v ktorej by boli sústavne uverejňované rozhodnutia všetkých českých súdov, t. j. rozhodnutia Ústavného súdu a tie rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré môžu mať všeobecný dopad. Rozhodnutia Ústavného súdu sú uverejnené v Zbierke rozhodnutí a uznesení Ústavného súdu, ktorú vydáva vydavateľstvo C. H. Beck Praha. Pokiaľ ide o rozhodnutia všeobecných súdov, systematickejšie sú uverejňované len vybrané rozhodnutia najvyšších inšancií, čiže Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu. Vybrané rozhodnutia Najvyššieho súdu a takisto jeho stanoviská, ktorých účelom je zjednocovať judikatúru nižších súdov v rámci občianskej a trestnej vetvy všeobecného súdnictva, sa nachádzajú v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk, ktorú vydáva vydavateľstvo LexisNexis Praha. Vybrané rozhodnutia a uznesenia Najvyššieho správneho súdu sú uverejnené v Zbierke rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu, ktorú vydáva vydavateľstvo ASPI Praha. Judikatúra nižších všeobecných súdov nie je systematicky uverejňovaná, vybrané rozhodnutia sú občas uverejnené v právnických periodikách.

V tejto situácii majú praktický význam oficiálne elektronické vyhľadávače judikatúry ústavného a oboch najvyšších všeobecných súdov, ktoré uchopujú rozhodnutia týchto súdov v ich úplnosti. Na serveroch jednotlivých nižších všeobecných súdov sa v elektronickej podobe začínajú objavovať aj výbery z ich judikatúry.

[Judikatúra Ústavného súdu ČR](#)

[Judikatúra Najvyššieho súdu ČR](#)

[Judikatúra Najvyššieho správneho súdu](#)

Je prístup do databázy bezplatný?

Prístup do databázy je **bezplatný**.

Vybrané komerčné databázy

Databáza [ASPI](#)

Databáza [LEXDATA](#)

Databáza [LEXGALAXY](#)

Databáza [SAGIT](#)

Databáza [TORI](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 16/09/2020

Právo členského štátu - Dánsko

Na tejto stránke sa uvádzajú informácie o dánskom právnom systéme.

Ďalšie informácie o dánskom právnom systéme sú dostupné na webových sídlach [dánskeho ministerstva spravodlivosti \(Justitsministeriet\)](#) a [dánskeho parlamentu \(Folketinget\)](#).

Pramene práva

Hlavnými prameňmi práva v Dánsku sú právne predpisy, prípravné legislatívne dokumenty a judikatúra.

Právne predpisy sú primárnym prameňom práva a uverejňujú sa v Úradnom vestníku Dánska (*Lovtidende*). Od roku 2008 je Úradný vestník Dánska dostupný už len v elektronickej forme. Právne predpisy zahŕňajú okrem iného zákony, výnosy a správne predpisy. Zákony prijíma parlament, výnosy vydáva vláda a správne predpisy vydávajú správne orgány.

Parlament je jediný orgán oprávnený na prijímanie nových zákonov alebo zmeny platných právnych predpisov. Prijaté právne predpisy môže zrušiť alebo zmeniť len parlament.

Rozhodnutia, ktoré vydávajú súdy, zohrávajú takisto dôležitú úlohu pri uplatňovaní práva. Rozhodnutia Najvyššieho súdu (*Højesteret*) sú často dôležitejšie ako rozhodnutia súdov nižšieho stupňa.

Prípravné legislatívne dokumenty vypracované v priebehu legislatívneho procesu sú takisto dôležitým prvkom pri uplatňovaní práva.

Právne databázy

[Portál právnych informácií \(Retsinformation\)](#) umožňuje občanom prístup:

- k zákonom, správnym opatreniam, zmlúvam a ku konsolidovaným právnym predpisom;
- k parlamentným dokumentom;

- k správnym rozhodnutiam;
- k rozhodnutiam ombudsmana.

Portál právnych informácií obsahuje všetky právne predpisy platné k 1. januáru 1985 a všetky právne prepisy prijaté po tomto dátume.

Prístup do databázy je **bezplatný**.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 16/07/2020

Právo členského štátu - Nemecko



Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [de](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Na tejto stránke nájdete informácie o nemeckom právnom systéme.

Nemecká spolková republika je demokratický, spolkový a sociálny ústavný štát. Zásady demokratického, spolkového a sociálneho ústavného štátu tvoria spolu so základnými právami nedotknuteľné jadro nemeckej ústavy, ktorej dodržiavanie zabezpečuje spolkový ústavný súd.

Pramene práva

Základný zákon (*Grundgesetz*) je nemeckou ústavou. Stanovuje rámec pre právny a hodnotový poriadok Nemeckej spolkovkej republiky. Sú v ňom určené:

- základné práva ako najvyššie hlavné princípy,
- základný štátny poriadok a najdôležitejšie zásady riadenia štátu a jeho najvyšších inštitúcií,
- zásady, na základe ktorých sa konajú voľby do Spolkového snemu (*Bundestag*),
- štatút a práva slobodne volených členov Spolkového snemu,
- organizácia Spolkového snemu a jeho fungovanie.

Druhy právnych nástrojov – opis

Základnými **písomnými prameňmi** nemeckého vnútroštátneho **práva** sú ústava, zákony, nariadenia a samosprávne akty. Okrem toho existujú aj **nepísané pramene práva** vrátane všeobecných zásad stanovených v medzinárodnom a zvykovom práve. Judikatúra v zásade nie je prameňom práva, hoci v praxi zohráva dôležitú úlohu. Len niektoré rozhodnutia Spolkového ústavného súdu majú právnu silu.

Nemecko je federálny štát so 16 spolkovými krajinami. V súlade s tým existujú **spolkové zákony**, ktoré sa uplatňujú na celom území spolkovkej republiky, a **krajinské zákony**, ktoré sú platné v danej spolkovkej krajine. Každá spolková krajina má svoju vlastnú ústavu a na základe právneho rámca stanoveného ústavou má aj právomoc prijímať zákony, ako aj nariadenia a samosprávne akty.

Zákonodarné právomoci federácie a spolkových krajín podrobne reguluje základný zákon. Spolkové krajiny si ponechávajú právomoc prijímať právne predpisy v rozsahu, v akom neboli prevedené na spolkovú vládu podľa základného zákona. Podstatné právomoci spolkovkej vlády prijímať právne predpisy vyplývajú z článkov 71 až 74 základného zákona. Okrem toho sú na rôznych miestach základného zákona stanovené ďalšie právomoci prijímať právne predpisy.

Výlučná zákonodarná právomoc federácie

V oblastiach, ktoré podliehajú výlučne zákonodarnej právomoci federácie, môžu spolkové krajiny prijímať zákony len v tých oblastiach, ktoré podľa spolkového práva patria do ich výlučnej právomoci (článok 71 základného zákona).

Podľa článku 73 základného zákona má federácia výlučnú zákonodarnú právomoc v týchto oblastiach (okrem iných): všetky otázky zahraničnej politiky, obrana (vrátane ochrany obyvateľstva), občianstvo, sloboda pohybu, pasy, registrácia trvalého pobytu a preukazov totožnosti, prísťahovalectvo, emigrácia a vydávanie, mena a finančné prostriedky, jednotné dane a obchodná oblasť, letecká doprava, spolupráca medzi federáciou a spolkovými krajinami v oblasti činnosti kriminálnej polície a zákon o zbraniach a výbušninách.

Súbežné zákonodarné právomoci

V oblastiach podliehajúcich súbežnej legislatíve majú spolkové krajiny právo prijímať právne predpisy do tej miery a za predpokladu, že federácia nevykonáva zákonodarné právomoci v rovnakej oblasti (článok 72 základného zákona). Medzi právne oblasti zahrnuté do súbežnej legislatívy patria nasledovné **oblasti**: občiansky, trestný zákon a zákon o cestnej premávke, ako aj zákon o pridružení, zákon vzťahujúci sa na pobyt a usadenie cudzích štátnych príslušníkov, zákon vzťahujúci sa na ekonomické záležitosti, zákon o zamestnanosti a niektoré aspekty týkajúce sa ochrany spotrebiteľa. V súvislosti s určitými oblasťami uvedenými v článku 74 základného zákona, ktoré patria do rozsahu súbežnej legislatívy, má federácia právo prijímať právne predpisy len v takom prípade a v takom rozsahu, v akom vytvorenie ekvivalentných životných podmienok na celom území Nemecka alebo zachovanie právnej alebo hospodárskej jednoty podporuje spolkovú reguláciu, potrebnú v národnom záujme.

Základný zákon upravuje aj prípad kolízie medzi spolkovým a krajiniským právom. V článku 31 základného zákona sa stanovuje základné pravidlo: „**spolkový zákon má prednosť pred krajiniským zákonom**“. Táto zásada platí bez ohľadu na hierarchické postavenie kolidujúcich právnych predpisov, takže napríklad spolkový zákon bude mať prednosť pred ústavou spolkovej krajiny.

Hierarchia právnych noriem

Základný zákon zastáva najvyššiu pozíciu v hierarchii vnútroštátnych noriem. Je nadradený všetkým ostatným prameňom vnútroštátneho práva. Ako ústava je nástrojom, od ktorého závisí celý právny systém Nemecka. Každé právne ustanovenie prijaté v Nemecku musí byť obsahovo aj formálne v súlade so základným zákonom. Na tento účel sa v článku 20 ods. 3 základného zákona špecifikuje, že legislatíva je viazaná ústavným poriadkom a výkonná a súdna moc zákonom a súdnictvom. Okrem toho je zákonodarná, výkonná a súdna moc osobitne viazaná základnými právami stanovenými v článkoch 1 až 19 základného zákona, ktoré sú priamo uplatniteľným právom (článok 1 ods. 3). **Prednosť základného zákona** zabezpečuje spolkový ústavný súd. V prípade protiústavnosti parlamentného zákona môže byť tento zákon vyhlásený za neplatný iba spolkovým ústavným súdom.

V článku 79 ods. 2 sa uvádza, že základný zákon môže byť **zmenený** len dvojtretinovou väčšinou členov Spolkového snemu a dvoma tretinami hlasov Spolkovej rady. Spolková rada (*Bundesrat*) je inštitúcia, prostredníctvom ktorej sa spolkové krajiny zúčastňujú na zákonodarstve a správe federácie a na záležitostiach Európskej únie. Určité kľúčové prvky základného práva – t. j. rozdelenie federácie na spolkové krajiny, ich účasť na zákonodarnom procese a zásady stanovené v článkoch 1 a 20 – nie je možné meniť (článok 79 ods. 3).

Všeobecné zásady medzinárodného práva sa radia za ústavu a pred zákony federácie a spolkových krajín. Patria medzi ne medzinárodné obyčajové právo a všeobecné zásady medzinárodného práva verejného, nie však medzinárodné zmluvné právo. V základnom zákone sa explicitne uvádza, že tieto všeobecné zásady sú súčasťou spolkového práva, že majú prednosť pred takýmito zákonmi a že priamo zakladajú práva a povinnosti pre obyvateľov spolkovej krajiny (článok 25). Tieto všeobecné zásady medzinárodného práva s právnym účinkom pre jednotlivcov (t. j. nielen zásady týkajúce sa štátu) zahŕňajú napríklad záruku primeranej formy právnej ochrany pre cudzincov alebo zásadu špeciality, pričom trestnoprávne konania podliehajú povoleniu na vydanie zo strany vydávajúceho zahraničného štátu.

Zákony sa radia za ústavu. zákony prijíma Spolkový snem v spolupráci so Spolkovou radou. Návrhy zákonov môže Spolkovému snemu predkladať spolková vláda, Spolková rada alebo zasadnutie **Spolkového snemu** (v rámci neho politické zoskupenia alebo 5% jeho členov). Základný zákon ustanovuje prípady, v ktorých sa na konečné schválenie zákona Spolkovým snemom vyžaduje súhlas **Spolkovej rady** (v súčasnosti, na základe štatistík uverejnených [Spolkovou radou](#) na jej webovom sídle, je to približne 45 % všetkých zákonov). Pri ostatných zákonoch prijímaných Spolkovým snemom môže Spolková rada voči návrhu zákona iba podávať námietky, ktoré môže Spolkový snem zamietnuť. Pri rozdielnych postojoch Spolkového snemu a Spolkovej rady sa môže vytvoriť spoločný výbor pre zvažovanie návrhov zákona (tzv. mediačný výbor). Je zložený z rovnakého počtu členov Spolkového snemu a Spolkovej rady (v súčasnosti 16). Úlohou mediačného výboru je predkladať návrhy na dosiahnutie zhody, pričom sám nemôže prijímať rozhodnutia v mene Spolkového snemu a Spolkovej rady.

Vyhlášky sú podriadené zákonom. Môže ich vydávať spolková vláda, spolkový minister alebo vlády spolkových krajín. **Samosprávne akty** sa radia za nariadenia. Môže ich vydávať právnická osoba uznaná štátom, napr. samospráva.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie, ktoré prijímajú právne predpisy

Nemecké **zákony vydávajú** parlamenty. Spolkový snem je preto najdôležitejší zákonodarný orgán. Rozhoduje o všetkých zákonoch, ktoré patria do právomoci Nemecka, v zákonodarnom procese, ktorý si vyžaduje aj účasť Spolkovej rady.

Poslanci a politické skupiny v Spolkovom sneme môžu, rovnako ako Spolková rada a spolková vláda, sú oprávnení predkladať nové alebo revidované zákony v spolkovom sneme ako **návrhy** zákonov. Potom nasleduje po presne vymedzenom procese diskusia, porada a hlasovanie o návrhu zákona.

Keďže spolkové krajiny majú vo federálnom systéme Nemecka značný podiel na štátnej moci, **Spolková rada** je tiež zapojená do legislatívneho procesu. Všetky zákony sa predkladajú Spolkovej rade na hlasovanie a – v závislosti od charakteru navrhovaných zákonov – môže dokonca dôjsť k zamietnutiu niektorých návrhov.

Viac informácií nájdete na webových stránkach [Spolkového snemu](#).

Zákonodarné postupy

Cesta k právnym predpisom

Väčšinu návrhov zákonov a tém na rokovanie stanovuje spolková vláda. Ako najvyššia výkonná moc má najviac skúseností s implementáciou právnych predpisov a disponuje priamymi znalosťami o tom, kde sú v praxi potrebné nové zákonné ustanovenia.

Návrhy nových právnych predpisov však nemôžu prichádzať iba od spolkovej vlády. Spolková rada a poslanci Spolkového snemu sú oprávnení **predkladať návrhy zákonov**, ktorých výsledkom sú nové právne úkony.

Iniciatívy spolkovej vlády alebo Spolkovej rady

V prípade, že chce spolková vláda zmeniť alebo doplniť či predložiť zákon, spolkový kancelár resp. spolková kancelárka musí návrh zákona najprv predložiť **Spolkovej rade**.

Spolková rada má k dispozícii obdobie 6 týždňov na predloženie pripomienok k návrhu zákona, na ktoré môže vláda reagovať písomným vyjadrením. Spolkový kancelár resp. spolková kancelárka potom návrh zákona predloží Spolkovému snemu s pripomienkami od Spolkovej rady. Výnimku v tomto procese predstavuje **návrh zákona o rozpočte**, ktorý sa predkladá Spolkovej rade a Spolkovému snemu súčasne.

Podobný postup sa uplatňuje pri predkladaní zákonodarných iniciatív Spolkovou radou. Keď väčšina členov Spolkovej rady hlasuje v prospech návrhu zákona, najprv sa predloží spolkovej vláde, ktorá zvyčajne v priebehu 6 týždňov pripojí svoje pripomienky, a následne sa predloží Spolkovému snemu.

Iniciatívy pléna Spolkového snemu

Návrhy zákonov môžu predkladať aj členovia Spolkového snemu, pričom v takomto prípade ich musí podporiť **aspoň jedna parlamentná skupina alebo aspoň 5 % členov Spolkového snemu**.

Návrhy zákonov predložené takýmto spôsobom sa nemusia predkladať najprv Spolkovej rade. Z tohto dôvodu vláda niekedy predkladá obzvlášť **naliehavé návrhy zákonov** prostredníctvom parlamentných skupín v Spolkovom sneme.

Distribúcia tlačенých dokumentov

Pred prerokovaním návrhu zákona v Spolkovom sneme sa musí najprv predložiť predsedovi Spolkového snemu a následne zaregistrovať a vytlačiť na administratívnom oddelení.

Potom sa rozpošle všetkým členom Spolkového snemu a Spolkovej rady, ako aj spolkovým ministerstvám, ako tlačенý dokument Spolkového snemu.

Keď sa návrh zákona nachádza na **programe plenárnej schôdze**, končí prvá fáza jeho schvaľovania: Následne sa môže **oficiálne predložiť** verejnemu fóru v Spolkovom sneme.

Tri čítania v pléne

O návrhoch zákonov sa v pléne Spolkového snemu spravidla rokuje trikrát – tieto rokovania sú známe ako čítania.

Počas prvého čítania sa rokovanie uskutoční len vtedy, ak ho schváli Rada starších (t. j. špeciálny výkonný orgán Spolkového snemu), alebo ak o to požiadala jedna z parlamentných skupín. Vo väčšine prípadov sa tak stane vtedy, keď sú zákonodarné návrhy zvlášť kontroverzné alebo ak sa o ne verejnost' mimoriadne zaujíma.

Primárnym cieľom prvého čítania je **vytvoriť jeden alebo niekoľko výborov**, ktoré majú preskúmať návrh zákona a pripraviť ho do druhého čítania.

V prípade, že sa určí niekoľko výborov, jeden výbor prevezme celkovú zodpovednosť za rokovanie o tomto bode. Zodpovedá za to, že prejde v parlamente. Ostatné výbory majú poradnú funkciu.

Práca vo výboroch

Detailná práca na právnych predpisoch sa vykonáva v stálych výboroch, ktoré sú zložené z poslancov zo všetkých parlamentných skupín. Členovia výboru sa oboznámia s návrhom a rokujú o ňom na svojich zasadnutiach. Na verejné vypočutie môžu prizvať aj znalcov a zástupcov záujmových skupín.

Súbežne s prácou výborov vytvárajú parlamentné skupiny aj **pracovné skupiny**, v ktorých posudzujú príslušné otázky a definujú vlastné pozície.

Nie je nezvyčajné, aby sa medzi parlamentnými skupinami vo výboroch vytvárali prepojenia. Posudzovanie väčšiny návrhov zákonov je do väčšej alebo menšej miery výsledkom spolupráce medzi vládnúcimi a opozičnými parlamentnými skupinami.

Po ukončení rokovaní výbor, ktorý je celkovo zodpovedný za návrh zákona, **predloží plénu správu** o priebehu a výsledku svojich rokovaní. Rozhodnutie, ktoré odporúča, tvorí základ pre druhé čítanie, ktoré sa koná v pléne.

Rozprava v druhom čítaní

Pred druhým čítaním všetci poslanci dostanú uverejnené **odporúčanie rozhodnutia** v tlačenej podobe. Sú preto dobre pripravení na diskusiu. Parlamentné skupiny okrem toho znovu koordinujú svoje pozície na interných zasadnutiach, ktoré sa konajú pred týmito rokovaniami, s cieľom predložiť jednotné stanovisko na verejnom druhom čítaní.

V nadväznosti na všeobecnú rozpravu sa o všetkých ustanoveniach uvedených v návrhu zákona môže rokovať samostatne. Spravidla však plénum smeruje priamo k hlasovaniu o návrhu zákona ako celku.

Každý člen nemeckého Spolkového snemu môže predkladať **návrhy na zmeny**, ktoré sa v pléne riešia okamžite. Ak sa tieto zmeny v pléne prijímajú, nové znenie návrhu zákona sa najprv vytlačí a rozdá. Tento postup sa však môže skrátiť so súhlasom dvoch tretín prítomných členov. Je teda možné, aby sa tretie čítanie začalo okamžite.

Hlasovanie v treťom čítaní

Ďalšia rozprava sa koná v priebehu tretieho čítania, len ak o to požiada parlamentná skupina alebo najmenej 5 % poslancov Spolkového snemu.

V tejto fáze už návrhy zmien nemôžu predkladať jednotliví poslanci, ale len jedna z parlamentných skupín alebo 5 % poslancov Spolkového snemu. Okrem toho sa môžu predkladať návrhy k zmenám prijatým v priebehu druhého čítania.

Záverečné hlasovanie sa koná na konci tretieho čítania. Keď predseda Spolkového snemu vyzve poslancov, aby o návrhu zákona hlasovali za, proti alebo sa zdržali hlasovania, poslanci reagujú tak, že vstávajú zo svojich sedadiel.

Keď návrh zákona získa potrebnú väčšinu v pléne Spolkového snemu, predloží sa Spolkovej rade ako akt.

Súhlas Spolkovej rady

Prostredníctvom Spolkovej rady sa spolkové krajiny podieľajú na formovaní každého právneho predpisu. V tejto súvislosti sú práva Spolkovej rady týkajúce sa účasti na zákonodarnom procese presne definované.

Spolková rada nemôže vykonávať zmeny aktu, ktorý prijal Spolkový snem. Ak však akt neschváli, môže požiadať o zvolanie **mediačného výboru**. Mediačný výbor sa skladá z rovnakého počtu poslancov Spolkového snemu a Spolkovej rady.

V prípade niektorých zákonov je súhlas Spolkovej rady povinný. Medzi ne patria napríklad akty, ktoré majú vplyv na finančné a administratívne právomoci spolkových krajín.

V prípade návrhov zákonov, pri ktorých môže Spolková rada podať námietku, môže Spolkový snem zaviesť tento akt do platnosti, aj keď sa nedosiahne dohoda v mediačnom výbore. Vyžaduje si to však ďalšie hlasovanie, v ktorom Spolkový snem môže návrh zákona prijať absolútnou väčšinou.

Nadobudnutie účinnosti

Keď návrh zákona schválil Spolkový snem a Spolková rada, musí prejsť ďalšími štádiami, kým nadobudne účinnosť.

Akt, ktorý bol prijatý, sa najprv vytlačí a predloží **spolkovému kancelárovi resp. spolkovej kancelárke a príslušnému spolkovému ministrovi**, ktorí ho podpíšu.

Následne sa tento akt predloží na podpis spolkovému prezidentovi. Prezident preskúma, či bol tento akt prijatý **v súlade s ústavou** a či nie je v evidentnom rozpore so základným zákonom. Po uskutočnení týchto kontrol spolkový prezident akt podpíše a nariadi jeho uverejnenie v **spolkovej zbierke zákonov** (*Bundesgesetzblatt*).

V tomto štádiu sa akt uverejňuje. V prípade, že sa neuvedie konkrétny dátum nadobudnutia účinnosti aktu, stane sa automaticky účinným 14. deň odo dňa jeho uverejnenia v spolkovej zbierke zákonov.

Viac informácií nájdete na webových stránkach [Spolkového snemu](#).

Databázy právnych predpisov

Spolkové ministerstvo spravodlivosti a ochrany spotrebiteľa a Spolkové ministerstvo spravodlivosti poskytujú na stránke [zákony na internete](#) pre občianky a občanov, ktorí o to majú záujem, takmer všetky aktuálne federálne právne predpisy na internete. Zákony a právne predpisy je možné nájsť v ich platnej verzii. Priebežne ich konsoliduje dokumentačné stredisko na Spolkovom úrade spravodlivosti. Mnohé dôležité zákony sú k dispozícii aj v [anglickom jazyku](#).

Okrem toho spolková vláda pod záštitou Spolkového ministerstva vnútra, výstavby a domovskú krajinu sprístupňuje bezplatne na internetovej stránke [administratívne predpisy na internete](#) rozsiahlu databázu aktualizovaných administratívnych predpisov najvyšších spolkových orgánov.

Keďže Spolková republika Nemecko je federálny štát, spolkové krajiny si zverejňovanie ich krajinského práva upravujú samé. Na tento účel zriadili svoje vlastné webové stránky, ktoré sú prepojené na [justičný portál federácie a spolkových krajín](#).

Súvisiace odkazy

- [Spolkový vestník](#)
- [Zákony na internete](#)
- [Preklad právnych predpisov v anglickom jazyku do zákonov na internete](#)
- [Správa internetu](#)
- [Justičný portál spolkovej vlády a spolkových krajín](#)
- [Spolkový snem](#)
- [Federálna vláda](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 16/07/2020

Právo členského štátu - Estónsko



Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [et](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Na tejto stránke nájdete informácie o estónskom právnom systéme a prehľad estónskeho práva.

Pramene práva

Estónsko je súčasťou kontinentálneho európskeho právneho systému (občianskoprávny systém). Najdôležitejšími prameňmi práva sú všeobecne záväzné normatívne akty, akými sú ústava, právne predpisy Európskej únie, medzinárodné zmluvy, zákony a vykonávacie predpisy.

Za špecifické pramene práva sa považujú rozhodnutia najvyššieho súdu a komentáre právnych expertov (vydanie ústavy s komentárom). Rozhodnutia súdov nie sú prameňmi všeobecne záväzných noriem a sú záväzné len pre účastníkov konania. Vo všeobecnosti platí, že rozhodnutia vyšších súdov nie sú záväzné pre nižšie súdy. Najvyšší súd, ktorý je zodpovedný aj za ochranu

ústavnosti, však môže vyhlásiť za neplatné také právne nástroje, ktoré sú v rozpore s ústavným poriadkom alebo právnymi nástrojmi vyššej právnej sily. Počas prerokovania konkrétnej veci nesmú súdy takéto právne nástroje aplikovať. Súdy sú oprávnené neaplikovať právny nástroj, ktorý je v rozpore s ústavou. Najvyšší súd, ktorý je zodpovedný za preskúmanie ústavnosti, následne preskúma prípad podrobnejšie a je oprávnený vyhlásiť takýto nástroj za neústavný (ale nie za neplatný).

Všeobecne uznávané právne zásady a princípy medzinárodného práva sú neoddeliteľnou súčasťou estónskeho právneho systému.

Druhy právnych nástrojov – opis

Právne nástroje sa delia na právne nástroje so všeobecnou pôsobnosťou, t. j. legislatívne akty, a právne nástroje s individuálnou pôsobnosťou, t. j. vykonávacie akty.

Právne nástroje so všeobecnou pôsobnosťou

Ústava – v súlade s § 3 ods. 1 ústavy vykonáva štát svoje právomoci výlučne na základe ústavy a zákonov, ktoré sú s ňou v súlade.

Zákon – v súlade s § 65 ústavy zákony prijíma parlament (*Riigikogu*), ktorý má zákonodarnú moc. Zákony sa prijímajú v súlade s ústavou a uverejňujú sa stanoveným spôsobom v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*). Iba zákony, ktoré boli takto uverejnené, je možné aplikovať.

Dekrét – právny nástroj, ktorý má právnu silu zákona. V § 109 ústavy sa uvádza, že ak nie je možné zvolať parlament, prezident republiky môže v prípade naliehavých štátnych potrieb vydať dekrét, ktorý má silu zákona. Takýto dekrét musia podpísať predseda parlamentu a predseda vlády. Podľa ústavy môže prezident vydať:

- dekrét v prípade naliehavých štátnych potrieb, ak parlament nemôže zasadnúť,
- tzv. zvláštny dekrét prezidenta v prípade urgentnej štátnej potreby (keď vláda vyhlásila výnimočnú situáciu a parlament nemôže zasadnúť, popr. na zvolanie parlamentu nie je dostatok času).

Dekrét prezidenta nadobúda účinnosť desiatym dňom po jeho uverejnení v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*), ak sa v dekréte neuvádza inak.

Po zvolaní parlamentu prezident republiky predloží parlamentu vydané dekréty. Parlament bezodkladne prijme zákony na ich schválenie alebo zrušenie. Podľa § 110 ústavy prezident republiky nemôže použiť dekréty na prijatie, zmenu alebo zrušenie ústavy, zákonov uvedených v § 104 ústavy a zákonov, v ktorých sa stanovujú dane alebo štátny rozpočet.

Nariadenie – podľa § 87 a § 94 ústavy majú vláda a ministri právomoc vydávať nariadenia na základe zákona a na účely jeho vykonávania. Na riešenie otázok miestneho významu alebo v prípadoch ustanovených v zákone majú právomoc vydávať nariadenia aj miestne samosprávne orgány. Nariadenia môžu navyše vydávať aj guvernér Estónskej banky (*Eesti Pank*), generálny auditor a rady verejných univerzít. Nariadenia sa môžu vydávať iba na základe a v rámci rozsahu právomocí stanovených v zákone.

Vláda a ministri sú splnomocnení na prijímanie nariadení v rámci zákona. Ak sa v predmetnom nariadení nestanovuje inak, nariadenia nadobúdajú účinnosť tretím dňom od ich uverejnenia v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*).

Nástroje s individuálnou pôsobnosťou

Príkaz – individuálny správny akt, ktorým orgány verejnej správy rozhodujú o individuálnych právnych otázkach. V súlade s § 87 ods. 6 ústavy vláda vydáva správne príkazy na základe zákona a na účely jeho vykonania. Právomoc vydávať príkazy majú aj predseda vlády, predseda krajskej samosprávy a miestne samosprávne orgány (obce a mestá).

Uznesenie – individuálny správny akt vydaný na základe správnej sťažnosti alebo odvolania. Môže slúžiť aj na uloženie sankcie. Uznesenia prijímajú aj parlament, miestne samosprávne orgány, štátna volebná komisia a súdy.

Smernica – v súlade s § 94 ústavy ministri vydávajú smernice na základe zákona a na účely jeho vykonávania. Medzi smernice patria napríklad všeobecne záväzné kódexy správania týkajúce sa zamestnancov ministerstiev alebo dokumenty ustanovujúce štruktúru a usporiadanie činností štátnych orgánov v pôsobnosti ministerstva.

Hierarchia právnych nástrojov

Hierarchia právnych nástrojov je takáto: ústava, právo Európskej únie, medzinárodné zmluvy, zákony a dekréty, nariadenia vlády a nariadenia ministrov. Okrem právnych nástrojov so všeobecnou pôsobnosťou existujú aj právne nástroje s individuálnou pôsobnosťou, ktoré sa vydávajú na základe zákona a nachádzajú sa v hierarchii pod zákonmi a nariadeniami. Právne nástroje nižšieho stupňa právnej sily nesmú odporovať právnym predpisom vyššieho stupňa právnej sily.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie zodpovedné za prijímanie právnych nástrojov

Estónske inštitucionálne usporiadanie sa riadi zásadou delby moci a rovnováhy medzi jej zložkami (§ 4 ústavy).

Zákonodarnú moc má parlament. Podľa § 103 ústavy majú právo legislatívnej iniciatívy poslanci, parlamentné politické skupiny, parlamentné výbory, vláda a prezident. Prezident môže navrhnúť len zmeny ústavy. Parlament rokuje o návrhoch zákonov a rozhoduje o ich prijatí alebo zamietnutí.

Na základe uznesenia prijatého absolútnou väčšinou poslancov má parlament právo navrhnúť vláde, aby predložila návrh zákona.

Parlament má právo vyhlásiť o návrhu zákona alebo o otázke národnej dôležitosti referendum. O výsledku referenda rozhoduje väčšina hlasov zúčastnených voličov. Zákony prijaté v referende sú bezodkladne vyhlásené prezidentom. Rozhodnutia prijaté v referende sú záväzné pre všetky verejné orgány. Ak návrh zákona, o ktorom sa hlasuje v referende, nedostane väčšinu hlasov, prezident vyhlási predčasné parlamentné voľby. Otázky týkajúce sa rozpočtu, daní, finančných záväzkov štátu, ratifikácie alebo vypovedania medzinárodnej zmluvy, vyhlásenia alebo zrušenia výnimočnej situácie alebo národnej obrany nemôžu byť predmetom referenda.

Vláda je nositeľom výkonnej moci. Vo väčšine prípadov predkladá parlamentu návrhy zákonov vláda. Návrhy zákonov predkladajú vláde ministri po pripomienkovom konaní.

Justičný kancelár (õiguskantsler) a generálny audítor (riigikontrolõr) sa zúčastňujú na zasadnutiach vlády s právom prehovoriť. Ich pripomienky nie sú pre vládu záväzné, ale sú často zohľadnené. Ak sa justičný kancelár a generálny audítor domnievajú, že je to nevyhnutné, môžu predložiť svoje pripomienky priamo príslušnému parlamentnému výboru, ktorý sa zaoberá legislatívnym návrhom. V súlade s § 139 ústavy justičný kancelár skúma ústavnosť a zákonnosť všetkých návrhov, ktoré mu boli predložené (návrhy noviel, zákonov alebo návrhy týkajúce sa práce vládnych orgánov), a v prípade potreby predkladá parlamentu správu. Ak justičný kancelár zistí, že právny akt prijatý zákonodarcom, výkonnou mocou alebo miestnym orgánom je v rozpore s ústavou alebo zákonom, požiada orgán, ktorý prijal zákon, aby ho uviedol do súladu s ústavou alebo zákonom do 20 dní. Ak sa akt do uvedenej lehoty neuvedie do súladu, justičný kancelár predloží najvyššiemu súdu návrh, aby právny akt vyhlásil za neplatný na základe § 142 ústavy.

Prezident republiky schvaľuje alebo zamieta zákony prijaté parlamentom. V prípade zamietnutia prezident republiky vráti zákon spolu s uvedením dôvodov parlamentu, aby ho znovu prerokoval a prijal a opätovne schválil.

Ministerstvo spravodlivosti uverejňuje zákony vyhlásené prezidentom republiky v estónskom Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*).

Zákonodarný postup

Legislatívny proces v parlamente pozostáva z týchto fáz:

- predloženie legislatívneho návrhu,
- prerokovanie legislatívneho návrhu,
- prijatie legislatívneho návrhu.

Predloženie legislatívneho návrhu

V súlade s § 103 ústavy má právo legislatívnej iniciatívy vláda, poslanci parlamentu, parlamentné politické skupiny, parlamentné výbory a prezident republiky. Prezident môže navrhnúť len zmeny ústavy. Legislatívny návrh musí spĺňať technické pravidlá prijaté predsedníctvom parlamentu, ako aj legislatívne a technické pravidlá prijaté vládou. Predsedníctvo parlamentu predloží legislatívny návrh stálemu parlamentnému výboru zodpovednému za predmetnú oblasť.

Prerokovanie legislatívneho návrhu

Legislatívny návrh spracuje pre plenárne zasadnutie parlamentu stály parlamentný výbor (právny výbor, ústavný výbor, výbor pre hospodárske záležitosti atď.). Na návrh zodpovedného výboru sa legislatívny návrh zaradí do programu plenárneho zasadnutia parlamentu.

V súlade s internými pravidlami a so zákonom o rokovacom poriadku parlamentu (*Riigikogu*) sa prvé čítanie legislatívneho návrhu musí uskutočniť do siedmich plenárnych pracovných týždňov parlamentu od jeho schválenia vo výbore. Návrhy zákonov sa prerokujú na plenárnom zasadnutí parlamentu v troch čítaniach, pričom v prvom z nich sa diskutuje o všeobecných zásadách návrhu. Ak zodpovedný výbor ani žiadna politická skupina nenavrhne počas prerokovania v pléne zamietnutie návrhu, prvé čítanie sa skončí bez hlasovania. Po prvom čítaní majú poslanci parlamentu, parlamentné výbory a politické skupiny desať pracovných dní na predloženie zmien. Predseda parlamentu môže na návrh zodpovedného výboru stanoviť inú lehotu.

Zodpovedný výbor preskúma všetky navrhnuté zmeny a rozhodne, či na ich základe pripraví nové znenie návrhu. Zodpovedný výbor vypracuje nové znenie návrhu na druhé čítanie, vrátane všetkých prijatých zmien a zmien, ktoré sám navrhol. Zodpovedný výbor vypracuje dôvodovú správu pre druhé čítanie, ktorá obsahuje informácie týkajúce sa spracovania legislatívneho návrhu (napríklad dôvody prijatia alebo zamietnutia navrhnutých zmien a stanoviská navrhovateľa alebo predkladateľa návrhu, odborníkov zapojených do procesu jeho prípravy a ďalších osôb).

Legislatívny návrh sa zaraďuje do programu na druhé čítanie na základe návrhu zodpovedného výboru. Na návrh predsedníctva parlamentu, zodpovedného výboru alebo subjektu, ktorý predložil legislatívny návrh, parlament preruší druhé čítanie bez hlasovania. Ak prerušenie navrhne politická skupina, uskutoční sa hlasovanie. Zmeny k návrhu sa môžu predkladať aj v prípade, že sa druhé čítanie legislatívneho návrhu preruší. Ak druhé čítanie nebolo prerušené, považuje sa za ukončené a legislatívny návrh postúpi do tretieho čítania.

O konečnej podobe legislatívneho návrhu môže parlament hlasovať až po skončení druhého čítania.

Po skončení druhého čítania vykoná zodpovedný výbor jazykové a technické úpravy a vypracuje konečné znenie legislatívneho návrhu na tretie čítanie. Zodpovedný výbor môže vypracovať dôvodovú správu pre tretie čítanie, v ktorej poskytne prehľad zmien vykonaných po skončení druhého čítania. V treťom čítaní legislatívneho návrhu sa začne plenárna rozprava, počas ktorej zástupcovia politických skupín predstavia svoje stanoviská. V treťom čítaní sa hlasuje o konečnom legislatívnom návrhu.

Prijatie legislatívneho návrhu

Zákony a uznesenia parlamentu sa schvaľujú verejným hlasovaním parlamentu. Konečné hlasovanie sa uskutoční počas tretieho čítania legislatívneho návrhu. Počet poslancov potrebný na prijatie zákona je stanovený v § 73 a v § 104 ústavy, podľa čoho sa zákony rozdeľujú na:

- ústavné zákony, t. j. zákony, ktorých schválenie si vyžaduje absolútnu väčšinu poslancov (viac ako polovica zo 101 poslancov parlamentu musí hlasovať za prijatie zákona), a
- obyčajné zákony, ktorých schválenie si vyžaduje jednoduchú väčšinu (viac ako polovica prítomných poslancov parlamentu musí hlasovať za prijatie zákona).

Absolútna väčšina poslancov parlamentu sa vyžaduje na schválenie alebo zmenu týchto právnych aktov:

- zákon o občianstve,
- zákon o voľbách do Parlamentu,
- zákon o voľbe prezidenta,
- zákon o komunálnych voľbách,
- zákon o referende,
- zákon o rokovacom poriadku parlamentu (*Riigikogu*) a zákon o interných pravidlách parlamentu (*Riigikogu*),
- zákon o odmeňovaní prezidenta a poslancov parlamentu (*Riigikogu*),
- zákon o vláde republiky,
- zákon o začatí súdneho stíhania prezidenta republiky a poslancov parlamentu (*Riigikogu*),
- zákon o kultúrnej autonómii národnostných menšín,
- zákon o rozpočte,
- zákon o Estónskej banke (*Eesti Pank*),
- zákon o národnom kontrolnom úrade,
- zákon o súdnej správe a zákony týkajúce sa súdnych konaní,
- zákony o zahraničných a domácich pôžičkách a majetkových záväzkoch štátu,

- zákon o výnimočnej situácii,
- zákon o národnej obrane v čase mieru a zákon o národnej obrane v čase vojny.

Schválený zákon alebo uznesenie parlamentu podpíše predseda parlamentu (alebo podpredseda parlamentu, ktorý v jeho neprítomnosti viedol schôdzu) najneskôr v piaty pracovný deň po prijatí.


Vyhlasenie zákona

Po schválení a podpísaní v Parlamente sa zákon odosiela prezidentovi na vyhlásenie. Prezident republiky môže odmietnuť vyhlásiť zákon schválený parlamentom a do 14 dní od doručenia ho môže spolu s odôvodnením vrátiť parlamentu na nové prerokovanie a opätovné schválenie. Ak zákon, ktorý bol vrátený prezidentom republiky, parlament schváli po druhýkrát v nezmenenej podobe, prezident ho buď vyhlási, alebo navrhne najvyššiemu súdu, aby ho vyhlásil za neústavný. Ak najvyšší súd rozhodne, že zákon je v súlade s ústavou, musí ho prezident republiky vyhlásiť.

Zákon nadobúda účinnosť desiaty deň po jeho uverejnení v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*), pokiaľ nie je v zákone uvedené inak.

Uverejňovanie právnych nástrojov

Najdôležitejšie právne nástroje a medzinárodné zmluvy sa uverejňujú v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*). Zákony a nariadenia nadobúdajú platnosť až po uverejnení v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*).

Štátny vestník ( *Riigi Teataja*) je estónska úradná elektronická zbierka a centrálna databáza právnych nástrojov. Od 1. júna 2010 sa Štátny vestník (*Riigi Teataja*) uverejňuje len na internete ako úradná elektronická zbierka.

Štátny vestník (*Riigi Teataja*) vydáva od 1. januára 2011 ministerstvo spravodlivosti.

Stručný opis obsahu

Zákony, nariadenia, medzinárodné zmluvy, uznesenia parlamentu, príkazy vlády, ako aj ďalšie dôležité informácie (napríklad dôvodové správy k návrhom zákonov) sa zverejňujú v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*), v ktorom sa navyše môžu publikovať napr. aj preklady právnych nástrojov a procedurálne informácie o návrhoch zákonov.

Väčšina právnych nástrojov prijatých od roku 1990 je k dispozícii v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*).

Od 1. júna 2002 sa v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*) uverejňujú konsolidované znenia zákonov, dekréty prezidenta, nariadenia a smernice vlády, nariadenia ministerstiev, nariadenia guvernéra Estónskej banky (*Eesti Pank*) a nariadenia národnej volebnej komisie. Konsolidované znenia uznesení parlamentu sa zverejňujú od 1. júna 2010 a konsolidované znenia nariadení miestnych samosprávnych orgánov od konca roku 2011.

Pri zmene právnych nástrojov sa spolu s novelou uverejní aj ich aktualizované konsolidované znenie, ktoré obsahuje zmeny a doplnenia, ako aj informácie o nadobudnutí účinnosti jednotlivých zmien. Konsolidované znenia sú oficiálne a môžu sa použiť pri presadzovaní práva. Sú právne záväzné.

Všetky uverejnené právne nástroje sú v momente zverejnenia digitálne označené. Každý si môže overiť digitálne označenie, ktoré zaisťuje, že nástroj nebol od svojho uverejnenia zmenený. Všetky uverejnené nástroje sú prepojené s časovým označením, ktoré umožňuje odhaliť všetky prípady neoprávnených zásahov.

V online databáze používateľa nájdú platné aj obsolentné konsolidované znenia právnych aktov. Navyše je možné aj vyhľadávanie prípadných nových verzií týchto aktov, ak sú známe. Každé konsolidované znenie je pomocou elektronického odkazu prepojené s predchádzajúcimi a nasledujúcimi zneniami. Používateľ tak môže chronologicky prechádzať od jedného konsolidovaného znenia aktu k nasledujúcemu a naopak. Takisto je možné porovnávať rôzne konsolidované znenia toho istého nástroja, čo umožňuje zistiť, aké konkrétne zmeny boli vykonané.

Elektronické odkazy v konsolidovanom znení zákona umožňujú prístup k odvodeným aktom schváleným na základe zákona. Z odvodených právnych predpisov sa dá rovnakým spôsobom dostať ich právnomu základu.

K jednotlivým nástrojom sa v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*) uverejňujú procesné informácie, vďaka ktorým používateľ ľahšie nájde dôvodové správy (odkazy na konzultačnú databázu a rokovania v parlamente), odkazy na právne predpisy Európskej únie, preklady a ďalšie doplňujúce informácie potrebné na pochopenie právneho nástroja.

Na webovom sídle Štátneho vestníka (*Riigi Teataja*) je možné vyhľadávať judikatúru miestnych a oblastných súdov, ako aj najvyššieho súdu. Uvádzajú sa tu aj informácie o mieste a čase vytýčených súdnych pojednávaní.

Zverejňujú sa aj zhrnutia a prehľady rozhodnutí najvyššieho súdu a rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP). Zhrnutia sú systematicky usporiadané. V zhrnutiach rozhodnutí najvyššieho súdu je možné vyhľadávať podľa kľúčových slov alebo referenčných odkazov na právne nástroje. V rozsudkoch ESLP sa vyhľadáva podľa článkov.

V Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*) sa uverejňujú aj nové všeobecné informácie o zákonoch a právnom poriadku vo všeobecnosti.

Dňa 30. októbra 2013 bolo spustené [webové sídlo Štátneho vestníka \(*Riigi Teataja*\) v anglickom jazyku](#), ktoré obsahuje aktualizované anglické preklady konsolidovaných znení zákonov. Od konca roka 2014 sú k dispozícii anglické preklady konsolidovaných znení všetkých zákonov (s výnimkou ratifikačných aktov). Zákony prekladajú súdni prekladatelia. Texty zákonov sa do angličtiny začali prekladať v roku 2011 a proces prekladania zorganizovalo ministerstvo spravodlivosti. Aj keď preklady nie sú právne záväzné, priebežne sa aktualizujú. Používatelia, ktorí sú prihlásení do služby *Minu RT* („Môj Štátny vestník“), si môžu nechať zasílať najnovšie preklady na svoju e-mailovú adresu.

Na portáli Štátneho vestníka (*Riigi Teataja*) nájdú používatelia aj vyhľadávač návrhov právnych nástrojov, ktorý umožňuje vyhľadávania v rôznych fázach legislatívneho procesu. Vyhľadávač poskytuje používateľom prístup k informáciám o legislatívnom procese a príslušných dokumentoch, ktoré v tejto súvislosti vznikli. Používatelia môžu takisto požiadať o to, aby im bolo zaslané upozornenie o prechode návrhu právneho nástroja z jedného procedurálneho kroku do druhého. Tieto informácie sa posielajú na e-mailovú adresu používateľov, ktorí sa zaregistrovali do služby *Minu RT*.

Používatelia zaregistrovaní do služby *Minu RT* si môžu vytvoriť vlastný používateľský profil, pomocou ktorého si môžu do svojej zbierky odkazov pridávať právne nástroje alebo požiadať o zasielanie e-mailových upozornení o nových právnych nástrojoch a ďalších nových informáciách.

Je prístup do databázy estónskych právnych predpisov bezplatný?

Prístup k Štátnemu vestníku (*Riigi Teataja*) a všetkým právnym informačným službám je pre všetkých používateľov **bezplatný**.

Bezplatný prístup k elektronickému vydaniu Štátneho vestníka (*Riigi Teataja*) poskytujú miestne samosprávne orgány a verejné knižnice (približne 600 miest) každému, kto má záujem. Používateľom sa poskytuje aj pomoc pri vyhľadávaní právnych nástrojov. Používatelia si môžu bezplatne vytlačiť max. 20 strán.

Historické informácie o databáze estónskych právnych predpisov

Štátny vestník ([Riigi Teataja](#)) je úradnou zbierkou Estónskej republiky a uverejňuje sa od 27. novembra 1918. Uverejňovanie Štátneho vestníka (*Riigi Teataja*) bolo pozastavené v roku 1940 a obnovené v roku 1990.

Štátny vestník (*Riigi Teataja*) sa na internete uverejňuje od roku 1996. Internetové vydanie získalo status úradnej zbierky 1. júna 2002.

Od 1. júna 2010 sa Štátny vestník (*Riigi Teataja*) uverejňuje len na internete ako úradná elektronická zbierka. Od tohto dátumu sa už neuverejňuje v papierovej forme.

V novembri 2010 bol zavedený nový informačný systém, ktorý poskytuje viac právnych informácií zo Štátneho vestníka (*Riigi Teataja*). Tento systém bol vytvorený pod vedením úradu vlády s využitím financovania z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Od 20. decembra 2012 sú na webovom sídle Štátneho vestníka (*Riigi Teataja*) k dispozícii zhrnutia rozhodnutí najvyššieho súdu a rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva, právne aktuality a informácie o judikatúre a súdnych pojednávaniach.

Vyhľadávač legislatívnych návrhov bol sprístupnený koncom roku 2012.

Od roku 2013 sa v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*) uverejňujú aktuálne znenia všetkých nariadení miestnych samosprávnych orgánov.

Od 24. septembra 2013 sú všetky právne nástroje v momente uverejnenia v Štátnom vestníku (*Riigi Teataja*) označené digitálnou pečiatkou vydávajúceho orgánu a časovou pečiatkou.

Anglická verzia Štátneho vestníka (*Riigi Teataja*) sa začala vydávať 30. októbra 2013.

V rámci procesu vytvárania nového elektronického systému sa Štátny vestník (*Riigi Teataja*) prepojí s portálom N-Lex Európskej únie.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje

obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 22/07/2020

Právo členského štátu - Írsko

Na tejto stránke sa uvádzajú informácie o právnom systéme v Írsku.

Právny poriadok

1. Právne nástroje/pramene práva

1.1. Vnútroštátne pramene práva

Írska ústava (v írskom jazyku *Bunreacht na hÉireann*), ktorá nadobudla účinnosť 29. decembra 1937, je základným zákonom štátu. Zriaďujú sa ňou štátne inštitúcie a štátny systém a zabezpečuje sa tripartitná deľba moci na výkonnú, zákonodarnú a súdnu. Takisto sa v nej garantujú základné práva, ktorých rigoróznym výkladom a uplatňovaním zabezpečujú súdy.

Primárne právne predpisy pozostávajú zo zákonov prijatých parlamentom (*Oireachtas*), ktorý tvorí prezident Írska, horná snemovňa (*Seanad Éireann*) a dolná snemovňa (*Dáil Éireann*). Primárne právne predpisy sa delia na: zákony o zmene ústavy, ktoré nadobudnú účinnosť až vtedy, keď ich občania prijmú v referende; všeobecné predpisy verejného práva, ktoré majú všeobecné uplatnenie, a predpisy súkromného práva, ktoré sa týkajú správania konkrétneho jednotlivca alebo skupiny jednotlivcov.

Sekundárne právne predpisy predstavujú mechanizmus, pomocou ktorého môže parlament delegovať zákonodarné právomoci na ministra alebo konkrétny orgán. Právomoc tvoriť delegovanú legislatívu musí byť výslovne priznaná v primárnom práve a jej vykonávanie sa riadi prísnymi podmienkami – zásady a politiky, ktoré sa majú použiť, musia byť zrozumiteľné a jednoznačne uvedené v nadradenom zákone a orgán, ktorý vypracúva sekundárne právne predpisy, ich musí prísne dodržať. Najbežnejšou formou sekundárnych právnych predpisov sú právne normy, ale môžu mať aj formu nariadení, uznesení, pravidiel, programov alebo miestnych vyhlášok.

V zmysle článku 50 ústavy sú naďalej účinné zákony prijaté pred rokom 1922, ktoré sa týkajú Írska (napr. zákony parlamentu Spojeného kráľovstva), a opatrenia prijaté Írskym slobodným štátom (1922 – 1937), ktoré nie sú v rozpore s ústavou. Mnohé zákony spred roka 1922, ktoré už pre Írsko neboli relevantné, boli zrušené zákonmi o revízii štatutárneho práva v rokoch 2005 – 2012.

Írsky právny systém je systém *common law* (anglo-americký právny systém), to znamená, že dôležitým zdrojom práva je judikatúra. Podľa doktríny predchádzajúceho alebo *stare decisis* (precedensu) je súd povinný riadiť sa rozhodnutiami v predchádzajúcich prípadoch, najmä rozhodnutiami vyšších súdov. Je to však zásada, nie záväzná nemenná pravidlo. Tento súbor právnych noriem zahŕňa pravidlá, všeobecné zásady, pravidlá výkladu a maximy. V doktríne *stare decisis* sa rozlišuje medzi *ratio decidendi*, teda záväznou časťou rozhodnutia, ktorá sa musí dodržiavať, a *obiter dictum*, poznámkami sudcu vo veci, ktoré sa týkajú záležitostí, ktoré sa vyskytli alebo neboli podstatné v danej veci, alebo ktoré sa vyskytli takým spôsobom, že si nevyžadovali rozhodnutie. *Obiter dictum* nie je záväzná pre budúce prípady, ale môže byť presvedčivé.

1.2. Právo Európskej únie

Keďže Írsko je členom Európskej únie (EÚ), právo Únie je dôležitou súčasťou domáceho právneho poriadku štátu. Zo záväzkov plynúcich z členstva v EÚ vyplýva, že ústava a iné vnútroštátne zákony sú podriadené právu Únie vždy, keď má Spoločenstvo právomoc. Na to, aby štát mohol vstúpiť do EÚ a aby sa predišlo kolízii medzi ustanoveniami ústavy a práva Únie, bola potrebná zmena ústavy.

1.3. Medzinárodné pramene práva

Írsko je zmluvnou stranou mnohých medzinárodných dohôd a zmlúv a je členom mnohých medzinárodných organizácií. V ústave sa stanovuje, že Írsko prijíma všeobecne uznané zásady medzinárodného práva ako zásady, ktorými sa riadia vzťahy medzi štátmi.

Írsko je dualistický štát a na to, aby medzinárodné dohody mali formálne právne postavenie v rámci štátu, na rozdiel od postavenia medzi štátmi, musia byť zapracované do domáceho práva parlamentom (*Oireachtas*).

Írsko je od roku 1953 zmluvnou stranou Európskeho dohovoru o ľudských právach a odvtedy sa občania na základe medzinárodných právnych záväzkov štátu môžu opierať o ustanovenia tohto dohovoru pred Európskym súdom pre ľudské práva.

Domáci právny účinok získali ustanovenia dohovoru prostredníctvom zákona o Európskom dohovore o ľudských právach z roku 2003, v rámci ktorého sa EDĽP začlenil do írskoho práva.

2. Ostatné pramene práva

V prípade neexistencie formálnych právnych predpisov môže právny zástupca počas prípadu a súd pri dospievaní k rozhodnutiu citovať odborné texty. Aj keď prebieha diskusia o tom, či by sa vôbec mali uplatňovať, a ich vplyv možno v posledných rokoch zoslabol, súdy sa dosiaľ opierajú o prirodzené právo a prirodzené práva pri výklade ústavy a pri vymenúvaní ústavných práv, ktoré nie sú osobitne uvedené v znení ústavy.

3. Hierarchia prameňov práva

Na vrchole právneho systému Írsko stojí ústava. Právne predpisy, rozhodnutia vlády a správne rozhodnutia a postupy môžu byť preskúmané z hľadiska ich súladu s ústavou.

V ústave sa však stanovuje, že nespôsobí neplatnosť úkonov ani opatrení, ktoré si vyžiadalo členstvo v EÚ. Toto je stanovené v článku 29 ods. 4 podods. 6 ústavy. Právo Únie má teda prednosť pred všetkými vnútroštátnymi právnymi predpismi vrátane ústavy. Vzhľadom na to, že v práve Únie sa stanovuje, že spôsoby jeho vykonávania majú byť stanovené vnútroštátnymi procesnými požiadavkami, nástroje, ktorými sa vykonáva právo Únie, musia byť aj tak v súlade s procesnými ústavnými požiadavkami.

Zákon o Európskom dohovore o ľudských právach z roku 2003 jednotlivcom umožňuje opierať sa o ustanovenia EDĽP pred írskymi súdmi. EDĽP bol začlenený na podústavnej úrovni a ústava si zachováva nadradené postavenie. Podľa tohto zákona sa vyžaduje, aby súdy vykladali a uplatňovali vnútroštátne ustanovenia, pokiaľ je to možné, v súlade so zásadami obsiahnutými v EDĽP. Ak vnútroštátne právne predpisy nie sú v súlade s EDĽP, vydá sa vyhlásenie o nezlučiteľnosti.

Súdy rozhodli, že zásady medzinárodného obyčajového práva sú súčasťou vnútroštátneho práva v zmysle článku 29 ods. 3 ústavy, ale len do tej miery, v ktorej nie sú v rozpore s ústavou, právnymi predpismi alebo systémom common law. Medzinárodné dohody môžu byť ratifikované len v prípade, ak sú v súlade s ústavou. V opačnom prípade sa vyžaduje referendum.

Právne predpisy môžu byť nahradené alebo zmenené následnými právnymi predpismi. Sekundárne právne predpisy môžu byť nahradené primárnymi právnymi predpismi, rovnako ako právomoc delegovať tvorbu sekundárnych právnych predpisov, ale sekundárne právne predpisy nemôžu prevážiť nad primárnymi právnymi predpismi. Súdy môžu zrušiť právne predpisy na základe toho, že sú neplatné so zreteľom na ustanovenia ústavy (právne predpisy po roku 1937) alebo že nie sú v súlade s ústavou (právne predpisy pred rokom 1937). Existuje predpoklad, že právne predpisy po roku 1937 sú v súlade s ústavou.

Rozhodnutia súdov môžu byť nahradené prijatými legislatívnymi alebo ústavnými predpismi a následnými rozhodnutiami súdov rovnakého alebo vyššieho stupňa.

4. Nadobudnutie účinnosti nadnárodných nástrojov

Ústava tak, ako bola pôvodne koncipovaná, nebola zlučiteľná s právom Európskeho spoločenstva. Stanovovalo sa v nej napríklad to, že parlament (*Oireachtas*) je jediným zákonodarným orgánom v štáte. Z toho dôvodu bolo do ústavy vložené ustanovenie, že ústava nespôsobí neplatnosť žiadneho zákona, úkonu ani opatrenia, ktoré si vyžiadalo členstvo v EÚ. Rozhodlo sa však, že ak by sa rozsah a ciele mali zmeniť, napríklad prostredníctvom novej zmluvy, táto skutočnosť musí byť občanom predložená v referende, a ak ju občania prijímú, vloží sa ustanovenie potvrdzujúce, že štát môže ratifikovať túto zmluvu.

Ak sa v práve Únie vyžaduje transpozícia štátom, vykonáva sa prostredníctvom primárnych právnych predpisov alebo častejšie prostredníctvom právnej normy vypracovanej vládou alebo ministrom.

Podľa ústavy sa medzinárodné dohody stanú súčasťou vnútroštátneho práva, ak tak rozhodne *Oireachtas*. Tento úkon má zvyčajne formu zákona a príkladom je zákon o Európskom dohovore o ľudských právach z roku 2003, prostredníctvom ktorého sa tento dohovor začlenil do vnútroštátneho práva, vďaka čomu sa jednotlivci môžu opierať o jeho ustanovenia pred vnútroštátnymi súdmi.

5. Orgány oprávnené prijímať právne normy

V ústave sa uvádza, že parlament (*Oireachtas*), ktorý je zložený z dolnej snemovne (*Dáil*) a hornej snemovne (*Seanad*) a prezidenta, má „jedinú a výlučnú právomoc prijímať zákony pre štát“ s výhradou záväzkov vyplývajúcich z členstva v Spoločenstve, ako sa stanovuje v ústave. Navrhované právne predpisy vo forme návrhu musia byť podpísané prezidentom, aby sa stali zákonom a nadobudli účinnosť, a ak má prezident pochybnosti o ústavnosti návrhu navrhovaných právnych predpisov, môže zvolať štátnu radu a v prípade potreby postúpiť návrh najvyššiemu súdu, aby rozhodol podľa článku 26 ústavy.

Ako sa už uviedlo, *Oireachtas* môže delegovať právomoc prijímať právne predpisy na ministra alebo iný orgán a táto právomoc je prísne ohraničená nástrojom delegovania. Smernice EÚ sa zvyčajne implementujú prostredníctvom právnej normy vypracovanej ministrom. Zákonodarná právomoc môže byť delegovaná na rôzne orgány, napríklad ministrov vlády, štatutárne orgány, pološtátne orgány, regulačné orgány, odborné orgány a miestne orgány.

Podľa ústavy je vláda zodpovedná za udržiavanie vonkajších vzťahov a môže podpisovať medzinárodné zmluvy a dohody a vstupovať do medzinárodných organizácií za predpokladu splnenia ústavných požiadaviek.

V systéme obyčajového práva (*common law*) je judikatúra záväzná.

6. Postup prijímania právnych noriem

6.1. Ústava

Prvou fázou zmeny ústavy podľa článku 46 je iniciovať návrh zákona v dolnej snemovni (*Dáil*). Návrh zákona musia schváliť obe snemovne *Oireachtas* a potom musí byť predložený občanom v referende, aby ho potvrdili alebo odmietli. V zmysle článku 47 ods. 1 sa návrh bude považovať za schválený občanmi, ak väčšina odovzdaných hlasov je v prospech jeho uzákonenia. Takýto návrh zákona musí byť sformulovaný ako „akt o zmene ústavy“ a nesmie obsahovať žiadny iný návrh. Ak občania návrh schvália, prezident ho musí podpísať a „náležite je prezidentom vyhlásený za zákon“.

V článku 47 ods. 2 sa stanovuje, že návrh, ktorý sa stane predmetom referenda a ktorým sa nemení ústava, bude vetovaný, ak je väčšina hlasov proti návrhu a odovzdané hlasy proti návrhu predstavujú najmenej jednu tretinu registrovaných voličov.

6.2. Legislatívny postup

Prvým krokom v tvorbe primárnych právnych predpisov je zvyčajne predloženie návrhu v niektorej zo snemovní *Oireachtas*. Každý návrh predložený v dolnej snemovni (*Dáil*) musí byť zaslaný hornej snemovni (*Seanad*) na posúdenie, pričom môžu byť vykonané zmeny, ktoré je *Dáil* povinná zväziť. Ak bol však návrh predložený a schválený v hornej snemovni a následne zmenený v dolnej snemovni, usudzuje sa, že bol predložený dolnou snemovňou a musí sa vrátiť hornej snemovni na posúdenie.

Predtým, ako je návrh vyhlásený, musia ho schváliť obe snemovne *Oireachtas* a musí ho podpísať prezident, aby sa stal zákonom. V priebehu legislatívneho procesu môžu návrh meniť obe snemovne, *Dáil* aj *Seanad*. V ústave sa však upevňuje silnejšie postavenie všeobecne volenej snemovne *Dáil*. V článku 23 sa stanovuje, že ak horná snemovňa odmietla alebo zmenila návrh v rozpore so želaniami dolnej snemovne, pre dolnú snemovňu je k dispozícii možnosť, aby v lehote 180 dní schválila uznesenie, na základe ktorého sa bude návrh považovať za schválený oboma snemovňami. Horná snemovňa má právo odložiť návrh až o 90 dní, ale nemá právomoc zabrániť tomu, aby sa z neho stal zákon, ani zmeniť ho, pokiaľ s tým dolná snemovňa nesúhlasí.

Veľkú väčšinu návrhov v snemovni *Dáil Éireann* predkladajú ministri.

Návrhy týkajúce sa financií (napr. návrhy zaoberajúce sa uložením, zrušením, odpustením alebo zmenením či reguláciou zdaňovania a návrhy, ktoré sa týkajú čerpania verejných prostriedkov) môže predkladať a schvaľovať len *Dáil Éireann*. Tento druh návrhu sa posielajú hornej snemovni na tzv. odporúčania.

Záverečným krokom v legislatívnom postupe je, že sa z návrhu stáva zákon, keď ho podpíše prezident. Prezident však môže po porade so štátnou radou postúpiť návrh alebo konkrétnu časť návrhu najvyššiemu súdu, aby rozhodol o ústavnosti. Tento krok je známy ako postúpenie podľa článku 26. Keď najvyšší súd rozhodne, že návrh je ústavný, už ho nemožno znovu súdne spochybnit' z ústavných dôvodov a prezident je povinný ho uzákonit' svojim podpisom. Ak sa rozhodne, že návrh je v rozpore s ústavou, prezident je povinný odmietnuť ho uzákonit' svojim podpisom.

6.3. Sekundárne právne predpisy

V nadradenej norme sa bežne stanovuje, že delegované právne predpisy, ktoré sú v ňom povolené, môže parlament (*Oireachtas*) zrušiť alebo schváliť. V týchto ustanoveniach sa všeobecne stanovuje, že akty majú byť predložené buď jednej, alebo oboj snemovni *Oireachtas*, ktoré ich môžu v stanovenej lehote zrušiť. Všetky sekundárne právne predpisy, ktorými sa vykonávajú opatrenia EÚ, sú predmetom tohto mechanizmu zrušenia. Určité právne normy sa po uzákonení musia uložiť v určených knižniciach a oznámenie o ich uzákonení musí byť uverejnené v írskom úradnom štátnom vestníku [Iris Oifigiúil](#).

6.4. Medzinárodné právo

Vláda môže podpisovať medzinárodné zmluvy alebo dohody, alebo vstupovať do medzinárodných organizácií, ale rozhodlo sa, že vláda tak nemôže urobiť, ak by sa tým obmedzila výhradná zákonodarná moc udelená parlamentu alebo ak by sa inak porušovala ústava. Súdny preto rozhodol, že zmluvy, ktorými sa mení rozsah pôsobnosti a ciele Európskej únie, nemôžu byť odsúhlasené vládou, pokiaľ ich neprijali občania v ústavnom referende.

7. Nadobudnutie účinnosti alebo vnútroštátne pravidlá

Zmeny ústavy nadobúdajú účinnosť po ich prijatí občanmi a po tom, ako prezident podpíše návrh, ktorým sa navrhuje daná zmena.

Návrh sa stáva zákonom v deň jeho podpísania prezidentom a v ten deň zároveň nadobúda účinnosť, pokiaľ nie je v danom akte uvedené inak. Prezident zvyčajne nepodpisuje návrh skôr ako v 5. deň alebo neskôr ako v 7. deň po tom, ako mu bol predložený. V akte môže byť stanovený dátum, od ktorého má nadobudnúť účinnosť, alebo sa v ňom môže stanovovať, že minister môže vydať „vyhlášku o začiatku“ (v prípade sekundárnych právnych predpisov), aby akt alebo jeho časť nadobudli účinnosť. Prezident je povinný vyhlásiť návrh za zákon uverejnením oznámenia vo vestníku *Iris Oifigiúil* s uvedením toho, že návrh bol uzákonený.

V sekundárnych právnych predpisoch sa stanoví dátum, od ktorého sa začne uplatňovať.

Súdne rozhodnutia sú zvyčajne právoplatné odo dňa, v ktorom boli vydané.

8. Prostriedky riešenia rozporu medzi rôznymi zdrojmi práva

O rozporoch medzi rôznymi legislatívnymi normami alebo zdrojmi práva sú príslušné rozhodovať súdy.

S výnimkou nadradeného postavenia práva EÚ je ústava základnou právnou normou štátu a má prednosť v prípade akéhokoľvek rozporu s inými právnymi predpismi. Podľa článku 34 ústavy môžu jednotlivci spochybniť ústavnú platnosť právnych predpisov pred vysokým súdom (*High Court*). Proti rozhodnutiu sa možno odvolať na najvyšší súd (*Supreme Court*). Jednotlivci takisto môžu tvrdiť, že konaním štátu boli porušené ich ústavné práva alebo ústavný postup.

Predpokladá sa, že právne predpisy uzákonené po prijatí ústavy v roku 1937 sú v zásade v súlade s ústavou, kým sa nezistí opak.

Môžu sa vyskytnúť okolnosti, keď ustanovenia ústavy, najmä ustanovenia o základných právach, môžu byť do určitej miery v rozpore. Súdny využíva viacero mechanizmov na to, aby v týchto prípadoch dospeli k rozhodnutiam, ako napríklad doslovný či gramatický výklad, historický prístup, účelový alebo harmonizačný prístup, doktrínu proporcionality, prístup na základe hierarchie práv a záväzkov voči prirodzenému právu alebo prístup na základe prirodzených práv.

Vyskytli sa prípady, keď na základe neobľúbeného ústavného rozhodnutia alebo výkladu zo strany súdov bolo uskutočnené referendum s cieľom zmeniť ústavu.

Ak jednotlivec tvrdí, že jeho práva podľa Európskeho dohovoru o ľudských právach boli porušené právnymi predpismi, môže sa na súdoch dožadovať vyhlásenia o nezlučiteľnosti.

Právo Únie požíva ústavnú imunitu, keďže v ústave sa stanovuje, že nespôsobí neplatnosť úkonov ani opatrení, ktoré si vyžiadalo členstvo, aj keď prostriedky vykonávania týchto úkonov alebo opatrení sa musia riadiť ústavou.

Okrem ústavných otázok bude platnosť delegovaných právnych predpisov posudzovaná z hľadiska ich súladu s nadradenou právnou normou.

Ďalšie informácie o írskom právnom systéme, právnych predpisoch a ústave sa nachádzajú na týchto stránkach:

- <https://www.gov.ie/en/organisation/department-of-the-aoiseach/>
- <https://www.courts.ie/judgments>
- <http://www.irishstatutebook.ie/>
- <http://www.bailii.org/>

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Na tejto stránke sa uvádzajú informácie o právnom systéme v Grécku.

Pramene práva:

- právne predpisy
- zvykové právo
- všeobecne uznávané pravidlá medzinárodného práva
- právo Európskej únie
- medzinárodné dohovory
- Judikatúra

Druhy právnych nástrojov – opis:

- ústava
- zákony (*Τυπικός νόμος*)
- iné akty právneho charakteru (*Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου*)
- prezidentské dekréty
- administratívne opatrenia (*Διοικητικές πράξεις*)
- zakladajúce zmluvy EÚ
- nariadenia EÚ
- smernice EÚ
- medzinárodné dohovory

Hierarchia noriem

Ústava stojí nad všetkými vnútroštátnymi právnymi nástrojmi, po nej nasledujú zákony, prezidentské dekréty a administratívne opatrenia. Zakladajúce zmluvy Európskej únie sú na rovnakej formálnej úrovni ako ústava, zatiaľ čo medzinárodné právne nástroje stoja nad všetkými vnútroštátnymi právnymi nástrojmi okrem ústavy.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie zodpovedné za prijímanie právnych predpisov

V prípade potreby zmeny alebo doplnenia existujúcich právnych predpisov, prijatia nových právnych noriem alebo zapracovania pravidiel medzinárodného práva do domácich právnych predpisov:

príslušný minister poverí vypracovaním návrhu zákona osobitný legislatívny výbor.

Legislatívny proces

Návrh zákona vypracovaný osobitným legislatívnym výborom sa pošle ústrednému legislatívnemu výboru v rámci generálneho sekretariátu vlády. Tento výbor zabezpečí, že návrh je vypracovaný správne a môže vyjadriť pripomienky týkajúce sa ústavnosti a súladu s medzinárodným právom.

Potom sa návrh zákona predloží parlamentu s dôvodovou správou, v ktorej budú uvedené odôvodnenia a účel navrhovaných ustanovení. Ak by návrh zahŕňal výdavky zo štátneho rozpočtu, štátny účtovný úrad (*Γενικό Λογιστήριο του Κράτους*) vypracuje osobitnú správu o výdavkoch a komparatívnu správu o výdavkoch. K návrhu zákona musí byť pripojená správa hodnotiaca všetky opatrenia, ktoré treba zohľadniť, ako aj správa o verejných konzultáciách, ktoré sa okrem výnimočných prípadov konali pred predložením návrhu.

Predseda parlamentu postúpi návrh zákona na rokovanie buď plenárneho zasadnutia alebo zasadnutia parlamentných výborov alebo stálych výborov. Na návrh príslušných ministrov prijíma prezident republiky nariadenia implementujúce zákony, ktoré prijal parlament. Osobitné štatutárne ustanovenia splnomocňujú administratívne orgány na prijímanie opatrení, ktoré regulujú osobitné záležitosti miestneho, technického alebo menej významného charakteru.

Podľa článku 28 ústavy sú medzinárodné dohovory po ratifikácii parlamentu neoddeliteľnou súčasťou gréckeho vnútroštátneho práva a majú okrem ustanovení ústavy prednosť pred skoršími ustanoveniami, ktoré sú s nimi v rozpore.

Nariadenia EÚ majú všeobecnú platnosť v celej únii, sú záväzné a priamo uplatniteľné v každom členskom štáte.

Smernice EÚ sa do vnútroštátneho práva zapracúvajú prostredníctvom zákona, prezidentského dekrétu alebo rozhodnutia ministra.

Do jedného mesiaca od schválenia parlamentom príslušní ministri zákon podpíšu a následne zákon podpíše a vyhlási prezident republiky.

V samotnom zákone je stanovené, kedy nadobúda účinnosť. Ak tomu tak nie je, v súlade s článkom 103 úvodného zákona k občianskemu zákonníku je dátum nadobudnutia účinnosti zákona 10 dní od jeho uverejnenia vo vládnom vestníku (*Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*).

Zákon, ktorým sa ratifikuje dohovor, v zásade nadobúda účinnosť dňom jeho uverejnenia zákona vo vládnom vestníku a právne účinky dohovoru začínajú dňom stanoveným v dohovore.

Na webovej lokalite [gréckeho parlamentu](#) sa nachádzajú zákony prijaté od 22. Októbra 1993. Ďalej si na webovej lokalite [vydavateľského úradu](#) (*Εθνικό Τυπογραφείο*) môžete pomocou vyhľadávacej funkcie („Αναζητήσεις“) vyhľadať každoročné zoznamy od roku 1890 prijatých zákonov a nariadení s uvedením ich predmetu a informácií o vládnom vestníku, v ktorom boli uverejnené.

Na novelizáciu zákona je oprávnené príslušné ministerstvo.

Zákon zostáva v platnosti, kým nie je zrušený novým zákonom.

Právne databázy

1. [Úplná právna databáza](#), ktorú vlastní a udržiava vydavateľský úrad.

Prístup je bezplatný (článok 7 zákona č. 3861/2010, uverejneného vo vládnom vestníku FEK A/112/13710).

2. [Úplná právna databáza](#), ktorú vlastní a udržiavajú spoločnosti Intracom a HOL.

Prístup je spoplatnený.

3. Domovská stránka [Štátnej právnej rady](#)

Prístup je bezplatný.

Súvisiace webové lokality

[Grécky parlament](#)

[Vydavateľský úrad](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 21/08/2020

Právo členského štátu - Španielsko

Táto stránka poskytuje informácie o španielskom právnom systéme a všeobecný prehľad o právnom poriadku v tejto krajine.

Pramene španielskeho práva

Pramene španielskeho práva sú stanovené v článku 1 občianskeho zákonníka (*Código Civil*):

1. Španielsky právny poriadok vychádza z práva, obyčajov a všeobecných právnych predpisov.
2. Právne úpravy, ktoré sú v rozpore s inou právnou úpravou vyššej právnej sily, sú neplatné.

3. Obyčaj sa uplatňuje len v prípade absencie platného právneho predpisu a pod podmienkou, že neodporuje verejnému poriadku alebo morálke a je preukázateľná.
4. Právne zvyklosti, ktoré nie sú len výkladom prejavu vôle, sa pokladajú za obyčaje.
5. Všeobecné právne zásady sa uplatňujú v prípade absencie právneho predpisu alebo obyčaje bez toho, aby bola dotknutá ich informatívna úloha v súvislosti s právnym poriadkom.
6. Právne normy uvedené v medzinárodných zmluvách sa v Španielsku priamo neuplatňujú, pokiaľ nie sú zahrnuté do vnútroštátneho právneho poriadku uverejneného v plnom znení v Úradnom vestníku štátu (*Boletín Oficial del Estado*).
7. Judikatúra dopĺňa právny poriadok o doktrínu, ktorú pravidelne stavuje najvyšší súd (*Tribunal Supremo*) pri svojom výklade a pri uplatňovaní práva, obyčají a všeobecných právnych zásad.
8. Sudcovia (ako aj sudy) v Španielsku, ktorí sa riadia výhradne ústavou a právnym poriadkom, sú povinní rozhodnúť o každom prípade, o ktorom pojednávajú, v súlade so zavedeným systémom prameňov práva, z ktorých čerpajú.

Typy právnych nástrojov

Ústava: najvyššia právna norma štátu, ktorú musia dodržiavať všetky orgány verejnej moci aj občania. Každá právna úprava alebo právny akt, ktorý odporuje ústave, je neplatný. Ústavu tvoria dve časti, ktoré sa jasne líšia svojím obsahom: a) právna doktrína a b) organická časť.

Medzinárodné zmluvy: písomné dohody uzavreté medzi určitými medzinárodnými právnymi subjektmi, ktoré sa riadia medzinárodným právom. Môžu obsahovať jeden alebo viaceré súvisiace právne nástroje bez ohľadu na ich pomenovanie. Po podpísaní a oficiálnom uverejnení v Španielsku sa medzinárodné zmluvy stanú súčasťou vnútroštátneho právneho poriadku.

Štatúty autonómie: základné španielske inštitucionálne normy, ktoré sa uplatňujú na jednotlivé autonómne spoločenstvá, a sú uznané v španielskej ústave z roku 1978. Schválené sú organickým zákonom. Zahŕňajú minimálne názov autonómneho spoločenstva; jeho územné vymedzenie, názvy, organizačné štruktúry a sídla autonómnych inštitúcií a im zverené právomoci. Štatúty autonómie nie sú vyjadrením suverenity, ani nie sú *ústavou*, pretože nepramenia z pôvodnej konštitučnej moci (ktorá nebola zverená územiám, ktoré sa stali autonómnymi spoločenstvami). Za svoju existenciu vďačia skôr tomu, že boli štátom uznané, zásada autonómie nemôže byť v žiadnom prípade v rozpore so zásadou jednoty.

- Zákon: Španielsko má rôzne typy zákonov.
- Organické zákony: zákony, ktoré sa vzťahujú na uplatňovanie základných práv a občianskych slobôd, ktorými sa schvaľujú štatúty autonómie a právny poriadok upravujúci všeobecný volebný systém, a iné uvedené v ústave.
- Všeobecné zákony: ktoré upravujú záležitosti, ktoré nie sú upravené organickými zákonmi.
- Legislatívne dekréty: povinné právne úpravy týkajúce sa určitých záležitostí vydané vládou na základe právomoci delegovanej parlamentom (*Cortes Generales*).
- Zákonné dekréty: prechodné právne úpravy vydané vládou v prípadoch mimoriadnej a naliehavej potreby, ktoré nemajú vplyv na právny poriadok upravujúci základné inštitúcie štátu, práva, povinnosti a slobody občanov uvedené v hlavnej ústave, právny poriadok upravujúci autonómne spoločenstvá alebo právny poriadok upravujúci všeobecný volebný systém. Zákonné dekréty musia byť predložené celej poslaneckej snemovni (*Congreso de los Diputados*) na rozpravu a hlasovanie do tridsiatich dní od prijatia.
- Nariadenia: všeobecné právne normy vydané výkonným orgánom. V hierarchii noriem je ich postavenie bezprostredne pod zákonom a vo všeobecnosti sa prostredníctvom nich zákon vykonáva.
- Obyčaje: vymedzené sú ako „súbor pravidiel vyplývajúcich z viac-menej stáleho opakovania rovnakých úkonov“. Aby obyčaj reprezentovala vyjadrenie kolektívnej a spontánnej vôle, musí byť všeobecná, stála, rovnaká a dlhodobá.
- Všeobecné právne zásady: všeobecné normatívne vyhlásenia, ktoré sa bez toho, aby boli oficiálne začlenené do právneho poriadku, považujú však za jeho súčasť, pretože slúžia ako základ pre iné špecifické normatívne vyhlásenia alebo abstraktným spôsobom vyjadrujú obsah určitého súboru takýchto vyhlásení. Používajú sa na riešenie právnych nedostatkov alebo na výklad právnych noriem.
- Judikatúra: je tvorená dvomi typmi rozsudkov – vydanými najvyšším súdom alebo v prípade určitých záležitostí, keď je právomoc obmedzená na autonómne spoločenstvo najvyšším súdnym dvorom (*Tribunal Superior de Justicia*) autonómneho spoločenstva – ktoré vykladajú právnu normu rovnakým spôsobom. Ak sa sudca alebo súd odchýli od doktríny najvyššieho súdu, rozsudok nie je automaticky zrušený, ale poslúži ako základ pre kasačnú sťažnosť. Najvyšší súd, ako aj najvyšší súdny dvor v určitom autonómnom spoločenstve sa môžu z opodstatnených dôvodov kedykoľvek odchýliť od konsolidovanej judikatúry a vytvoriť novú judikatúru.

Hierarchia noriem

V článku 1.2 španielskeho občianskeho zákonníka je stanovené, že „právne úpravy, ktoré sú v rozpore s právnou úpravou vyššej právnej sily, sú neplatné“. To znamená, že hierarchiu právnych noriem je potrebné špecifikovať. Španielska ústava upravuje na tento účel vzájomné vzťahy medzi jednotlivými právnymi normami a ich hierarchické a jurisdikčné vzťahy.

Poradie noriem v španielskom práve podľa ústavy je:

1. Ústava.
2. Medzinárodné zmluvy.
3. Zákon, v nasledovnom poradí: organické zákony, všeobecné zákony a právne normy so silou zákona (vrátane kráľovských zákonných dekrétov a kráľovských legislatívnych dekrétov), pričom medzi nimi nepanuje hierarchický vzťah, ale skôr odlišné postupy a oblasti použitia.
4. Právne normy vydané výkonnou mocou s vlastnou hierarchiou v závislosti od orgánu, ktorý ho vydáva (kráľovské dekréty, vyhlášky ministerstva atď.)

Okrem toho je ustanovená zásada jurisdikcie so zreteľom na právne normy vydané parlamentmi jednotlivých autonómnych spoločenstiev (vyhlášky regionálnych vlád, nariadenia regionálnych vlád a pod.).

Sudcovia a sudy neuplatňujú nariadenia alebo iné právne úpravy, ktoré sú v rozpore s ústavou, zákonom alebo zásadou hierarchie noriem.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie zodpovedné za prijímanie právnych noriem

Španielsky inštitucionálny rámec je založený na zásade rozdelenia právomocí, pričom legislatívna moc je zverená španielskemu parlamentu a legislatívnym zhromaždeniam autonómnych spoločenstiev.

Vláda na úrovni štátu, ako aj v každom autonómnom spoločenstve má výkonnú moc – vrátane právomoci regulovať – a v niektorých prípadoch vykonáva zákonodarnú moc delegovanú parlamentom.

Miestne orgány nemajú legislatívnu právomoc, majú však regulačnú právomoc, ktorá sa vykonáva najmä formou obecných nariadení.

Zákonodarnú iniciatívu (právo predkladať návrhy zákonov) má vláda, kongres a senát, zhromaždenia autonómnych spoločenstiev a ľud.

Rozhodovací proces

Medzinárodné zmluvy: existujú tri schvaľovacie mechanizmy v závislosti od záležitostí, ktoré zmluvy upravujú.

- Po prvé, na základe organického zákona bude povolené podpísanie zmlúv, kde sa výkon právomoci vyplývajúcej z ústavy zverí medzinárodnej organizácii alebo inštitúcii.
- Po druhé, vláda môže udeliť súhlas štátu s podpísaním právne záväzných zmlúv alebo dohôd s predchádzajúcim súhlasom parlamentu v týchto prípadoch: politické zmluvy, vojenské zmluvy alebo dohody, zmluvy alebo dohody týkajúce sa územnej celistvosti štátu alebo základných práv a povinností stanovených v hlave I, zmluvy alebo dohody určujúce finančné povinnosti pre daňové úrady a zmluvy alebo dohody vyžadujúce zmenu zákona alebo výnimku zo zákona, alebo vyžadujúce legislatívne opatrenia na to, aby sa mohli vykonávať.
- Napokon, v prípade všetkých ostatných záležitostí jedinou požiadavkou je informovať kongres a senát bezprostredne po podpísaní zmluvy.

Po podpísaní a oficiálnom uverejnení v Španielsku sa medzinárodné zmluvy stanú súčasťou vnútroštátneho právneho poriadku. Od ustanovení zmlúv sa možno odchýliť alebo ustanovenia zmlúv možno zmeniť alebo pozastaviť ich platnosť len formou ustanovenou v týchto zmluvách alebo v súlade so všeobecne platnými normami medzinárodného práva. Medzinárodné zmluvy a dohody možno vypovedať na základe rovnakého postupu ako pri ich schvaľovaní.

Zákon:

Návrhy zákonov schvaľuje Rada ministrov (*Consejo de Ministros*), ktorá ich predkladá kongresu s dôvodovou správou a právnym základom nevyhnutým k tomu, aby sa kongres mohol k nim vyjadriť.

V prípade autonómnych spoločenstiev návrhy zákonov schvaľujú príslušné rady ministrov a za rovnakých podmienok sa predkladajú zákonodarnému zhromaždeniu príslušného autonómneho spoločenstva.

Po schválení návrhu všeobecného alebo organického zákona kongresom jeho predseda o schválenom návrhu zákona bezodkladne informuje predsedu senátu, ktorý návrh zákona potom predloží senátu na prerokovanie. Odo dňa predloženia návrhu zákona má senát dva mesiace na jeho vetovanie alebo predloženie zmien. K vetovaniu návrhu zákona je potrebná absolútna väčšina hlasov.

Návrh zákona nemôže byť predložený kráľovi na schválenie, pokiaľ kongres neschválil pôvodný návrh (v prípade veta to musí byť absolútnou väčšinou hlasov, jednoduchá väčšina hlasov je postačujúca po uplynutí dvoch mesiacoch od predloženia návrhu) alebo nehlasoval o pozmeňujúcich návrhoch na ich prijatie alebo odmietnutie jednoduchou väčšinou hlasov. Dvojmesačná lehota, ktorú má senát k dispozícii na vetovanie návrhu alebo jeho zmenu, je skrátená na 20 pracovných dní v prípade návrhov, ktoré vláda alebo kongres vyhlásili za naliehavé.

Zákony, ktoré prijal parlament, sa predložia kráľovi, ktorý ich v lehote 15 dní od prijatia schváli, vyhlási a nariadi ich bezodkladné uverejnenie.

- Organické zákony: na schválenie, zmenu organických zákonov alebo na odchylenie od nich je potrebná absolútna väčšina hlasov kongresu pri konečnom hlasovaní o celom návrhu.

Nariadenia: vypracovanie nariadení sa riadi takýmto postupom:

- Nariadenia iniciuje príslušný rezort zaoberajúci sa tvorbou politik a vypracuje návrh, ktorý sa predloží so správou odôvodňujúcou potrebu a relevantnosť nariadenia, ako aj s finančnou správou s odhadom príslušných nákladov.
- V priebehu prípravy bude potrebné zabezpečiť okrem správ, stanovísk a povinných vopred získaných povolení všetky štúdie a konzultácie pokladané za potrebné na zaistenie relevantnosti a zákonnosti textu. V každom prípade je potrebné priložiť k nariadeniam správu o rodovom vplyve opatrení, ktoré obsahujú.
- Ak sa právna úprava týka legitímnych práv a záujmov občanov, verejnosť sa môže k nej vyjadriť v primeranej lehote aspoň 15 pracovných dní, a preto, ak tak vyplýva z charakteru právnej úpravy, sa táto právna úprava v priebehu uvedenej lehoty predloží na verejnú konzultáciu.
- V každom prípade návrhy nariadení musí predložiť Generálny technický sekretariát (*Secretaría General Técnica*) bez toho, aby bolo dotknuté stanovisko Štátnej rady (*Consejo de Estado*) v prípadoch ustanovených zákonom.
- Predchádzajúca správa zo strany verejných orgánov sa bude vyžadovať v prípade, ak by nariadenie mohlo ovplyvniť rozdelenie právomoci medzi štátom a autonómymi spoločenstvami.
- Nariadenia schválené vládou nadobudnú účinnosť až po zverejnení v plnom znení v Úradnom vestníku.

Právne databázy

Úradný vestník zahŕňa všetky právne predpisy vydané od roku 1960: [Iberlex](#).

Je prístup do databáz bezplatný?

Prístup do tejto databázy je bezplatný.

Stručný opis obsahu

Všetky vestníky uverejnené od roku 1960 sú k dispozícii k nahliadnutiu na webovom sídle úradného vestníka.

Na tomto webovom sídle sa nachádza aj vyhľadávač pre právne predpisy a oznámenia spolu s databázami ústavnej judikatúry (od roku 1980), správy a stanoviská štátnej právnej služby (*Abogacia del Estado*) (od roku 1997) a stanoviská Štátnej rady.

Nachádzajú sa v ňom aj **prepracované verzie** obsahujúce hlavné zmeny v príslušných právnych predpisoch. Napokon, ponúkajú sa tu aj také služby, ako je upozorňovanie na zmeny v legislatíve, oznamy pre verejnosť a získavanie informácií a dokumentácie.

Súvisiace odkazy

[IBERLEX/ databáza španielskej legislatívy](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná

príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 16/07/2020

Právo členského štátu - Francúzsko

V tejto časti nájdete prehľad o rozličných prameňoch práva vo Francúzsku.

Pramene práva

Právo vo Francúzsku sa v podstate skladá z písaných noriem, ktoré nazývame **pramene práva**. Môže ísť o normy prijaté štátmi alebo medzi štátmi na celoštátnej úrovni, ale aj o judikatúru vnútroštátnych či medzinárodných súdov alebo o normy určené na miestnej úrovni, ako sú mestské nariadenia, či profesijnými organizáciami, ako je lekárska komora, o normy uzatvorené občanmi medzi sebou, ako sú kolektívne zmluvy či zmluvy, a napokon o jednoduchú obyčaj.

Tento súbor je usporiadaný podľa **hierarchie noriem**. Takýmto spôsobom nový právny predpis:

- musí dodržiavať skoršie právne predpisy vyššej úrovne,
- môže zmeniť a doplniť skoršie právne predpisy rovnakej úrovne,
- má za následok zrušenie nižších odporujúcich právnych predpisov.

Medzinárodné pramene práva

Medzinárodné zmluvy a dohody

Nadobudnutie platnosti zmluvy vo Francúzsku je podmienené jej ratifikáciou alebo schválením a jej uverejnením. Niektoré zmluvy **s a uplatňujú priamo** vo francúzskom právnom poriadku, iné si vyžadujú, aby boli **transponované** vnútroštátnou právnou normou.

Právo Únie

Pojem práva Únie odkazuje na právne normy stanovené inštitúciami Európskej únie. Môže ísť o odporúčania, stanoviská, nariadenia, rozhodnutia či smernice.

Vnútroštátne pramene práva

Ústavné normy

- ústava zo 4. októbra 1958,
- preambula k ústave z 27. októbra 1946, ako aj Deklarácia práv človeka a občana z 26. augusta 1789 a základné princípy uznané zákonmi republiky, na ktoré odkazuje preambula,
- ústavné zákony predložené pred ich vyhlásením Ústavnej rade a určené na doplnenie ústavy.

Zákonné normy

Zákon prijatý parlamentom je podriadený ústave. Keď sa Ústavnej rade predložia **zákony**, tá pred ich vyhlásením kontroluje ich **ústavnosť**, teda skúma ich súlad s ústavou. Podnet na Ústavnú radu môže dať prezident republiky, predseda vlády, predseda Národného zhromaždenia a Senátu, šesťdesiat poslancov alebo šesťdesiat senátorov.

Štátna rada (Conseil d'Etat) alebo kasačný súd (Cour de cassation) môžu okrem iného predložiť ústavnej rade (Conseil constitutionnel) žiadosti o zrušenie platných zákonov predložené jednotlivcami, ktorí v priebehu sporu, na ktorý sa uvedené zákony uplatňujú, napádajú súlad týchto zákonov s právami a slobodami zaručenými ústavou.

V zmysle článku 55 ústavy majú ratifikované medzinárodné zmluvy prednosť pred zákonmi. Správny a všeobecný sudca teda vylúči uplatnenie zákona, ktorý sa javí ako nezlučiteľný so zmluvou, či už nadobudla platnosť skôr, alebo neskôr ako zákon.

Nariadenia

1. Nariadenia vlády

V súlade s článkom 38 ústavy môže **vláda** požiadať parlament v záujme plnenia svojho programu a na obmedzený čas, aby povolil prijatie opatrení, ktoré sú vyhradené zákonnej moci. Tieto nariadenia sú až do ich schválenia zákonodarcom oficiálnymi regulačnými aktmi, a teda môžu byť ešte pred potvrdením napadnuté na správnom súde.

3. Iné nariadenia

Nariadenia **sa líšia podľa subjektu moci, ktorý ich vydal:**

1. výnosy prezidenta republiky alebo predsedu vlády (ak sa prijímajú na zasadnutí vlády alebo štátnej rady, môžu byť upravené len pri dodržaní rovnakých podmienok);
2. medzirezortné alebo ministerské výnosy,
3. regulačné rozhodnutia prijaté subjektmi miestnej štátnej správy (prefekt, starosta...) alebo decentralizovanej správy (obec, departement, región).

5. Kolektívne zmluvy

Zákonník práce určuje všeobecné pravidlá vzťahujúce sa na pracovné podmienky. Sociálni partneri súkromného sektora (zamestnávateľa a odborové organizácie zamestnancov) vyjednávajú v tomto rámci zmluvy a dohody. V kolektívnych zmluvách sa teda ustanovujú všetky pracovné podmienky a sociálne záruky vzťahujúce sa na zamestnancov príslušných štruktúr (priemysel a obchod s druhotnými surovinami, ubytovne pre mladých pracujúcich, inštitúcie doplnkového dôchodkového poistenia...). **Kolektívne dohody** sa zasa týkajú len osobitnej oblasti (mzdy, pracovný čas...). Kolektívne dohody a zmluvy sa môžu uzatvoriť na úrovni odvetvia (všetky podniky vykonávajúce rovnakú činnosť na danom území), jedného podniku alebo jedného závodu. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a solidarity alebo ministerstvo poľnohospodárstva a rybolovu môžu „rozšíriť“ platnosť kolektívnej zmluvy a tá sa potom vzťahuje na všetky štruktúry odvetvia činnosti, ktorého sa týka.

Judikatúra všeobecných a správnych súdov

Judikatúra môže vychádzať z **rozhodnutí** všeobecných alebo správnych súdov. Judikatúra všeobecných súdov vykladá právo, ale uplatňuje ho v zásade len na vec, o ktorej rozhoduje. Judikatúra správnych súdov sa považuje za nadriadenú správnym predpisom, pretože sa ňou môže zrušiť správny predpis, ale nemá hodnotu právneho predpisu.

Inštitucionálny rámec

Legislatívny proces vo Francúzsku

Je potrebné rozlišovať medzi **vládnym návrhom zákona (projet de loi)**, pri ktorom zákonodarná iniciatíva patrí vláde a ktorý predkladá jeden z ministrov na zasadnutí vlády, a **poslaneckým návrhom zákona (proposition de loi)**, kde zákonodarná iniciatíva patrí parlamentu. Oba návrhy sa predkladajú Národnému zhromaždeniu alebo Senátu.

Text zákona potom skúma parlament. Prijme sa, ak je schválený oboma komorami parlamentu v rovnakom znení.

V prípade, že sa obidve komory nezhodnú, zasadne zmiešaná paritná komisia. Táto komisia zložená zo 7 poslancov a 7 senátorov má za úlohu predložiť spoločný text zákona bežne po dvoch čítaniach v každej komore parlamentu.

Vláda však môže zmierovacie konanie urýchliť; v takomto prípade sa môže zmiešaná paritná komisia vytvoriť hneď po prvom čítaní.

Zákon je vyhlásený (tzn. podpísaný) prezidentom republiky do 15 dní po tom, ako sa znenie schválené parlamentom odovzdá vláde. Počas tejto lehoty môže prezident požiadať o nové posúdenie zákona a môže sa podať návrh Ústavnej rade, aby preskúmala zlučiteľnosť nového zákona s ústavou.

Vyhlásený zákon nadobúda účinnosť po jeho uverejnení v úradnom vestníku.

Uverejňovanie zákonov a nariadení

So zákonmi a nariadeniami musia byť **byť povinne oboznámení občania**, aby boli záväzné. Jednotlivé akty musia byť úradne oznámené osobám, ktorých sa týkajú, zatiaľ čo regulačné akty musia byť uverejnené.

Pravidlá týkajúce sa nadobudnutia účinnosti zákonov a právnych predpisov boli zmenené a doplnené nariadením vlády č. 2004-164 z 20. februára 2004 od 1. júna 2004.

V článku 1 občianskeho zákonníka sa teraz stanovuje, že ak sa nestanoví inak, **znenia nadobúdajú účinnosť prvým dňom po ich uverejnení v úradnom vestníku.**

V naliehavom prípade však nadobúdajú účinnosť v deň svojho uverejnenia zákony, ktorých dekrét o vyhlásení to určuje, a správne akty, pri ktorých to vláda nariaďuje osobitným ustanovením.

Okrem **dekrétov a výnosov predsedu vlády sa v úradnom vestníku uverejňujú aj regulačné akty** prijaté štátnymi orgánmi príslušnými na celoštátnej úrovni (výnosy ministrov, akty nezávislých správnych orgánov...). Výnosy ministrov sa často navyše uverejňujú vo vestníkoch ministerstiev.

Uverejnenie len v jednom vestníku je možné len vtedy, ak regulačný akt je zaujímavý len pre jednu veľmi špecifickú kategóriu (hlavne štátni zamestnanci a ministerskí pracovníci).

Akty miestnych orgánov podliehajú osobitným podmienkam uverejnenia. Nie sú uverejnené v úradnom vestníku.

Obežníky alebo pokyny nemajú v zásade regulačnú hodnotu. Tieto akty sa obmedzujú na pokyny útvarom s cieľom uplatňovať zákony, dekréty a výnosy predsedu vlády či spresniť interpretáciu niektorých ustanovení.

Aby boli uplatniteľné, musia sa uverejniť na webovej stránke predsedu vlády, ktorá sa vedie na tento účel (vyhláška 2008-1281 z 8. decembra 2008). Bežný spôsob uverejnenia sa robí zaradením do vestníkov ministerstiev. V úradnom vestníku sa uverejňujú len najdôležitejšie obežníky.

Databázy zákonov a právnych predpisov

Na **verejné právne databázy** vo Francúzsku sa vzťahuje verejná služba šírenia na internete zavedená [dekrétom č. 2002-1064 zo 7. augusta 2002](#) - [anglická verzia](#).

Tento systém je presne vysvetlený vo [vysvetľovacej poznámke](#) o opätovnom využití údajov poskytnutých na [Légifrance](#):

[Légifrance](#) obsahuje tieto informácie:

- zákonníky, zákony a nariadenia v ich konsolidovanej verzii (**databáza „Legi“**),
- dokumenty v tej podobe, ako boli uverejnené v edícii „zákony, dekréty a výnosy“ úradného vestníka (**databáza „Jorf“**),
- celoštátne kolektívne zmluvy s rozšírenou platnosťou (**databáza „Kali“**),
- rozhodnutia Ústavnej rady (**databáza „Constit“**),
- rozsudky kasačného súdu a odvolacích súdov (**databáza „Cass“** rozsudkov uverejnených vo vestníku, **databáza „Inca“** neuverejnených rozsudkov, **databáza „Capp“** rozsudkov odvolacieho súdu),
- rozhodnutia Štátnej rady a Kompetenčný súd, rozhodnutia odvolacích správnych súdov a výber rozhodnutí správnych súdov (**databáza „Jade“**),
- uznesenia CNIL – Národnej komisie pre informatiku a slobody (**databáza „CNIL“**).

Pre informáciu uvádzame ďalšie stránky prístupné buď priamo, alebo prostredníctvom [Légifrance](#), ktoré sa tiež podieľajú na verejnej službe šírenia na internete, ide o tieto stránky:

- [Dvora audítorov](#), pokiaľ ide o rozhodnutia finančných súdov,
- každého ministerstva, pokiaľ ide o jeho vestník,
- hlavného daňového riaditeľstva, pokiaľ ide o [daňovú dokumentáciu](#),
- ministerstva zahraničných a európskych vecí, pokiaľ ide o medzinárodné dohovory (databáza [Pacte](#)).

Informácie o podmienkach extrahovania a opätovného použitia údajov z tejto druhej kategórie sú k dispozícii na každej z týchto stránok.

Na stránke Légifrance možno nájsť aj [Katalóg databáz](#), ktoré už boli uvedené.

K dispozícii je aj [sadzobník licencií Légifrance](#).

Databázy

Ďalej je uvedený neúplný zoznam právnych databáz:

- Databáza [LEGI](#) obsahuje zákonníky, zákony a nariadenia v ich konsolidovanej verzii.

- Databáza [JORF](#) obsahuje dokumenty v tej podobe, ako boli uverejnené v edícii „zákony, dekréty a výnosy“ úradného vestníka.
- Databáza [KALI](#) obsahuje celoštátne kolektívne zmluvy s rozšírenou platnosťou.
- Databáza [CONSTIT](#) obsahuje rozhodnutia Ústavnej rady.
- Databáza [JADE](#) obsahuje rozhodnutia Štátnej rady a Kompetenčného súdu, rozhodnutia odvolacích správnych súdov a výber rozhodnutí správnych súdov.
- Databáza [CNIL](#) obsahuje uznesenia Národnej komisie pre informatiku a slobody.

Judikatúra [kasačného súdu](#) je prístupná na jeho internetovej stránke.

Existuje služba online na objednanie [rozsudkov kasačného súdu](#) a niektoré [rozsudky kasačného súdu sú preložené](#) do angličtiny, arabčiny a mandarínskej čínštiny.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 13/12/2016

Právo členského štátu - Chorvátsko



Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [hr](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Ústava Chorvátskej republiky

[Ústava Chorvátskej republiky](#)

Hlavné právne predpisy v oblasti trestného práva

Trestný zákon [Narodne novine (Úradný vestník Chorvátskej republiky) č. [125/11](#), [144/12](#), [56/15](#), [61/15](#), [101/17](#) a [118/18](#)]

Dňa 1. januára 2013 nadobudol účinnosť nový trestný zákon, ktorý priniesol viacero novinek, ako sú napríklad prísnejšie tresty a dlhšie premlčacie lehoty, a ktorým sa zavádzajú nové trestné činy, ako je nezaplatenie miezd, porušenia pravidiel cestnej premávky alebo nelegálne hazardné hry. V nadväznosti na zmeny a doplnenia trestného zákona v decembri 2012 sa už prechovávanie drog na účely osobnej spotreby nepovažuje za prečin, ale za priestupok.

Trestný zákon sa delí na všeobecnú časť a osobitnú časť:

- A) Vo všeobecnej časti Trestného zákona sa uvádzajú ustanovenia platné pre všetky trestné činy. Tieto ustanovenia upravujú kritériá vznesenia obvinenia, pokuty a trestné sankcie.
- B) V osobitnej časti Trestného zákona sa opisujú jednotlivé trestné činy a tresty, ktoré možno za ne uložiť, vrátane trestných činov a trestov stanovených inými zákonmi. V Trestnom zákone Chorvátska sú stanovené tieto trestné činy:
- trestné činy proti ľudskosti a ľudskej dôstojnosti,
 - trestné činy proti životu a telesnej integrite,
 - trestné činy proti ľudským právam a základným slobodám,
 - trestné činy proti pracovnoprávnym vzťahom a sociálnemu poisteniu,
 - trestné činy proti slobode osôb,
 - trestné činy proti súkromiu,
 - trestné činy proti cti a dôstojnosti,
 - trestné činy proti sexuálnej slobode,

- trestné činy týrania a sexuálneho vykorisťovania detí,
- trestné činy proti manželstvu, rodine a deťom,
- trestné činy proti zdraviu osôb,
- trestné činy proti životnému prostrediu,
- trestné činy proti všeobecnej bezpečnosti,
- trestné činy proti bezpečnosti cestnej premávky,
- trestné činy proti majetku,
- trestné činy proti hospodárstvu,
- trestné činy proti počítačovým systémom, programom a údajom,
- trestné činy pozmeňovania,
- trestné činy proti duševnému vlastníctvu,
- trestné činy proti výkonu verejnej moci,
- trestné činy proti súdnictvu,
- trestné činy proti verejnému poriadku,
- trestné činy proti volebnému právu,
- trestné činy proti Chorvátskej republike,
- trestné činy proti zahraničným krajinám a medzinárodným organizáciám,
- trestné činy proti ozbrojeným silám Chorvátskej republiky.

Zákon o trestnom konaní (*Narodne novine* č. 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – Rozsudok a uznesenie Ústavného súdu Chorvátskej republiky, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 a 70/17)

Tento zákon vymedzuje pravidlá, ktorými sa zabezpečí, aby sa neodsúdili nevinné osoby a aby sa páchatelom trestných činov uložili tresty alebo iné opatrenia podľa podmienok stanovených zákonom a na základe príslušného konania vedeného v súlade so zákonmi na príslušnom súde.

Trestné stíhanie a konania možno začať a ukončiť len v súlade s pravidlami a podmienkami stanovenými zákonom.

Na základe zákona o trestnom konaní sa do právneho systému Chorvátska transponovali tieto akty EÚ:

1. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 280, 26.10.2010),
2. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania (Ú. v. EÚ L 101, 15.4.2011),
3. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. decembra 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii (Ú. v. EÚ L 335, 17.12.2011),
4. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 142, 1.6.2012),
5. Rámcové rozhodnutie Rady 2008/977/SVV z 27. novembra 2008 o ochrane osobných údajov spracúvaných v rámci policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach (Ú. v. EÚ L 350, 30.12.2008),
6. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorá nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV (Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012),
7. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (Ú. v. EÚ L 294, 6.11.2013),
8. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 127, 29.4.2014),

9. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/62/EÚ z 15. mája 2014 o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV (Ú. v. EÚ L 151, 21.5.2014).

Trestné konanie sa začína na základe predloženia žiadosti oprávneného navrhovateľa.

Pokiaľ ide o trestné činy, v súvislosti s ktorými sa trestné konanie začína z úradnej moci, oprávneným navrhovateľom je prokurátor republiky, pričom pokiaľ ide o trestné činy, v súvislosti s ktorými sa trestné konanie začne na základe súkromnej žaloby, oprávneným navrhovateľom je súkromný navrhovateľ. V prípade niektorých trestných činov vymedzených zákonom prokurátor republiky začne trestné konanie iba na základe žiadosti poškodenej osoby. Pokiaľ zákon neustanovuje inak, prokurátor republiky je zodpovedný za začatie trestného konania, ak existuje odôvodnená pochybnosť, že určitá osoba spáchala trestný čin, v súvislosti s ktorým sa začína trestné konanie z úradnej moci, a ak stíhaniu tejto osoby nebráni žiadna právna prekážka.

Ak prokurátor republiky zistí, že neexistuje žiadny dôvod na začatie alebo vedenie trestného stíhania, obeť ako poškodená osoba môže nahradiť prokurátora ako navrhovateľ podľa podmienok stanovených zákonom.

Zákon o právnych účinkoch odsudzujúcich rozsudkov, o registri trestov a o rehabilitácii (*Narodne novine* č. 143/12, 105/15)

Tento zákon upravuje právne účinky odsudzujúcich rozsudkov, organizáciu, vedenie, dostupnosť, oznamovanie a výmaz údajov z registra trestov a medzinárodnú výmenu údajov z registrov trestov, ako aj rehabilitáciu.

Zákon obsahuje ustanovenia, ktoré sú v súlade s týmito aktmi EÚ:

- Rámcové rozhodnutie Rady 2009/315/SVV z 26. februára 2009 o organizácii a obsahu výmeny informácií z registra trestov medzi členskými štátmi,
- Rozhodnutie Rady 2009/316/SVV zo 6. apríla 2009 o zriadení Európskeho informačného systému registrov trestov (ECRIS) podľa článku 11 rámcového rozhodnutia 2009/315/SVV.

Registre trestov v Chorvátskej republike organizuje a vedie ministerstvo zodpovedné za oblasť spravodlivosti, ktoré je zároveň centrálnym orgánom zodpovedným za výmenu týchto údajov s inými štátmi (ďalej len „ministerstvo“).

V registroch trestov sa vedú záznamy o fyzických a právnických osobách (ďalej len „osoby“), ktoré sú po spáchaní trestného činu právoplatne odsúdené v Chorvátsku. V registroch trestov sa vedie súpis štátnych príslušníkov Chorvátskej republiky, ako aj právnických osôb, ktoré majú svoje sídlo v Chorvátskej republike a ktoré boli po spáchaní trestného činu právoplatne odsúdené mimo územia Chorvátskej republiky, za predpokladu, že sa takéto údaje predložili ministerstvu.

V registroch trestov sa okrem iného vedú záznamy o osobách právoplatne odsúdených za trestné činy týrania a sexuálneho vykorisťovania detí a iné trestné činy uvedené v článku 13 ods. 4 tohto zákona.

Hlavné legislatívne akty v oblasti občianskeho práva v Chorvátskej republike:

Zákon o záväzkových vzťahoch (*Narodne novine* č. 35/05, 41/08 a 125/11)

V tomto zákone sa vymedzujú základy záväzkového práva (všeobecná časť) a zmluvné a mimozmluvné povinnosti (osobitná časť).

Účastníci transakcií si môžu upraviť svoje povinnosti, nesmú však porušiť Ústavu Chorvátskej republiky, zákonné ustanovenia a dobré mravy spoločnosti.

Zákon o vlastníckom práve a iných vecných právach (*Narodne novine* č. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 a 152/14)

V tomto zákone sa stanovuje všeobecná úprava majetkových práv osôb, pričom pravidlá stanovené týmto zákonom sa budú vzťahovať aj na majetkové práva, ktoré sa upravujú v osobitných právnych ustanoveniach, pokiaľ nie sú nezlučiteľné s takýmito ustanoveniami.

Ustanovenia zákona, ktoré sa uplatňujú na vlastnícke právo a na vlastníkov, sa zodpovedajúcim spôsobom uplatňujú aj na iné vecné práva, ak sa na ne nevzťahuje osobitný zákon alebo ak si ich právna povaha nevyžaduje inak.

Zákon o dedičstve (*Narodne novine* č. 48/03, 163/03, 35/05 – Zákon o záväzkových vzťahoch a 127/13)

Tento zákon upravuje dedičské právo a stanovujú sa v ňom pravidlá, podľa ktorých súdy, ďalšie orgány a oprávnené osoby zasahujú do dedičských konaní.

Zákon o katastri nehnuteľností (*Narodne novine* č. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13 a 108/17)

Zákon upravuje otázky súvisiace s právnym postavením nehnuteľného majetku na území Chorvátskej republiky, uplatňuje sa na transakcie a upravuje postup a formu vedenia katastrov nehnuteľností (katastrálnych úradov – *gruntovnica*) za predpokladu, že sa na dotknuté pozemky neuplatňuje žiadne osobitné ustanovenie.

Zákon o občianskom súdnom konaní (*Narodne novine* č. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 – konsolidované znenie, 25/13 a 89/14)

Týmto zákonom sa vymedzujú pravidlá konania, na základe ktorých súdy riešia veci a rozhodujú o sporoch týkajúcich sa základných práv a povinností ľudí a osôb podliehajúcich súdnej právomoci, ako aj osobných a rodinných vzťahov medzi osobami podliehajúcimi súdnej právomoci, a o sporoch týkajúcich sa pracovného práva, obchodného práva a vlastníckeho práva a iných občianskoprávných sporoch, pokiaľ sa neprijali ustanovenia, podľa ktorých majú súdy rozhodovať o týchto sporoch v súlade s pravidlami platnými pre iné konania.

Zákon o nútenom výkone rozhodnutí (*Narodne novine* č. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 a 73/17)

Tento zákon upravuje konanie, v rámci ktorého súdy a notári vymáhajú pohľadávky na základe vykonateľných titulov a autentických aktov (postup núteného výkonu rozhodnutí), ako aj konanie, v ktorom súdy a notári zavádzajú opatrenia na zabezpečenie pohľadávok (konanie o nariadení predbežného opatrenia), pokiaľ sa v osobitnom zákone neuvádza inak. Tento zákon upravuje aj právne vzťahy vytvorené na základe postupov núteného výkonu a zabezpečovacích postupov.

Ďalšie odkazy

[Podrobnejšie informácie](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 16/07/2020

Právo členského štátu - Taliansko

V tejto časti nájdete informácie o právnom systéme v Taliansku.

Pramene práva

Ako v každej modernej demokracii, aj v Taliansku je politický systém založený na rozdelení moci medzi zákonodarnú, výkonnú a súdnu.

Talianske právo pramení zväčša z rozhodnutí zákonodarnej moci, ktoré výkonná moc realizuje. Súdna moc zasahuje v prípade porušenia práva.

Druhy právnych nástrojov – opis

Pramene práva v Taliansku, zoradené podľa dôležitosti, sú tieto:

- Ústava
- Zákony (zbierka zákonov a ďalšie parlamentné zákony, regionálne zákony)
- Iné právne predpisy
- Obyčajové právo

Prameňom zákona môže byť aj referendum, v prípade že anuluje (zruší) predchádzajúci zákon.

Zákon je možné interpretovať rôznymi spôsobmi a rozhodnutia môžu byť ovplyvnené jurisprudenciou. Tá však nie je úplne zaväzujúca, keďže v Taliansku existuje systém kontinentálneho práva, kde hlavným vodítkom pre výklad práva je pozitívne, t.j. písané právo.

Základným prameňom práva je Ústava. Tá je formovaná ústavodarnou mocou a jej zmeny a doplnenia sú možné len pomocou osobitného konania – ktorý je zložitejší ako v prípade zmeny bežného zákona.

Parlamentné zákony vznikajú ako výsledok práce Camera dei Deputati (Dolná komora) a Senato (Horná komora) a musia sa uplatňovať a rešpektovať v celej krajine. Výnimkou sú špecifické zákony, prijaté výhradne pre určité územia či príležitosti – napr. opatrenia v prípade zemetrasenia.

Regionálne zákony platia len na území daného regiónu a upravujú len špecifické záležitosti.

V niektorých prípadoch môžu byť regionálne zákony integrované medzi štátne zákony (ak existujú) alebo sa môžu stať pre dané územie exkluzívnymi (v prípade absencie štátnych nariadení) – to môže platiť napr. pre obchod, výchovu a vzdelávanie, vedecký výskum, šport, prístavy a letiská, pracovnú bezpečnosť či kultúrne produkty.

Iné právne predpisy sú tvorené predloženými vykonávacími predpismi, ktoré obsahujú podrobnosti o uplatňovaní zákonov, štátnych i regionálnych.

Hierarchia noriem

Taliansky súdny systém je v súlade s obyčajovými i s písanými medzinárodnými normami a normami Spoločenstva.

Pre pramene práva existuje určitá hierarchia. V právnom štáte platí, že právo nemôže odporovať Ústave a podzákonná právna norma by nemala byť v rozpore s nadradeným právnym predpisom.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie, ktoré prijímajú právne predpisy

Inštitúciami, ktoré zodpovedajú za prijímanie právnych noriem, sú spravidla parlament a regionálne rady.

V špecifickom prípade môže zákony prijímať vláda (parlament ich následne potvrdí alebo zmení). Táto situácia môže nastať v urgentných prípadoch, kedy parlament prenesie svoje právomoci na vládu.


Iné právne predpisy spravidla vydáva vláda či regionálne rady a obsahujú podrobnosti o vykonávaní zákonov.

Rozhodovací proces

Štandardný proces prijímania zákona tvoria tri fázy:

- **Začatie:** Táto výsada patrí vláde, každému členovi parlamentu, skupinám voličov (občanov), regionálnym radám a niektorým špecifickým inštitúciám.
- **Diskusia a hlasovanie:** Môžu prebehnúť rôznymi spôsobmi v závislosti od vnútorných pravidiel parlamentu.
- **Vyhlásenie a publikácia:** Zákon najprv vyhlási prezident Talianskej republiky a potom sa publikuje v úradnom vestníku.

Právne databázy

Projekt  **Normattiva** sa začal v marci 2010 s cieľom podporiť komputerizáciu a klasifikáciu platných štátnych a regionálnych ustanovení verejnou správou, uľahčiť bezplatné vyhľadávanie a prehliadanie týchto ustanovení občanmi a poskytnúť nástroje na legislatívne preskúmanie, za ktoré je zodpovedný úrad predsedu vlády, senát republiky a poslanecká snemovňa.

Dokumenty v databáze „Normattiva“ si možno prezerať v troch formách:

- pôvodné znenie uverejnené v talianskom úradnom vestníku,
- znenie platné a uplatňované v deň nahliadnutia do databázy a
- znenie platné v akýkoľvek daný predchádzajúci deň stanovený používateľom.

Po dokončení bude databáza obsahovať celý súbor štátnych právnych predpisov vo forme očíslovaných aktov (zákony, vyhlášky, legislatívne dekréty a ďalšie očíslované akty).

V súčasnosti obsahuje približne 75 000 aktov, pričom všetky boli prijaté od roku 1946.

Neobsahuje ministerské vyhlášky.

Projekt sa stále vyvíja. V budúcnosti:

- bude možné celú databázu riadiť prostredníctvom dynamických odkazov zo zmeneného a upraveného ustanovenia na príslušný článok v ďalšom pozmeňujúcom akte,
- funkcia vyhľadávania bude vylepšená tak, aby obsahovala vyhľadávanie „podľa pojmu“, ako aj podľa sémantickej kategórie,
- budú všetky legislatívne akty uverejnené v čase, keď Taliansko bolo kráľovstvom (1861-1946), obnovené a sprístupnené;

- bude obsahovať odkazy na všetky ostatné verejné legislatívne databázy, počnúc tými, ktoré obsahujú regionálne zákony a právne predpisy Spoločenstva.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 24/02/2020

Právo členského štátu - Cyprus

Podľa článku 1 ústavy (Σύνταγμα) „Štát Cyprus je nezávislou a zvrchovanou republikou s prezidentským režimom“ založený na zásadách legality, rozdelenia moci (výkonnej, zákonodarnej a súdnej), nestrannosti súdnictva a dodržiavania a ochrany ľudských práv a základných slobôd.

Ľudské práva a základné slobody sú zabezpečené podľa článku II ústavy, ktorá odzrkadľuje Európsky dohovor o ľudských právach (EDLP) (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) (Ε.Σ.Α.Δ.) a podľa článku 35 ústavy „Zákonodarné, výkonné a súdne orgány sú povinné zabezpečovať v rámci svojich príslušných právomocí efektívne uplatňovanie ustanovení tejto časti“.

Zákonnosť je zabezpečená nielen písanou ústavou a ustanoveniami zákona, ale aj skutočnosťou, že sa vláda zaväzuje rešpektovať jej uložené ústavné limity a ako aj zabezpečiť, aby zákonodarný orgán prijímal ústavné zákony, a zabezpečiť existenciu nezávislého a nestranného súdnictva.

Pramene práva

1. Právo Európskej Únie

Cyprus sa stal plnohodnotným a rovnocenným členským štátom Európskej únie 1. mája 2004 a podlieha právu EÚ. Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης) právo EÚ má prednosť pred vnútroštátnym právom členských štátov vrátane domácich zákonov a ústavy.

Nadradenosť práva EÚ nad Ústavou Cyperskej republiky zabezpečuje Ústava Cyperskej republiky, ktorá bola zmenená a doplnená zákonom, ktorým sa po piatykrát mení a dopĺňa ústava (Ο περί της Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος) (zákon č. 127(I)/(2006)) s cieľom objasniť nadradenosť a prednosť práva EÚ pred ústavou.

Cyperská republika prijala a harmonizovala aj svoje vnútroštátne zákony s právom EÚ tak, že uzákonila celý rad právnych predpisov a zároveň zrušila alebo zmenila a doplnila rozličné ustanovenia vnútroštátneho práva vrátane ustanovení ústavy, ako už bolo uvedené.

Právo EÚ je preto prameňom práva, ktoré je nadradené v Cyperskej republike, a zahŕňa pravidlá prijaté členskými štátmi, t. j. zmluvy o založení Európskeho spoločenstva a ich protokoly a prílohy neskôr zmenené a doplnené, ako aj pravidlá vydané inštitúciami Európskej únie vo forme nariadení, smerníc a rozhodnutí. Zahŕňa aj pravidlá medzinárodných dohovorov uzatvorených medzi EÚ a tretími krajinami alebo medzinárodnými organizáciami, všeobecné a základné zásady práva, obyčajového práva, všeobecné pravidlá medzinárodného práva verejného a judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorej v zmysle všeobecných právnych zásad tvoria základné ľudské práva neoddeliteľnú súčasť Európskeho *acquis*.

2. Ústava Cyperskej republiky

Ústava Cyperskej republiky bola prijatá v roku 1960, keď bola vyhlásená Cyperská republika a podľa článku 179 ústavy predstavuje najvyšší zákon Cyperskej republiky. Po vstupe Cyperskej republiky do Európskej únie a zmene a doplnení jej ústavy, ako je uvedené v odseku 1, právo EÚ je nadradené domácejmu ústavnému poriadku a právne normy uvedené v ústave musia byť v súlade s právom EÚ.

3. Medzinárodné dohovory /zmluvy /dohody

Podľa článku 169 ústavy, po ratifikovaní medzinárodných dohovorov alebo dohôd uzatvorených na základe rozhodnutia Rady ministrov podľa zákona a ich uverejnení v Úradnom vestníku vlády Cyperskej republiky sa stávajú nadradenými nad akýmkoľvek vnútroštátnym zákonom (okrem ústavy) a v prípade rozporu s týmito zákonmi majú prednosť za predpokladu, že ich podobne uplatňuje aj protistrana.

4. Oficiálne zákony

Oficiálne zákony sú zákony prijímané Snemovňou reprezentantov (Βουλή των Αντιπροσώπων), ktorá má zákonodarnú právomoc, a musia byť v súlade s právom EÚ i ústavou.

Podľa ustanovení článku 188 ústavy, zákony, ktoré dnes platia v Cyperskej republike, sú zákony, ktoré boli v zbierke zákonov podľa tohto článku pred Dňom nezávislosti, pokiaľ iné ustanovenia podľa platného zákona neboli alebo nebudú prijaté alebo nie sú prijaté podľa ústavy a zákonov prijatých Snemovňou reprezentantov (Βουλή των Αντιπροσώπων) po vyhlásení nezávislosti.

5. Regulačné akty (podzákonné právne predpisy)

Regulačné akty sú legislatívne akty vydávané výkonnou mocou na základe jej zverenej normotvornej právomoci a musia byť v súlade s právom EÚ, ústavou a zákonmi.

Tieto právomoci správnych orgánov prijímať doplňujúce právne normy (sekundárne právne predpisy), ktoré sú potrebné na uplatňovanie a vykonávanie zákona, sú známe ako regulačné právomoci a hoci sú zákonodarné právomoci na Cypre zverené Snemovni reprezentantov, sú povolené, aby bolo možné regulovať konkrétne záležitosti alebo záležitosti miestneho záujmu alebo technické alebo podrobné otázky.

6. Judikatúra najvyššieho súdu (Ανώτατο Δικαστήριο)

Na Cypre sa uplatňuje doktrína, že rozsudky vynesené najvyšším súdom sú záväzné pre všetky nižšie súdy. Rozsudok najvyššieho súdu, ktorý vykladá právnu normu, sa preto považuje za prameň práva.

7. Obyčajové právo – zásady spravodlivosti

Obyčajové právo (κοινοδικαιο) a zásady spravodlivosti (επιείκεια) sú tiež prameňmi práva v prípadoch, keď neexistujú žiadne iné právne ustanovenia.

Druhy právnych nástrojov - opis

Písané

1. Ústava Cyperskej republiky
2. Medzinárodné dohovory/zmluvy/dohody uzatvorené s tretími krajinami, ratifikované podľa zákona a uverejnené v Úradnom vestníku vlády Cyperskej republiky sú nadradené akémukoľvek vnútroštátnemu zákonu pod podmienkou, že ich podobne uplatňuje aj protistrana.
3. Zákony platné podľa článku 188 pred Dňom nezávislosti v súlade s jej ustanoveniami, ak neboli alebo nebudú prijaté iné ustanovenia podľa zákona uplatniteľného alebo prijatého podľa ústavy. Zákony prijaté Snemovňou reprezentantov po vyhlásení nezávislosti.
4. Regulačné akty (Κανονιστικές Πράξεις) (nariadenia) (Κανονισμοί).

Nepísané

1. Judikatúra najvyššieho súdu, Súdneho dvora Európskej únie a Súdu pre ľudské práva.
2. Obyčajové právo a zásady spravodlivosti, ak neboli alebo nebudú prijaté iné ustanovenia podľa zákona uplatniteľného alebo prijatého podľa ústavy.

Hierarchia noriem

Po vstupe Cyperskej republiky do Európskej únie platí takáto hierarchia noriem Cyperskej republiky:

1. PRÁVO EURÓPSKEJ ÚNIE
2. ÚSTAVA CYPERSKEJ REPUBLIKY
3. MEDZINÁRODNÉ DOHOVORY /ZMLUVY /DOHODY
4. OFICIÁLNE ZÁKONY

5. REGULAČNÉ AKTY

6. JUDIKATÚRA NAJVYŠŠIEHO SÚDU

7. OBYČAJOVÉ PRÁVO A ZÁSADY SPRAVODLIVOSTI

Obyčajové právo a zásady spravodlivosti sú prameňmi cyperského práva a uplatňujú sa v prípadoch, keď neexistujú žiadne iné legislatívne ustanovenia/inštitucionálny rámec.

Inštitúcie zodpovedné za prijímanie právnych predpisov

Ústava Cyperskej republiky jasne rozlišuje medzi tromi stupňami. Výkonné právomoci vykonáva prezident, viceprezident a Rada ministrov, súdne právomoci vykonávajú sudy Cyperskej republiky a zákonodarné právomoci vykonáva Snemovňa reprezentantov, ktorá je najvyšším zákonodarným orgánom Cyperskej republiky. Hoci je Snemovňa reprezentantov najvyšším zákonodarným orgánom, výkonná zložka má možnosť ustanovovať právne normy potrebné na účely uplatňovania zákona a reagovať na početné prípady, keď môže byť potrebné jeho uplatnenie. Tieto právomoci zverené správny orgánom na prijímanie doplňujúcich právnych noriem potrebných na uplatňovanie a vykonávanie zákona sú známe ako regulačné právomoci.

Rozhodovací proces

Postup prijímania zákona sa začína predložením návrhu zákona alebo vládneho návrhu zákona. Právo predkladať návrh zákona je zverené poslancom a právo predkladať vládny návrh zákon je zverené ministrom. Všetky návrhy zákonov predložené Snemovni reprezentantov sú najprv prejednávané v príslušnom parlamentnom výbore a následne na plenárnom zasadnutí.

Zákony a uznesenia Snemovne reprezentantov sa prijímajú jednoduchou väčšinou prítomných a hlasujúcich poslancov a po ich prijatí sa oznamujú Úradu prezidenta Cyperskej republiky, ktorý ich buď vyhlási uverejnením v Úradnom vestníku vlády Cyperskej republiky, alebo ich vráti späť Snemovni reprezentantov na preskúmanie. V takom prípade, keď snemovňa trvá na svojom rozhodnutí, prezident musí príslušný zákon vyhlásiť, pokiaľ nevyužije svoje ústavné právo postúpiť zákon najvyššiemu súdu, aby rozhodol o tom, či je zákon v súlade s ústavou alebo právom EÚ. Ak súd rozhodne, že je v súlade, potom sa bezodkladne uverejní, a ak nie je v súlade s ústavou alebo právom EÚ, neuverejní sa.

Zákony sa stávajú súčasťou zbierky zákonov po uverejnení v Úradnom vestníku vlády Cyperskej republiky alebo v deň uvedený v zákone a môžu sa zrušiť iným zákonom alebo za určitých okolností automaticky.

Právne databázy

V Cyperskej republike sú dostupné tieto databázy:

1. [CYLAW](#)
2. [CYPERSKÝ PRÁVNÝ PORTÁL \(ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ\)](#)

Je prístup do databáz bezplatný?

Prístup do databáz CYLAW je bezplatný. CYPERSKÝ PRÁVNÝ PORTÁL je prístupný len pre registrovaných.

Stručný opis

1. CYLAW

Databáza CyLaw bola zriadená v januári 2002 ako nezisková databáza na účely poskytovania bezplatných a nezávislých právnych informácií o prameňoch cyperského práva a prístupe k nim, ako súčasť medzinárodného hnutia za bezplatný prístup k právu, ktorého je členom. Databáza CyLaw obsahuje rozsudky vydané najvyšším súdom a rodinným súdom druhého stupňa od roku 1997, pravidlá občianskeho konania a celý rad právnych článkov a textov.

Rozsudky, ktoré obsahuje databáza CyLaw, najvyšší súd zaznamenal v elektronickom formáte. Texty rozsudkov, ktoré obsahuje, sú autentické texty vyhlásené najvyšším súdom bez akýchkoľvek zásahov alebo úprav.

2. Cyperský právny portál

Cyperský právny portál zabezpečuje ľahký prístup okrem iného k novinovým článkom, textom a článkom bezprostredného záujmu pre každého, kto sa zaujíma o právne záležitosti a prístup pre registrovaných v právnej databáze obsahujúcej „právne predpisy“ (‘Νομοθεσία’) a „judikatúru“ (‘Νομολογία’) Cyperskej republiky.

Zoznam zákonov (Ευρετήριο των Νόμων) obsahuje zoznam všetkých zákonov uverejnených v zbierke zákonov alebo zrušených zákonov a zoznam všetkých súvisiacich právnych predpisov. Tieto zoznamy sa pravidelne aktualizujú po uverejnení Úradného vestníka vlády Cyperskej republiky.

Zoznam judikatúry (Ευρετήριο της Νομολογίας) umožňuje vyhľadanie textu akéhokoľvek rozhodnutia podľa rozličných kritérií.

Súvisiace odkazy

[☞ Právna kancelária](#) (Law office)

[☞ Najvyšší súd](#)

[☞ Snemovňa reprezentantov](#) (Βουλή των Αντιπροσώπων)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 23/07/2019

Právo členského štátu - Lotyšsko

V tejto časti nájdete informácie o právnom systéme Lotyšska.

Pramene práva

Lotyšsko patrí do kontinentálneho európskeho právneho systému. Hlavné pramene práva sú písomné všeobecne záväzné normatívne akty (*ārējie normatīvie akti*), ktoré tvoria právny systém Lotyšska.

Všeobecne záväzné normatívne akty

Všeobecne záväzné normatívne akty upravujú právne vzťahy medzi verejnoprávnymi subjektmi a fyzickými osobami alebo inými právnymi subjektmi.

Druhy a hierarchia všeobecne záväzných normatívnych aktov podľa ich právnej sily:

- Ústava Lotyšskej republiky (*Latvijas Republikas Satversme*);
- iné zákony;
- ministerské nariadenia;
- nariadenia Banky Lotyšskej republiky, Komisie pre finančné a kapitálové trhy a Komisie pre verejné služby (v lotyšskom právnom poriadku majú tieto texty rovnakú právnu silu ako ministerské nariadenia);
- záväzné miestne nariadenia.

Právne normy Európskej únie sa uplatňujú podľa ich poradia v hierarchii právnej sily všeobecne záväzných normatívnych aktov. Inštitúcie a sudy musia pri uplatňovaní právnych noriem Európskej únie zohľadniť aj judikatúru Súdneho dvora Európskej únie.

Normy medzinárodného práva (bez ohľadu na ich prameň) sa uplatňujú podľa ich poradia v hierarchii právnej sily všeobecne záväzných normatívnych aktov. V prípade rozporu medzi normou medzinárodného práva a lotyšskou normou rovnakej právnej sily sa musí uplatniť norma medzinárodného práva.

Záväzné miestne nariadenia sú záväzné pre všetky fyzické a právnické osoby na danom správnom území.

Všeobecne záväzné normatívne akty a iné právne akty sa uverejňujú v [☞ Úradnom vestníku](#) *Latvijas Vēstnesis*. Oficiálne publikácie sú autentické a záväzné. Nikto sa nesmie odvolávať na neznalosť právnych predpisov alebo oficiálnych stanovísk uverejnených v úradnom vestníku.

Orgány oprávnené na vydávanie všeobecne záväzných normatívnych aktov sú:

- ľud Lotyšskej republiky pri výkone zákonodarnej právomoci [desatina voličov má právo predložiť návrh zákona parlamentu (*Saeima*); právo zúčastniť sa na vnútroštátnom referende];
- parlament (*Saeima*) – zákonodarná právomoc;
- Rada ministrov – právo vydávať normatívne akty na základe zákona;
- Banka Lotyšskej republiky, Komisia pre finančné a kapitálové trhy a Komisia pre verejné služby – právo vydávať normatívne akty na základe zákona;
- miestne samosprávy (*pašvaldības*) – právo vydávať normatívne akty na základe zákona.

Interné normatívne akty (*iekšējie normatīvie akti*)

Interný normatívny akt je právny akt, ktorý vydáva verejnoprávny subjekt s cieľom vymedziť vlastné vnútorné postupy činnosti alebo postupy svojho podriadeného orgánu, alebo objasniť postupy platné pre všeobecne záväzný normatívny akt týkajúci sa oblasti jeho činnosti. Interné normatívne akty nie sú záväzné pre jednotlivcov. Ak teda inštitúcia prijme rozhodnutie týkajúce sa jednotlivca, nemôže ho založiť na internom normatívnom akte.

Druhy interných normatívnych aktov:

- stanovy (*nolikums*) či rokovací poriadok (*reglaments*), ktorými sa vymedzuje štruktúra a organizácia práce správneho orgánu, kolektívneho orgánu založeného správnym orgánom alebo jednotky v rámci správneho orgánu;
- odporúčania (*ieteikumi*), ktorými sa upravujú podmienky slobodného výkonu činnosti na základe normatívnych aktov a stanovuje jednotná činnosť v podobných prípadoch. V niektorých prípadoch sa nemusia zohľadniť odporúčania, ak je to odôvodnené;
- pokyny (*instrukcija*), ktorými sa upravuje uplatnenie všeobecne záväzných normatívnych aktov alebo všeobecných zásad práva;
- vnútorné predpisy (*iekšējie noteikumi*), ktorými sa vymedzujú postupy prijímania správnych rozhodnutí, výkon úloh štátnych úradníkov a iných zamestnancov, pravidlá správania, bezpečnosť v práci v rámci inštitúcie, ako aj iné otázky spojené s činnosťou inštitúcie.

Jednotlivé druhy interných normatívnych aktov sú rovnocenné, pokiaľ ide o ich právnu silu. V prípade rozporu medzi internými normatívnymi aktmi treba uplatniť akt, ktorý vydala inštitúcia alebo štátny úradník s vyšším postavením.

Ak štátny úradník zistí rozpor medzi internými normatívnymi aktmi, ktoré prijali inštitúcie alebo štátni úradníci na rovnakej hierarchickej úrovni, uplatní:

1. všeobecnú právnu normu, pokiaľ nie je obmedzená osobitnou právnou normou;
2. novší interný normatívny akt, ak sú obidve právne normy všeobecné alebo osobitné. Určujúcim faktorom je dátum prijatia interného normatívneho aktu.

Ak štátny úradník zistí rozpor medzi interným normatívnym aktom a všeobecne záväzným normatívnym aktom, uplatní všeobecne záväzný normatívny akt.

Orgány oprávnené na vydávanie interných normatívnych aktov sú:

- Rada ministrov;
- člen Rady ministrov;
- riadiaci orgán verejnoprávneho subjektu;
- vedúci inštitúcie;
- vedúci jednotky v rámci inštitúcie.

Druhy prameňov práva – opis

Druhy prameňov práva:

- normatívne akty: právne akty obsahujúce právne normy, ktorými sa vymedzujú, ustanovujú, menia alebo rušia právne normy. Normatívne akty sa delia na všeobecne záväzný normatívne akty a interné normatívne akty;
- všeobecné zásady práva: písané základné ustanovenia (uvedené v normatívnych aktoch) alebo nepísané základné ustanovenia, ktorými sa upravujú objektívne pravidlá spoločenského života;

- normy obyčajového práva: pravidlá správania, ktoré vznikli v dôsledku dlhodobého konkrétneho uplatňovania. Normy obyčajového práva sa uplatňujú, ak spornú otázku neupravuje zákon alebo iný všeobecne záväzný normatívny akt, ako aj pri výklade právnych noriem;
- judikatúra: všetky súdne rozhodnutia, v ktorých sa uvádzajú správne a cenné súdne riešenia abstraktnej povahy, ktoré sudcovia môžu uplatniť s cieľom odôvodniť svoje rozhodnutia v iných prípadoch;
- doktrína: všetky existujúce poznatky v oblasti práva, ktorými sa vysvetľujú právne normy, ich pôvod a ich uplatnenie. Doktrína slúži bežne na podporu rozhodnutí súdov a správnych orgánov.

Hierarchia prameňov práva

Primárne pramene práva

- normatívne akty: prameň práva, ktorý má najvyššiu právnu silu. Normatívne akty sa musia uplatňovať podľa ich poradia v hierarchii všeobecne záväzných normatívnych aktov;
- všeobecné zásady práva: platný prameň práva, ak spornú otázku neupravuje všeobecne záväzný normatívny akt. Slúžia aj na výklad normatívnych aktov. Neexistuje hierarchia medzi všeobecnými zásadami práva, sú rovnocenné, pokiaľ ide o ich právnu silu;
- normy obyčajového práva: uplatňujú sa, ak spornú otázku neupravuje zákon alebo iný všeobecne záväzný normatívny akt, ako aj pri výklade právnych noriem.

Sekundárne pramene práva

- judikatúra: súdne rozhodnutia, ktoré podľa procesných pravidiel zaväzujú súdy rozhodujúce o danej žiadosti. Tieto rozhodnutia majú silu zákona, sú záväzné pre všetkých a musia sa dodržiavať ako zákon.

Rozsudky Ústavného súdu sú záväzné pre všetky vládne a miestne orgány, správne orgány a štátnych úradníkov, ako aj pre fyzické a právnické osoby. Právna norma (zákon), o ktorej (ktorom) Ústavný súd vyhlásil, že nie je v súlade s normou vyššej právnej sily, stráca účinnosť dňom uverejnenia rozsudku, ak Ústavný súd nerozhodne inak.

Ak Ústavný súd vyhlási, že medzinárodná dohoda, ktorú podpísalo alebo uzatvorilo Lotyšsko, je v rozpore s ústavou, Rada ministrov ju musí bezodkladne zmeniť, zrušiť, pozastaviť jej platnosť alebo ju vypovedať.

Rozhodnutie Ústavného súdu, ktorým sa končí konanie a spresňuje výklad právnej normy, je záväzné pre všetky orgány, správne orgány a štátnych úradníkov na vnútroštátnej a miestnej úrovni, pre súdy, ako aj pre fyzické a právnické osoby.

- Doktrína slúži bežne na podporu rozhodnutí súdov a správnych orgánov. Nemá právny účinok a nie je všeobecne záväzná.

Inštitucionálny rámec

Orgány oprávnené na vydávanie všeobecne záväzných normatívnych aktov

Zákonodarnú právomoc vykonáva **Parlament** (*Saeima*) a **fud Lotyšskej republiky** vďaka svojmu právu zúčastniť sa na referende.

Rada ministrov môže vydávať všeobecne záväzné normatívne akty, konkrétne nariadenia, v týchto prípadoch:

- na základe oprávnenia stanoveného v zákone;
- s cieľom schváliť medzinárodnú dohodu alebo návrh medzinárodnej dohody, vypovedať takúto dohodu alebo ukončiť jej platnosť, ak sa v ústave alebo zákone neuvádza inak;
- ak je to nevyhnutné pre uplatnenie právnych aktov Európskej únie a ak spornú otázku neupravuje zákon. Týmito nariadeniami sa nesmú obmedzovať základné práva fyzickej osoby.

Banka Lotyšskej republiky, Komisia pre finančné a kapitálové trhy a Komisia pre verejné služby môžu vydávať všeobecne záväzné normatívne akty (nariadenia) len na základe oprávnenia stanoveného v zákone, pokiaľ ide o otázky, na ktoré sa vzťahuje ich právomoc.

Miestne samosprávy môžu vydávať všeobecne záväzné normatívne akty (záväzné nariadenia) na základe zákona alebo nariadení Rady ministrov.

Postup tvorby normatívnych aktov

V tejto časti sa uvádza postup tvorby normatívnych aktov.

Zákony

Predkladanie návrhov zákonov parlamentu (*Saeima*)

Návrhy zákonov môžu predkladať parlamentu (*Saeima*) prezident republiky, Rada ministrov, výbory parlamentu (*Saeima*), najmenej piati poslanci a podľa postupov a v prípadoch stanovených v ústave jedna desatina voličov.

Posudzovanie a prijímanie návrhov zákonov v parlamente (*Saeima*)

Návrhy zákonov sa v parlamente (*Saeima*) posudzujú v troch čítaniach. Len dve čítania sú potrebné na prijatie návrhov zákonov, ktoré sa považujú za naliehavé, zmien štátneho rozpočtu a návrhov zákonov týkajúcich sa prijatia medzinárodných dohôd.

Návrh zákona sa považuje za prijatý a stáva sa zákonom, ak sa posúdil v troch čítaniach alebo v dvoch čítaniach v prípadoch uvedených vyššie a ak ho po hlasovaní v celom rozsahu schválila absolútna väčšina prítomných poslancov.

Vyhlasovanie zákonov

Kancelária parlamentu (*Saeima*) predkladá prijaté zákony prezidentovi republiky na vyhlásenie.

Prezident republiky vyhlasuje parlamentom prijaté zákony najskôr desiaty deň a najneskôr dvadsiaty prvý deň po ich prijatí. Zákon nadobúda účinnosť štrnásť dní po jeho vyhlásení (uverejnení) v Úradnom vestníku Lotyšskej republiky (*Latvijas Vēstnesis*), ak nie je stanovená iná lehota.

Právo na odloženie vyhlásenia zákona

Prezident republiky má právo žiadať druhé posúdenie zákona alebo odložiť jeho uverejnenie až o dva mesiace.

Má právo žiadať druhé posúdenie zákona z vlastnej iniciatívy, ale jeho zverejnenie môže odložiť len na základe žiadosti najmenej jednej tretiny členov parlamentu (*Saeima*). Tieto práva môže vykonávať prezident republiky alebo tretina poslancov v lehote desiatich dní od prijatia zákona parlamentom (*Saeima*).

Zákon pozastavený podľa uvedených podmienok sa predloží na hlasovanie vo vnútroštátnom referende, ak o to požiada najmenej desatina voličov v rámci postupu zberu podpisov. V prípade, že sa takáto žiadosť nepredloží v lehote dvoch mesiacov, zákon sa uverejní. Vnútroštátne referendum sa však nekoná, ak parlament (*Saeima*) opäť hlasuje o danom zákone a ak najmenej tri štvrtiny poslancov hlasujú v prospech jeho prijatia.

Zákon, ktorý prijal parlament (*Saeima*) a ktorý pozastavil prezident republiky, sa môže zrušiť vnútroštátnym referendom, ak počet voličov dosiahne najmenej polovicu počtu voličov, ktorí sa zúčastnili na predchádzajúcich parlamentných voľbách, a ak sa väčšina vysloví za zrušenie zákona.

Nie všetky zákony však možno predložiť na hlasovanie v referende. Rozpočet a zákony o pôžičkách, daniach, clách, železničných sadzbách, vojenskej službe, vyhlásení vojny a začiatku nepriateľských akcií, mierových zmluvách, vyhlásení výnimočného stavu alebo jeho ukončení, mobilizácii a demobilizácii, ako ani zmluvy so zahraničnými krajinami nemôžu byť predmetom vnútroštátneho referenda.

Nadobudnutie účinnosti zákona

Zákon nadobúda účinnosť štrnásť dní po jeho uverejnení v Úradnom vestníku Lotyšskej republiky (*Latvijas Vēstnesis*), ak nie je stanovená iná lehota. Táto lehota plynie odo dňa nasledujúceho po uverejnení.

Zrušenie a vyhlásenie neplatnosti zákona

Zákon stráca účinnosť v týchto prípadoch:

- keď nadobudne účinnosť zákon, ktorým sa zrušuje dotknutý zákon;
- keď nadobudne účinnosť prechodné ustanovenie iného zákona, ktorým sa zrušuje dotknutý zákon;
- keď nadobudne platnosť rozsudok Ústavného súdu, ktorým sa dotknutý zákon vyhlasuje za neplatný;
- po uplynutí lehoty platnosti zákona, ak sa zákon prijal na dobu určitú.

Ministerské nariadenia

Predloženie návrhu ministerského nariadenia Rade ministrov

Návrh nariadenia vypracovaný ministerstvom, úradom vlády alebo správnym úradom, ktorý podlieha predsedovi vlády, môže predložiť Rade ministrov jeden z jej členov.

Návrh nariadenia vypracovaný inou vnútroštátnou alebo miestnou inštitúciou, mimovládnu organizáciou alebo organizáciou sociálnych partnerov môžu predložiť na zasadnutí Rady ministrov alebo jej výboru vedúci dotknutej organizácie len prostredníctvom člena Rady ministrov, ktorému prislúcha politická zodpovednosť za danú oblasť, odvetvie alebo pododvetvie.

Posúdenie a prijatie návrhu ministerského nariadenia

Návrhy nariadení predložené Rade ministrov sa oznamujú a posudzujú na zasadnutí štátnych tajomníkov. Po tomto oznámení sa návrh ministerského nariadenia predkladá na konzultáciu príslušným ministerstvám a v prípade potreby iným príslušným inštitúciám. Ministerstvo spravodlivosti a ministerstvo financií vydávajú stanovisko ku všetkým návrhom. Počas obdobia konzultácie môžu predkladať svoje stanoviská aj predstavitelia mimovládnych organizácií.

Odsúhlasené návrhy nariadení sa posudzujú na zasadnutí Rady ministrov, pričom návrhy, v súvislosti s ktorými sa nedosiahla dohoda, sa posudzujú na zasadnutí štátnych tajomníkov alebo zasadnutí výboru Rady ministrov. Potom sa odsúhlasené návrhy predkladajú na ďalšie posúdenie na zasadnutí Rady ministrov. Ak sa návrh nariadenia podporí na zasadnutí Rady ministrov, považuje sa za prijatý a stáva sa ministerským nariadením.

Uverejnenie ministerského nariadenia

Ministerské nariadenie sa stáva oficiálnym uverejnením v Úradnom vestníku Lotyšskej republiky (*Latvijas Vēstnesis*).

Nadobudnutie účinnosti ministerského nariadenia

Ministerské nariadenie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v Úradnom vestníku Lotyšskej republiky (*Latvijas Vēstnesis*), ak nie je stanovená iná lehota nadobudnutia účinnosti.

Zrušenie a vyhlásenie neplatnosti ministerského nariadenia

Účinnosť ministerského nariadenia končí v týchto prípadoch:

- keď nadobudne účinnosť ministerské nariadenie, ktorým sa zrušuje dotknuté ministerské nariadenie;
- keď nadobudne účinnosť konečné ustanovenie iného ministerského nariadenia, ktorým sa zrušuje dotknuté ministerské nariadenie;
- ak sa skončí účinnosť ustanovenia zákona, ktorým sa odôvodňuje vydanie dotknutého ministerského nariadenia;
- keď nadobudne platnosť rozsudok Ústavného súdu, ktorým sa dotknuté ministerské nariadenie vyhlasuje za neplatné;
- po uplynutí lehoty platnosti ministerského nariadenia, ak sa ministerské nariadenie prijalo na dobu určitú.

Nariadenia Banky Lotyšskej republiky, nariadenia Komisie pre finančné a kapitálové trhy a nariadenia Komisie pre verejné služby

Uverejnenie, nadobudnutie účinnosti a zrušenie nariadení Banky Lotyšskej republiky, Komisie pre finančné a kapitálové trhy a Komisie pre verejné služby sa riadia postupmi porovnateľnými s postupmi, ktorými sa riadi uverejnenie, nadobudnutie účinnosti a zrušenie ministerských nariadení.

Záväzné miestne nariadenia

Predloženie návrhu záväzného miestneho nariadenia rade miestnej samosprávy

Návrhy záväzných miestnych nariadení môže predložiť rade miestnej samosprávy jej predseda, výbor alebo člen rady, iniciátor mimoriadneho zasadnutia a vedúci správy mesta alebo obce.

Posúdenie a prijatie návrhu záväzného miestneho nariadenia

Návrh záväzného miestneho nariadenia sa prijme a stáva sa záväzným, ak viac ako polovica prítomných radcov miestnej samosprávy hlasuje v jeho prospech a ak neexistuje protikladné legislatívne ustanovenie.

Rada miestnej samosprávy pošle záväzné nariadenie a jeho odôvodnenie v písomnej a elektronickej forme do troch pracovných dní od jeho podpísania na posúdenie Ministerstvu životného prostredia a regionálneho rozvoja. Ministerstvo posúdi zákonnosť nariadenia prijatého miestnou samosprávou v lehote najviac jedného mesiaca od jeho doručenia a pošle jej v tomto zmysle stanovisko.

Ak sa v stanovisku Ministerstva životného prostredia a regionálneho rozvoja neuvádzajú námietky, pokiaľ ide o zákonnosť prijatého záväzného nariadenia, alebo ak sa toto stanovisko nepredložilo miestnej samospráve v stanovenej lehote, miestna samospráva uverejní dotknuté záväzné nariadenie.

Ak sa rade miestnej samosprávy doručilo stanovisko Ministerstva životného prostredia a regionálneho rozvoja, v ktorom sa uvádza, že záväzné nariadenie alebo jeho časti sú nezákonné, rada miestnej samosprávy opraví toto nariadenie v súlade s obsahom stanoviska a uverejní takto zmenené záväzné nariadenie. Ak rada miestnej samosprávy úplne alebo čiastočne nesúhlasí so stanoviskom, predloží v tomto zmysle odôvodnenie vo svojom rozhodnutí a uverejní záväzné nariadenie. V lehote troch dní od podpísania sa záväzné nariadenie predloží v písomnej a elektronickej forme Ministerstvu životného prostredia a regionálneho rozvoja.

Uverejnenie záväzných miestnych nariadení

Mestská rada (*Republikas pilsētas dome*) uverejní záväzné nariadenie a jeho odôvodnenie v [Úradnom vestníku Lotyšskej republiky](#) (*Latvijas Vēstnesis*). Obecná rada (*novada dome*) uverejní záväzné nariadenie a jeho odôvodnenie v Úradnom vestníku Lotyšskej republiky (od 6. novembra 2015) alebo v miestnom vestníku, alebo v akejkoľvek inej bezplatnej publikácii.

Obecná rada prijme záväzné nariadenie, ktorým sa určuje miesto, kde sa uverejnia záväzné nariadenia, a uverejní toto nariadenie v úradnom vestníku *Latvijas Vēstnesis*. Obecná rada môže zmeniť miesto, kde sa uverejňujú záväzné nariadenia, najviac jedenkrát ročne. Po nadobudnutí účinnosti sa záväzné nariadenia uverejnia na webovom sídle miestnej samosprávy. Obecná rada dohliada aj na prístup k záväzným nariadeniam vo svojich priestoroch a v správnych orgánoch obcí a miest.

Nadobudnutie účinnosti záväzných miestnych nariadení

Záväzné nariadenie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho oficiálnom uverejnení v uvedených publikáciách, ak nie je stanovená iná lehota nadobudnutia účinnosti.

Zrušenie a vyhlásenie neplatnosti záväzných miestnych nariadení

Účinnosť záväzných miestnych nariadení končí v týchto prípadoch:

- keď nadobudne účinnosť záväzné nariadenie, ktorým sa zrušuje dotknuté záväzné nariadenie;
- keď nadobudne účinnosť konečné ustanovenie iného záväzného nariadenia, ktorým sa zrušuje dotknuté záväzné nariadenie;
- ak sa skončí účinnosť ustanovenia vyššieho normatívneho aktu, ktorým sa odôvodňuje vydanie dotknutého záväzného nariadenia;
- keď nadobudne platnosť rozsudok Ústavného súdu, ktorým sa dotknuté záväzné nariadenie vyhlasuje za neplatné;
- po uplynutí lehoty platnosti záväzného nariadenia, ak sa záväzné nariadenie prijalo na dobu určitú.

Právne databázy

Latvijas Vēstnesis, Úradný vestník Lotyšskej republiky

Latvijas Vēstnesis je Úradný vestník Lotyšskej republiky a informácie, ktoré sú v ňom uverejnené, predstavujú oficiálne publikácie.

- Oficiálne publikácie sú autentické a právne záväzné.
- Nikto sa nesmie odvolávať na neznalosť právnych predpisov alebo oficiálnych stanovísk uverejnených v úradnom vestníku.

Od 1. júla 2012 je oficiálna publikácia zabezpečená elektronicky vďaka uverejneniu v Úradnom vestníku *Latvijas Vēstnesis* na webovom sídle <https://www.vestnesis.lv/>. Informácie uverejnené na webovom sídle <https://www.vestnesis.lv/> pred 1. júlom 2012 majú informatívny charakter. Oficiálna publikácia týchto informácií je dostupná v papierovej forme Úradného vestníka *Latvijas Vēstnesis*.

Konsolidované právne predpisy

Konsolidované verzie zákonov, ministerských nariadení a iných normatívnych aktov sú dostupné na právnom portáli Lotyšskej republiky <http://www.likumi.lv/>. Všetky konsolidované normatívne akty uverejnené na tomto webovom sídle majú informatívny charakter. Toto webové sídlo spravuje vydavateľ úradného vestníka [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Úrad pre vydávanie publikácií

Vydavateľom úradného vestníka *Latvijas Vēstnesis* je rovnaký úrad, ktorý vydával úradný vestník v tlačenej forme: [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Činnosť tohto úradu pre vydávanie publikácií je v súlade s požiadavkami medzinárodných noriem ISO 9001:2015 (systém riadenia kvality) a ISO 27001:2013 (bezpečnosť informácií).

Je prístup do databázy bezplatný?

Prístup k Úradnému vestníku Lotyšskej republiky *Latvijas Vēstnesis* je bezplatný. Elektronické archívy vestníka *Latvijas Vēstnesis* sú takisto dostupné bezplatne. Prístup na webové sídlo konsolidovaných právnych predpisov je tiež bezplatný.

Odkazy

- [Parlament Lotyšskej republiky \(Saeima\)](#)
- [Rada ministrov Lotyšskej republiky](#)
- [Banka Lotyšskej republiky](#)
- [Komisia pre finančné a kapitálové trhy](#)
- [Komisia pre verejné služby](#)
- [Kontaktné údaje lotyšských orgánov miestnej samosprávy](#)
- [Úradný vestník *Latvijas Vēstnesis*](#)
- [Právne predpisy Lotyšskej republiky](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 23/09/2020

Právo členského štátu - Litva



Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [lt](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Nová verzia bola zatiaľ preložená do týchto jazykov: [bg](#) [es](#) [en](#) [fr](#) [hr](#) [pl](#).

Na tejto stránke nájdete informácie o litovskom právnom systéme a prehľad litovského práva.

Pramene práva

Pramene práva sú oficiálne prostriedky, ktorými sú vyjadrené a stanovené právne normy.

Právny akt je oficiálny písomný dokument prijatý príslušným štátnym orgánom, v ktorom sú stanovené alebo vysvetlené právne normy alebo v ktorom je uvedený základ, podľa ktorého sú v danom prípade použiteľné určité právne normy. V závislosti od povahy právnych informácií, ktoré stanovujú, sa právne akty delia takto:

- Právne nástroje** – sú písomné a štátom schválené rozhodnutia štátnych orgánov, ktorá stanovujú, menia alebo zrušujú predpisy všeobecnej povahy použiteľné na neurčitý okruh adresátov. Legislatívne nástroje sa delia do dvoch kategórií:
 - **Zákony** stoja najvyššie. Sú prijímané Parlamentom Litovskej republiky [*Seimas*] alebo na základe národného referenda. Stanovujú všeobecné právne ustanovenia, ktorých účelom je riadiť hlavné oblasti ľudskej interakcie a majú záväznú právnu silu. Zákony sa považujú za hlavný zdroj práva.
 - **Podriadené nástroje** sú legislatívne nástroje prijaté na základe zákona, ktorému majú dať konkrétnu podobu a zabezpečiť jeho vykonávanie. Podriadené nástroje nesmú byť v rozpore so zákonmi. Patria medzi ne:
 - uznesenie parlamentu,
 - uznesenie vlády,
 - pokyny a nariadenie vydané odbormi ministerstiev,
 - uznesenie a rozhodnutia miestnych orgánov a verejnej správy,
 - iné nástroje.

2. **Výkladové akty**, ktoré sa prijímajú, aby osvetlili význam a obsah použiteľných právnych ustanovení. Prijíma ich orgán, ktorý má právomoc rozhodovať o výklade práva.
3. **Individuálne vykonávacie akty**, v ktorých sú uvedené v účinnosť požiadavky stanovené právnymi aktmi. Individuálne vykonávacie akty majú rovnakým spôsobom ako legislatívne nástroje právny účinok, ale nemajú status prameňa práva, pretože netvoria všeobecné, univerzálne použiteľné pravidlá, ale sú svojim normatívnym obsahom adresované konkrétnym osobám v konkrétnych situáciách a povahou jedno rázové v tom zmysle, že vo chvíli, keď dotýčny právny vzťah prestane existovať (nábor, výpoveď, poskytnutie dôchodku atď.), už nie sú použiteľné.

Iné pramene práva

Okrem legislatívnych nástrojov sa za pramene primárneho práva považujú také:

- **Všeobecné právne zásady (dobrá viera, spravodlivosť, individuálna zodpovednosť, primeranosť)** sa považujú za nedielnu súčasť litovského právneho systému tak pre výklad právnych predpisov, ako aj pre odstránenie právnych medzier. Podľa článku 135 ods. Ústavy Litovskej republiky sa za súčasť litovského práva považujú takisto všeobecne uznávané zásady medzinárodného práva a litovské sudy ich teda musia uplatňovať a riadiť sa nimi.
- **Právna obyčaj**, t. j. štátom uznané spoločensky prijímané pravidlá správania založené na dlhodobej tradícii a opakovaní. Litovský občiansky zákonník uznáva obyčaj ako priamy prameň práva. Možno ju použiť, pokiaľ zákon či zmluva jej použitie priamo stanovuje, alebo pokiaľ je v právnej úprave medzera. Obyčaj, ktorá je v rozpore so všeobecnými právnymi zásadami, alebo nadradenými právnymi ustanoveniami, nemožno používať.

Druhotné pramene práva sú:

- **Precedentné právo**, t. j. rozhodnutie súdu v konkrétnom prípade, ktoré usmerňuje súd rovnakej alebo nižšej inštancie pri skúmaní obdobných prípadov. Precedensy majú v litovskom právnom systéme skôr pomocnú povahu.
- **Právna doktrína**.

Hierarchia noriem

Platí táto hierarchia právnych noriem:

1. ústava,
2. ústavní zákony,
3. ratifikované zmluvy,
4. zákony,
5. ďalšie právne akty vykonávajúce zákony (rozhodnutie prezidenta, vlády, ústavného súdu atď.).

Inštitucionálna štruktúra:

Litovský parlament [*Seimas*] je jediný orgán oprávnený prijímať zákony. Právne akty prijaté akýmkoľvek iným štátnym orgánom musí byť v súlade s Ústavou Litovskej republiky a ostatnými zákonmi.

Iné legislatívne nástroje môže prijať:

- Litovský parlament (uznesenia),
- prezident (dekréty),
- vláda (uznesenia),
- ministerstvá a iné vládne orgány (nariadenia),
- miestne orgány (rozhodnutia, vyhlášky).

Právne databázy

 [Litovskú databázu právnych aktov](#) (*Lietuvos teisės aktų duomenų bazė*) vlastní a spravuje parlament Litovskej republiky.

Databáza ponúka tieto typy informácií:

- prijaté právne akty,
- návrhy právnych aktov,

- uznesenia,
- rozhodnutia,
- ďalšie typy legislatívnych dokumentov.

Dokumenty v tejto databáze nie sú oficiálne ani právne záväzné.

Databáza sa dá prehľadávať v angličtine aj litovčine. K rôznym typom legislatívnych dokumentov sa môžete dostať kliknutím na tlačidlo „Typ“.

Právne predpisy a ďalšie právne dokumenty sa tiež dajú nájsť v [Registri právnych aktov Litvy](#) (*Lietuvos teisės aktų registras*). Túto stránku spravuje štátny subjekt Centrum právnych informácií (*valstybės įmonė Teisinės informacijos centras*) pod dohľadom Ministerstva spravodlivosti. Od 31. augusta 2013 tento register spravuje kancelária parlamentu Litovskej republiky.

Je databáza prístupná zdarma?

Áno, litovský register aj databázy právnych aktov sú prístupné **zdarma**.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 06/04/2020

Právo členského štátu - Luxembursko

V tejto časti nájdete prehľad rôznych prameňov práva v Luxembursku.

Pramene práva

Medzinárodné pramene práva

Luxemburské veľkovojevodstvo je viazané mnohostrannými alebo dvojstrannými medzinárodnými zmluvami. Okrem povinností, ktoré z týchto záväzkov vyplývajú pre luxemburský štát v jeho vzťahoch s inými štátmi, sú niektoré z týchto zmlúv prameňmi práv jednotlivcov (napr. občania Európskej únie si môžu na základe európskych zmlúv priamo uplatniť nárok na slobodu pohybu).

Medzinárodné dohovory

Ide o medzinárodné zmluvy a dohody uzavreté medzi Luxemburským veľkovojevodstvom a zahraničnými štátmi. Ako príklad možno uviesť Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaný v Ríme 4. novembra 1950, alebo zmluvy štátov Beneluxu podpísané v Haagu 3. februára 1958 a 17. júna 2008, ktoré sú záväzné pre Belgicko, Holandsko a Luxembursko.

Právo Spoločenstva

Právo Spoločenstva zahŕňa samotné európske zmluvy a pravidlá sekundárnych právnych predpisov, ktoré sú obsiahnuté v aktoch prijatých inštitúciami Európskeho spoločenstva a Európskej únie: smerniciach, rozhodnutiach, nariadeniach, stanoviskách a odporúčaniach.

Vnútroštátne pramene práva

Pravidlá ústavnej povahy

Ústava Luxemburského veľkovojevodstva bola vyhlásená 17. októbra 1868. Ústavný systém zavedený v roku 1868 je veľmi podobný belgickému ústavnému systému z roku 1831. Napriek mnohým rozdielom v detailoch je možné sa bez výhrad riadiť belgickým ústavným právom, pokiaľ ide o všeobecné zásady. Napriek mnohým zmenám ústavy uskutočneným od jej vyhlásenia súčasná ústava stále do značnej miery zodpovedá zneniu vydanému v roku 1868.

Luxemburská ústava je nemennou ústavou, čo znamená, že jej zmena si vyžaduje dodržanie mimoriadneho postupu, ktorý je zložitejší ako riadny legislatívny postup. Zmena ústavy si vyžaduje dve po sebe nasledujúce hlasovania Poslaneckej snemovne (parlamentu) s aspoň dvojtretinovou väčšinou hlasov poslancov Poslaneckej snemovne, pričom hlasovanie prostredníctvom splnomocnenca nie je povolené. Medzi týmito dvomi hlasovaniami musia uplynúť najmenej tri mesiace.

Znenie prijaté v prvom čítaní Poslaneckou snemovňou sa predloží na hlasovanie v referende, ak o to v priebehu dvoch mesiacov po prvom hlasovaní požiada viac ako štvrtina poslancov Poslaneckej snemovne alebo dvadsaťpäťtisíc voličov. V tom prípade sa nekoná žiadne druhé hlasovanie a zmena sa prijme iba vtedy, ak získa väčšinu platných hlasov.

Pravidlá legislatívnej povahy

Zákon je vymedzený ako norma schválená Poslaneckou snemovňou a vyhlásená veľkovojskom. Luxemburský zákonodarca zvrchovane rozhoduje o smerovaní, ktoré mieni dať správne právo, okrem prípadu, keď jeho slobodu obmedzuje ústavné ustanovenie alebo norma medzinárodného práva.

Pravidlá regulačnej povahy

Je zrejmé, že zákon nemôže regulovať všetky záležitosti do posledného detailu. Okrem toho nie je vždy vhodné použiť relatívne komplikovaný legislatívny postup, napríklad pokiaľ ide o právne predpisy v oblasti, v ktorej dochádza k častým zmenám normy.

V tomto prípade sa uplatňuje veľkovojskové nariadenie (*règlement grand-ducal*), ktoré je normou na presadzovanie práva. Podľa luxemburskej ústavy sa veľkovojsko poveruje úlohou „(vypracovať) nariadenia a dekréty potrebné na presadzovanie práva“.

Aké sú prípadné ďalšie pramene práva a aká je ich hodnota?

Judikatúra

Prijatie judikatúry medzi pramene práva nie je úplne jednoduché. Luxemburské právo nepozná „pravidlo precedensu“ uplatňované v anglosaských právnych poriadkoch a sudcovia nie sú vo všeobecnosti viazaní súdnymi rozhodnutiami vynesenými v iných veciach, dokonca ani úplne porovnateľnými. Je tiež zakázané, aby sudcovia rozhodovali prostredníctvom všeobecných ustanovení, a preto sa ich rozsudok musí vždy obmedzovať na konkrétnu vec, ktorá im bola predložená.

V praxi má však tvorba judikatúry v porovnateľnej veci nepopierateľnú váhu. Na druhej strane, ak je znenie vhodné na výklad, je nesporne dôležitejšia právomoc sudcu, pretože svojím výkladom môže formovať právo.

- **Medzinárodná judikatúra**

Luxemburské veľkovojsko uznáva priamu právomoc niekoľkých medzinárodných jurisdikcií vrátane Európskeho súdu pre ľudské práva so sídlom v Štrasburgu.

- **Európska judikatúra**

Podľa článku 267 ZFEÚ je judikatúra Súdneho dvora Európskej únie záväzná pre vnútroštátne súdy prostredníctvom prejudiciálneho konania, ktoré vnútroštátnym sudcom umožňuje pred prijatím rozhodnutia požiadať Súdny dvor o riešenie problémov vyplývajúcich z uplatňovania práva Spoločenstva, na ktoré sa môžu jednotlivci pred nimi odvolávať.

- **Vnútroštátna judikatúra**

Vo všeobecnosti platí, že súdne rozhodnutia vynesené po občianskych a obchodných konaniach predstavujú iba relatívnu prekážku rozhodnutej veci (*res judicata*): tieto rozhodnutia sú pre strany sporu záväzné, ale nemenia štruktúru práva.

Platí to aj pre väčšinu rozhodnutí správnych súdov. Výnimkou je prípad, keď prvostupňový správny súd (*Tribunal administratif*) alebo vyšší správny súd (*Cour administrative*) rozhoduje o odvolaní proti regulačnému aktu. V tom prípade bude mať rozsudok alebo rozhodnutie všeobecnú platnosť a uverejní sa v Úradnom vestníku Luxemburského veľkovojska (*Mémorial*).

Rozsudky vynesené Ústavným súdom (*Cour constitutionnelle*) majú tiež všeobecnú pôsobnosť a uverejňujú sa v Úradnom vestníku Luxemburského veľkovojska (*Mémorial*).

Všeobecné právne princípy

Spomedzi noriem vyplývajúcich z judikatúry treba poukázať predovšetkým na kategóriu všeobecných právnych princíпов, ktoré sú definované ako „záväzné právne normy pre správu, ktorých existenciu potvrdzuje sudca“.

Hierarchia noriem

Vo vnútroštátnom práve sú pramene práva hierarchizované. Ústava je najvyšším prameňom práva, po ktorom nasledujú zákony a nariadenia.

Pokiaľ chýbajú ústavné ustanovenia, stanovisko luxemburského práva k vzťahom medzi medzinárodným a vnútroštátnym právom vyplýva výlučne z judikatúry.

Luxemburská judikatúra sa v tejto veci vyvíjala od začiatku päťdesiatych rokov minulého storočia, keď najskôr kasačný súd (*Cour de cassation*) a neskôr Štátna rada (*Conseil d'Etat*) zmenili doposiaľ obhajované stanovisko, že kontrola sudcu nad súladom zákonov s medzinárodnými zmluvami nie je možná z dôvodu rozdelenia právomocí.

Podľa referenčného rozhodnutia Štátnej rady z roku 1951 „predstavuje medzinárodná zmluva začlenená do vnútroštátneho práva schvaľovacím zákonom právny predpis vyššieho stupňa, ktorý je nadradený vôli vnútroštátneho orgánu. Z toho vyplýva, že v prípade rozporu medzi ustanoveniami medzinárodnej zmluvy a ustanoveniami neskôr vydaného vnútroštátneho zákona musí mať medzinárodné právo prednosť pred vnútroštátnym právom“ (Štátna rada, 28. júla 1951, Zbierka luxemburskej judikatúry – *Pasicrisi e luxembourgeoise*, zväzok XV, s. 263).

Znenie tohto rozhodnutia je očividne veľmi široké, pretože v danom rozsudku sa bez akéhokoľvek rozlišovania uvádza, že medzinárodná norma má prednosť pred vôľou akéhokoľvek vnútroštátneho orgánu. Luxemburské súdy sa však nikdy výslovne nevyjadřili v prospech nadradenosti medzinárodných noriem nad ústavou.

Je potrebné poznamenať, že ústavné zhromaždenie počas revízie z roku 1956 výslovne zamietlo návrh vládneho znenia, v ktorom sa uvádzalo, že „pravidlá medzinárodného práva sú súčasťou vnútroštátneho právneho poriadku, pričom majú prednosť pred zákonmi a všetkými ostatnými vnútroštátnymi ustanoveniami“. V komentári k článku sa objasnilo, že táto posledná formulácia by mala zahŕňať ústavné ustanovenia.

Štátna rada však implicitne pripustila túto nadradenosť v stanovisku z 26. mája 1992 k návrhu zákona, ktorým sa schvaľuje Zmluva o Európskej únii. Navrhuje, aby sa nezabúdalo na to, že „podľa pravidla hierarchie právnych noriem má medzinárodné právo prednosť pred vnútroštátnym právom a že v prípade rozporu sa súdy odkláňajú od vnútroštátneho práva v prospech zmluvy. Keďže je dôležité vyhnúť sa rozporu medzi luxemburským vnútroštátnym právom a medzinárodným právom, Štátna rada dôrazne nalieha, aby sa príslušná zmena ústavy uskutočnila v primeranej lehote, aby sa predišlo takejto situácii nezlučiteľnosti“. Luxemburské veľkovojsvodstvo sa preto javí ako štát uplatňujúci rozhodne internacionalistický prístup.

Tento stav je nepochybne technickým dôsledkom chýbajúcej kontroly ústavnosti zákonov v Luxembursku. Ústavný súd kontroluje súlad zákonov s ústavou. Nemožno mu však predložiť otázku, či je zákon, ktorým sa schvaľuje medzinárodná zmluva, v súlade s ústavou.

Podľa luxemburského právneho poriadku môže Ústavný súd vyhlásiť zákony, ktoré sú v rozpore s ústavou, za protiústavné. Luxemburský všeobecný alebo správny súd sa môže obrátiť na Ústavný súd, ak sa v priebehu konania, ktoré na ňom prebieha, otvorí otázka ústavnosti. Priame postúpenie veci nie je možné.

Rovnako je možné podať žalobu o neplatnosť proti nezákonným regulačným aktom na prvostupňovom správnom súde (*Tribunal administratif*) s možnosťou odvolania sa na vyšší správny súd (*Cour administrative*). Táto žaloba je však prípustná iba v lehote troch mesiacov od uverejnenia nariadenia. Ak sa po uplynutí tejto lehoty spochybní zákonnosť regulačného aktu pred všeobecným alebo správnym súdom, súd si ponecháva možnosť uplatniť zákon namiesto daného regulačného aktu, ale na rozdiel od možnej priamej žaloby v priebehu troch mesiacov po uverejnení nebude mať toto rozhodnutie všeobecnú platnosť.

Forma, v ktorej na vnútroštátnom území nadobudnú platnosť pravidlá obsiahnuté v nadnárodných nástrojoch

Medzinárodné dohovory

Luxemburská ústava je obzvlášť stručná, pokiaľ ide o reguláciu postupu schvaľovania medzinárodných zmlúv, pretože sa v nej uvádza iba to, že „zmluvy nenadobudnú platnosť, kým nebudú schválené zákonom a uverejnené vo forme stanovenej na uverejňovanie zákonov“.

Veľkovojsvodstvo je krajina s monistickou tradíciou. Inými slovami, samotná zmluva sa uplatňuje rovnako ako vnútroštátna norma Luxemburska bez toho, aby bolo potrebné ju transponovať v určitej podobe.

Obsah schvaľovacieho zákona je preto veľmi stručný a zvyčajne sa obmedzuje na jediný článok, podľa ktorého „sa schvaľuje“ určitá zmluva. Tento zákon nemá žiadny normatívny obsah. Schvaľovacím zákonom sa schvaľuje, ale netransponuje; jeho jediným účelom je splnomocniť vládu na ratifikáciu zmluvy.

Tento zákon schvaľuje parlament v súlade s riadnym postupom. Hlasuje sa zvyčajne absolútnou väčšinou, pokiaľ zmluva neobsahuje delegovanie právomocí (pozri ďalej). Od zmeny prijatej v roku 1956 obsahuje luxemburská ústava výslovne ustanovenie, ktoré umožňuje prostredníctvom zmluvy delegovať právomoci na medzinárodné organizácie. V článku 49a ústavy sa stanovuje, že „výkon kompetencií, ktoré ústava vyhradzuje zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci, možno na základe zmluvy dočasne prideliť inštitúciám medzinárodného práva“. V článku 37 ods. 2 ústavy sa však stanovuje, že zmluvy tohto typu musia získať súhlas Poslaneckej snemovne za podmienok jasne posilnenej väčšiny.

Ak to nie je výslovne stanovené, nemá hlasovanie o schvaľovacom zákone za následok uvedenie zmluvy do platnosti v luxemburskom vnútornom poriadku. Schvaľovací zákon je nevyhnutným predpokladom pre nadobudnutie jej platnosti, ale to sa stane až po ratifikácii. V Luxembursku okrem iného platí, že aj po schválení Poslaneckou snemovňou si výkonná právomoc ponechá možnosť zvážiť ratifikáciu znenia a že výkon tejto právomoci sa úplne vymyká kontrole sudcu.

Nadobudnutie platnosti zmluvy vo vnútroštátnom práve spravidla podlieha trom podmienkam. Je potrebné, aby 1. veľkovojsvodstvo ratifikovalo zmluvu, 2. aby zmluva bola platná na medzinárodnej úrovni a 3. aby bolo úplné znenie zmluvy uverejnené v luxemburskom úradnom vestníku rovnakým spôsobom ako zákon.

Je potrebné zdôrazniť, že uverejnenie zmluvy (stanovené v článku 37 ústavy) je samostatnou požiadavkou vo vzťahu k požiadavke uverejnenia zákona o schválení zmluvy. Je pravda, že vo väčšine prípadov sú tieto dve podmienky splnené súčasne, t. j. znenie zmluvy sa uverejní v úradnom vestníku ihneď po uverejnení zákona. Tieto dva akty sa však nezamieňajú a môžu sa uverejniť samostatne, pretože zmluva nie je neoddeliteľnou súčasťou zákona o schválení.

Normy Spoločenstva

Luxemburská ústava neobsahuje žiadne osobitné ustanovenia upravujúce transpozíciu európskych sekundárnych noriem do luxemburského vnútorného poriadku.

Bežným nástrojom na vykonávanie európskych smerníc je zákon prijatý bežnou väčšinou v Poslaneckej snemovni.

Hoci platí zásada, že európske smernice by sa za normálnych okolností mali transponovať do luxemburského práva prostredníctvom zákona, využitie formálneho zákona nie je potrebné, ak sa smernica týka záležitosti, ktorá už je upravená luxemburským zákonom, ktorý s ňou nie je v rozpore. V takom prípade sa transpozícia môže vykonať prostredníctvom veľkovojsvodského nariadenia prijatého na základe všeobecných výkonných právomocí, ktoré sú vláde zverené v článkoch 33 a 36 ústavy. Veľkovojsvoda teda vykonáva *formálne* luxemburské právo, aj keď obsah nariadenia je v skutočnosti inšpirovaný európskou smernicou.

Využitiu legislatívnej cesty sa možno stále vyhnúť, ak je oblasť harmonizovaná smernicou predmetom splnomocňujúceho zákona, ktorým Parlament udeľuje vláde právomoc regulovať prostredníctvom jednoduchých nariadení záležitosti, ktoré sú bežne v pôsobnosti zákona.

Poslanecká snemovňa prijíma takéto „splnomocňujúce zákony“ každý rok od roku 1915, v dôsledku čoho má vláda rozsiahle regulačné právomoci v hospodárskej a finančnej oblasti, ktoré by jej nepochybne umožnili transponovať aj mnoho európskych smerníc, hoci by chýbal výslovný odkaz na Európu.

Transpozícia európskych smerníc je však dnes upravená osobitným splnomocňujúcim zákonom z 9. augusta 1971, zmeneným zákonom z 8. decembra 1980, ktorého účel je obmedzený na splnomocnenie vlády na vykonávanie smerníc Európskych spoločenstiev v hospodárskom, technickom, poľnohospodárskom, lesníckom, sociálnom a dopravnom sektore a udeľovanie súvisiacich sankcií. Odchylné od riadneho regulačného postupu musia byť dané veľkovojsvodské nariadenia odsúhlasené parlamentným výborom Poslaneckej snemovne.

Postup prijímania veľkovojsvodských nariadení sa podobne ako legislatívny postup vyznačuje povinnosťou vlády predložiť svoj návrh znenia na posúdenie Štátnej rade a odborovým združeniam. Na rozdiel od legislatívneho postupu však regulačný postup umožňuje vláde vyhnúť sa týmto konzultáciám jednoducho tým, že sa odvolá na naliehavosť prijatia odporúčaného opatrenia. Tento nástroj sa však vláde odoprie, keď má v úmysle transponovať európsku smernicu prostredníctvom veľkovojsvodského nariadenia. Riadny regulačný postup je totiž doplnený zákonom z 9. augusta 1971, ktorý na jednej strane ukladá povinnú konzultáciu so Štátnou radou a na druhej strane vyžaduje súhlas parlamentného výboru Poslaneckej snemovne.

V oboch prípadoch je znenie veľkovojsvodského nariadenia prijaté v Rade ministrov (*Conseil des ministres*), následne je podpísané rezortným ministrom a predložené na vyhlásenie veľkovojsvodovi. Veľkovojsvodské nariadenie nadobúda účinnosť po uverejnení v úradnom vestníku.

Podmienky nadobudnutia účinnosti vnútroštátnych právnych predpisov

V Luxemburskom veľkovojsvodstve zákony a nariadenia nadobúdajú účinnosť až po uverejnení v *Úradnom vestníku Luxemburského veľkovojsvodstva (Mémorial)*.

Orgány, ktorých úlohou je prijímať právne normy

Medzinárodné normy

V luxemburskej ústave sa vyhlasuje, že „veľkovojevoda uzatvára zmluvy“. Takisto sa v nej však uvádza, že „zmluvy nenadobudnú platnosť, kým nebudú schválené zákonom a uverejnené vo forme stanovenej na uverejňovanie zákonov“.

Je potrebné poznamenať, že schválenie sa vyžaduje pri všetkých medzinárodných zmluvách bez ohľadu na ich účel a že schválenie musí mať formu zákona. Toto spresnenie bolo doplnené v roku 1956 na výslovnú žiadosť Štátnej rady, ktorá sa domnievala, že „tento súhlas je súčasťou postupu tvorby zákona, pretože ústava pozná iba tento jediný postup, ktorý sa uplatňuje na všetky prejavy vôle Poslaneckej snemovne v akejkoľvek veci“.

Vnútroštátne normy

V zákonodarnom systéme Luxemburského veľkovojevodstva môže **zákonodarná iniciatíva** pochádzať od [Poslaneckej snemovne](#) alebo od [vlády](#).

Právo iniciatívy vlády sa nazýva „vládna iniciatíva“ a vykonáva sa predkladaním „**vládných návrhov zákona**“.

Právo iniciatívy Poslaneckej snemovne sa nazýva „parlamentná iniciatíva“ a vykonáva sa predkladaním „**poslaneckých návrhov zákona**“.

Tieto vládne alebo poslanecké návrhy zákona sa predkladajú na posúdenie jednotlivým dotknutým inštitúciám (odborovým združeniam), ale najmä [Štátnej rade](#). Po prijatí stanoviska Štátnej rady sa vládny alebo poslanecký návrh zákona postúpi Poslaneckej snemovni.

Proces prijímania týchto právnych noriem

Zákony

Poslanecká snemovňa je parlament pozostávajúci z jednej komory.

Na to, aby sa zmiernilo riziko neuváženeho konania v jednokomorovom systéme, luxemburský ústavodarný orgán stanovil, že každý vládny návrh zákona musí byť v zásade predmetom dvoch hlasovaní s časovým odstupom najmenej tri mesiace.

V ústave sa však stanovuje, že sa môže upustiť od požiadavky, aby sa uskutočnilo druhé hlasovanie (známe ako „druhé ústavné hlasovanie“), „ak Poslanecká snemovňa po dohode so Štátnou radou o tom na verejnom zasadnutí rozhodne inak“.

Štátna rada tu má veľmi originálnu funkciu, približuje sa k úlohe, ktorú zohrávajú druhé zákonodarné komory v iných štátoch (a najmä k úlohe Snemovne lordov v Anglicku). Prvýkrát zasahuje pred parlamentnými rozpravami. V ústave sa vyžaduje, aby sa stanovisko Štátnej rady vypracúvalo ku všetkým vládnym a poslaneckým návrhom zákona. Štátna rada potom zasiahne do procesu druhýkrát po prvom hlasovaní Poslaneckej snemovne a na verejnom zasadnutí rozhodne, či vyhovie alebo nevyhovie žiadosti upustiť od druhého hlasovania.

V praxi je teda veľká väčšina zákonov oslobodená od druhého hlasovania. Štátna rada prijala politiku, podľa ktorej sa výnimka udeľuje takmer vo všetkých prípadoch, pričom sankcia za odmietnutie je vyhradená pre najzávažnejšie prípady. Prípadné prekážky brániace udeleniu výnimky sa najčastejšie odstránia počas predbežného konania.

Je tiež potrebné zdôrazniť, že právomoc, ktorú má Štátna rada, nie je skutočným právom veta, t. j. právomocou, ktorú by bolo ťažké zladíť so skutočnosťou, že Štátna rada nie je voleným orgánom. Členov Štátnej rady v skutočnosti menuje veľkovojevoda. V prípade voľného miesta sú vymenovaní náhradníci, a to prvý priamo veľkovojevodom, druhý zo zoznamu troch kandidátov navrhnutých Poslaneckou snemovňou a tretí zo zoznamu troch kandidátov navrhnutých Štátnou radou. Štátna rada môže odložiť hlasovanie o zákone iba o dva mesiace, a poskytnúť tak zákonodarcovi ďalšiu lehotu na zváženie.

Veľkovojevoda zasahuje nielen na začiatku legislatívneho postupu (v prípade vládných návrhov zákona), ale aj po konečnom hlasovaní o znení zákona v Poslaneckej snemovni. V luxemburskej ústave sa stanovuje, že „*veľkovojevoda vyhlasuje zákony do troch mesiacov od hlasovania v snemovni*“.

Veľkovojevodské nariadenia

Podľa článku 2 zákona z 12. júla 1996 o reforme Štátnej rady sa akýkoľvek **návrh nariadenia** prijatý na účely vykonávania zákonov a zmlúv môže predložiť veľkovojevodovi až po získaní **stanoviska Štátnej rady**.

Vláda sa však smie v naliehavých prípadoch odchyliť od tohto všeobecného pravidla (naliehavosť prípadov musí posúdiť veľkovojevoda na základe riadne odôvodnenej správy ministra, ktorý iniciuje odchylenie) a nemusí požiadať o stanovisko Štátnej rady. Vychádza sa však z toho, že využitie tohto **zrýchleného postupu** sa obmedzuje na výnimočné prípady.

Na druhej strane, ak sa v zákone formálne vyžaduje, aby sa nariadenia prijaté na účely vykonávania tohto zákona predložili na posúdenie Štátnej rade, v žiadnom prípade sa nesmie použiť zrýchlený postup. Platí to aj v prípade zmien návrhu nariadenia, ku ktorému sa Štátna rada už raz vyjadrila.

Rovnako ako v prípade zákonov sa Štátna rada vyjadruje k návrhom nariadení formou **odôvodnenej správy**, ktorá obsahuje všeobecné úvahy, preskúmanie znenia návrhu a v prípade, že je to potrebné, protinávrh.

Preskúmanie Štátnou radou sa vzťahuje na obsah a formu návrhu nariadenia a na súlad nariadenia s nadradenou právnou normou.

Databázy právnych predpisov

Webové sídlo [Légilux](#) je internetový právny portál vlády Luxemburského veľkvojvodstva.

Umožňuje prístup k luxemburským právnym predpisom buď vo forme neupravených textov obsiahnutých v úradnom vestníku *Mémorial A*, alebo vo forme konsolidovaných textov obsiahnutých z veľkej časti v zákonníkoch a zbierkach právnych predpisov.

Webové sídlo sa člení na tri hlavné oblasti:

- V [legislatívnej časti](#) sú zoskupené publikácie týkajúce sa luxemburských právnych predpisov a rôzne iné publikácie, ako aj konsolidované texty.
- V [administratívnej časti](#) sú zoskupené tzv. administratívne publikácie. Ide predovšetkým o zbierky úradného vestníka *Mémorial B* a *Annuaire Officiel d'Administration et de Législation* (Úradný adresár verejnej správy a zákonodarných orgánov).
- [Časť týkajúca sa spoločností](#) (úradný vestník *Mémorial C*) bola od 1. júna 2016 nahradená zoznamom publikácií dostupných na webovom sídle [Obchodného registra a registra spoločností](#) (*Registre de commerce et des Sociétés – RCS*). Archívy úradného vestníka *Mémorial C* od roku 1996 do posledného vydania *Mémorial C* z 27. júla 2016 zostanú k dispozícii v [časti týkajúcej sa spoločností](#).

Je prístup do databáz bezplatný?

Áno, prístup do databáz je **bezplatný**.

Súvisiace odkazy

[Webové sídlo Légilux](#)

[Štátna rada](#)

[Poslanecká snemovňa](#)

[Vláda](#)

[Ministerstvo spravodlivosti](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 17/07/2020

Právo členského štátu - Maďarsko

Na tejto stránke sa informácie o právnom systéme v Maďarsku.

Pramene práva

I. Legislatívna hierarchia

1. Základný zákon

Základný zákon Maďarska (maďarská ústava) (vyhlásený 25. apríla 2011) je na vrchole hierarchie právnych predpisov v Maďarsku a každý iný zákon musí byť s ním v súlade. Základný zákon prijíma **maďarský parlament** (známy aj ako národné zhromaždenie) a na jeho **zmenu** je potrebná **dvojtretinová väčšina hlasov všetkých poslancov parlamentu** (článok S(2) Základného zákona).

Základný zákon a jeho prechodné ustanovenia (Prechodné ustanovenia Základného zákona Maďarska vyhlásené 31. decembra 2011) **nadobudli účinnosť 1. januára 2012.**

Základný zákon pozostáva zo **šiestich častí**: preambuly s názvom **Národné vyhlásenie**, ako aj z častí s názvom **Základ** (články A – U), **Sloboda a zodpovednosť** (články I – XXXI), **Štát** (články 1 – 54), Osobitné právne poriadky a **Záver a iné ustanovenia**.

V časti s názvom **Základ** sú uvedené všeobecné ustanovenia a vymedzené sú:

- forma vlády,
- základné zásady fungovania štátu,
- prenos určitých právomocí na Európsku úniu,
- administratívne subjekty hlavného mesta Maďarska a regiónov,
- hlavné ustanovenia o maďarskom občianstve a o tom, ako ho získať,
- úradný jazyk Maďarska, štátny znak, zástava, štátna hymna, štátne sviatky a úradnú menu,
- miesto Základného zákona v právnom systéme Maďarska, t. j. Základný zákon je základom právneho systému Maďarska,
- postup pri prijímaní a zmene Základného zákona,
- typy maďarských právnych predpisov,
- počet základných zásad vrátane:
 - zákazu uchopenia moci a jej vykonávania silou,
 - zodpovednosti za osud Maďarov žijúcich za hranicami Maďarska,
 - spolupráce pri vytváraní európskej jednoty,
 - ochrany inštitútu manželstva,
 - zabezpečenia podmienok spravodlivej súťaže,
 - zásady vyrovnaného, transparentného a udržateľného riadenia rozpočtu,
 - záväzku chrániť a udržiavať prírodné zdroje,
 - budovania a zachovávanía mieru a bezpečia a snahy o spoluprácu so všetkými národmi a krajinami sveta zameraná na dosiahnutie udržateľného rozvoja ľudstva.

V časti nazvanej **Sloboda a zodpovednosť** sú stanovené základné práva a povinnosti. **Za základné práva sa (okrem iného) uznáva:**

- právo na život a ľudskú dôstojnosť,
- zákaz mučenia, akéhokoľvek neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, zotročovania a obchodovania s ľuďmi,
- zákaz všetkých praktík zameraných na eugeniku, akékoľvek využívanie ľudského tela alebo jeho častí na zabezpečenie finančného prospechu a klonovanie človeka,
- právo na slobodu a osobnú bezpečnosť a ustanovenia zaručujúce, aby nikomu nebola odopretá sloboda,
- právo na slobodu pohybu a slobodnú voľbu miesta pobytu,
- právo na súkromie a rodinný život,
- právo na ochranu osobných údajov a prístup k údajom verejného záujmu,
- právo na slobodu myslenia, svedomia a vyznania,
- právo na pokojné zhromažďovanie,
- právo na slobodu prejavu,
- právo na vzdelanie a kultúru,
- právo na slobodnú voľbu práce, povolania a podnikateľských aktivít,

- právo na majetok,
- zákaz vyhostenia maďarských občanov z územia Maďarska,
- právo na azyl,
- rovnosť pred zákonom,
- zákaz diskriminácie,
- zákaz detskej práce,
- právo na zdravé životné prostredie,
- právo hlasovať a vystupovať ako kandidát vo voľbách na poslancov maďarského parlamentu, miestnych zástupcov a starostov a poslancov Európskeho parlamentu,
- právo na spravovanie záležitostí občanov orgánmi nestranne, spravodlivo a v primeranom čase,
- právo každého maďarského občana na ochranu zo strany Maďarska počas jeho pobytu v zahraničí
- a v Základnom zákone sú vymedzené aj práva národností a základné práva osôb, proti ktorým sa vedie trestné konanie.

V súlade so Základným zákonom Maďarsko zameriava svoje úsilie okrem iného na:

- zabezpečenie sociálnej istoty pre všetkých svojich občanov,
- zabezpečenie dôstojného ubytovania pre každého a prístupu k verejným službám.

V Základnom zákone sú ustanovené aj rôzne **povinnosti**, a to:

- povinnosť prispievať k uspokojovaniu spoločných potrieb (podieľanie sa na verejnom zaťažení) a
- povinnosť maďarských občanov brániť svoju krajinu.

V časti Základného zákona s názvom **Štát** sú uvedené najzákladnejšie pravidlá týkajúce sa verejných funkcionárov a najdôležitejších inštitúcií krajiny a vymedzené je v nej právne postavenie a úlohy:

- parlamentu,
- prezidenta republiky,
- vlády,
- nezávislých regulačných orgánov,
- ústavného súdu.
- súdov a prokuratúry,
- komisára pre základné práva,
- miestnych samospráv,
- Maďarskej národnej banky,
- štátneho kontrolného úradu,
- maďarských ozbrojených síl,
- polície a národných bezpečnostných síl,
- štátneho referenda.

V časti Základného zákona s názvom **Osobitné právne poriadky** sú uvedené pravidlá, ktoré upravujú stavy štátnej krízy, stavy núdze, stavy preventívnej obrany, neočakávaných útokov a stavy mimoriadneho nebezpečenstva.

2. Parlamentné zákony

V Maďarsku zákony prijíma **parlament**. Podľa Základného zákona musia byť **právne normy upravujúce základné práva a povinnosti** stanovené zákonom. Parlamentné zákony sa prijímajú **jednoducho väčšinou** (viac než polovica hlasov prítomných poslancov). Toto neplatí v prípade tzv. **kardinálnych zákonov**, ktoré sú vymedzené v Základnom zákone a na ich prijatie a zmenu je potrebná **dvojtretinová väčšina hlasov prítomných** poslancov parlamentu.

Podľa Základného zákona sa kardinálne zákony vzťahujú napríklad na občianstvo, cirkvi, práva národnostných menšín žijúcich v Maďarsku, právne postavenie a odmeňovanie poslancov parlamentu a prezidenta republiky, ústavný súd a miestne samosprávy, podrobné pravidlá používania štátneho znaku a zástavy a ustanovenia o štátnych oceneniach.

Podľa Základného zákona na schválenie uznania záväzného charakteru zakladajúcich a pozmeňujúcich zmlúv Európskej únie, vyhlásenie vojnového stavu, uzatvorenie mieru a vyhlásenie stavu zavedenia osobitného právneho poriadku sú potrebné dve tretiny hlasov všetkých poslancov parlamentu.

Pred prijatím zákona XXXI z roku 1989 o zmene ústavy bola vydávaním zákonných dekrétov poverená Prezidentská rada Maďarska. Z hľadiska legislatívnej hierarchie sa zákonné dekréty, ktoré sú stále platné, pokladajú za právne predpisy rovnakej úrovne ako zákony.

3. Dekréty

V Základnom zákone sa uznávajú vládne dekréty, dekréty predsedu vlády, ministerské dekréty, dekréty guvernéra Maďarskej národnej banky, dekréty vedúcich nezávislých regulačných orgánov a dekréty miestnych samospráv. V stave štátnej krízy dekréty môže vydávať aj Rada národnej obrany a v stave núdze prezident republiky.

3.1. Vládne dekréty

Právomoc vlády prijímať **dekréty** môže byť stanovená **primárne alebo môže byť založená na právomociach delegovaných zákonmi**. Primárne právomoci sú zakotvené v článku 15 ods. 3 Základného zákona, v ktorom sa uvádza, že vláda môže prijímať dekréty vo svojej sfére pôsobnosti v akejkoľvek záležitosti, ktorú neupravuje zákon. Žiadny dekrét vlády nesmie byť v rozpore so žiadnym zákonom. Týmto nie sú obmedzené právomoci parlamentu, pretože Parlament môže do svojej pôsobnosti zaradiť akúkoľvek regulačnú oblasť.

Podľa Základného zákona a zákona CXXX z roku 2010 o legislatíve vláda môže prijímať dekréty na vykonávanie zákonov aj na základe osobitnej legislatívnej právomoci. Podľa oddielu 5 ods. 1 zákona CXXX z roku 2010 o legislatíve musí byť v splnomocnení na prijímanie vykonávacích predpisov uvedený splnomocnený orgán, predmet a rozsah právomoci. Splnomocnený orgán nesmie legislatívne splnomocnenie preniesť na iný subjekt.

3.2. Dekréty predsedu vlády

Podľa Základného zákona vydávať dekréty môže aj predseda vlády, napr. na základe dekrétu môže vymenovať podpredsedu vlády spomedzi ministrov. Dekréty predsedu vlády sú v hierarchii legislatívy na rovnakej úrovni ako ministerské dekréty.

3.3. Ministerské dekréty

Ministerské dekréty sú v hierarchii legislatívy pod úrovňou vládnych dekrétov. Podľa Základného zákona ministri prijímajú dekréty s **právomocou** zákona alebo vládneho dekrétu (vydané v rámci ich pôvodnej legislatívnej kompetencie), či už nezávisle, alebo po dohode s iným ministrom. Takéto dekréty nesmú byť v rozpore so žiadnym zákonom, vládny dekrétom ani dekrétom guvernéra Maďarskej národnej banky.

3.4. Dekréty guvernéra Maďarskej národnej banky

V rámci svojich právomocí vymedzených kardinálnym zákonom môže guvernér Maďarskej národnej banky vydávať **dekréty na základe štatutárnej právomoci**, ktoré nesmú byť v rozpore so žiadnym zákonom.

3.5. Dekréty riaditeľov nezávislých regulačných orgánov

Podľa článku 23 ods. 4 Základného zákona môžu riaditelia nezávislých regulačných orgánov v rámci svojej kompetencie vymedzenej kardinálnym zákonom, vydávať dekréty na základe štatutárnej právomoci, ktoré nesmú byť v rozpore so žiadnym zákonom, vládny dekrétom, dekrétom predsedu vlády, ministerským dekrétom ani so žiadnym dekrétom guvernéra Maďarskej národnej banky.

3.6. Dekréty miestnej samosprávy

Podľa článku 32 ods. 2 Základného zákona môžu miestne samosprávy v rámci svojich právomocí prijímať miestne dekréty na reguláciu miestnych sociálnych vzťahov, ktoré neupravuje zákon a nie sú ani v pôsobnosti žiadneho zákona. Dekréty miestnej samosprávy nesmú byť v rozpore s inými právnymi predpismi.

Podrobné pravidlá o dekrétach, ktoré môžu prijímať zastupiteľské orgány miestnej samosprávy, sú uvedené v zákone CLXXXIX z roku 2011 o miestnych samosprávach v Maďarsku.

4. Medzinárodné dohody a základné zásady medzinárodného práva

Vláda Maďarska môže uzatvárať **medzinárodné dohody** s inými štátmi alebo vládami iných štátov. V Maďarsku je vzťah medzi medzinárodnými dohodami a vnútroštátnym právom založený na duálnom systéme, t. j. medzinárodné dohody sa stávajú **súčasťou vnútroštátneho práva** na základe ich **vyhlásenia** v právnych predpisoch.

Zásady medzinárodného práva

Podľa článku Q(3) Základného zákona Maďarsko akceptuje všeobecne uznávané právne normy medzinárodného práva. Obyčajové medzinárodné právo a všeobecné zásady medzinárodného práva sa stávajú súčasťou vnútroštátneho práva bez potreby transformácie.

II. Nelegislatívne pramene práva

1. Právne nástroje štátnej správy

Maďarský právny systém zahŕňa právne nástroje štátnej správy, ktoré nie sú právnymi predpismi, aj keď obsahujú normatívne ustanovenia. V zákone o legislatíve (zákon CXXX z roku 2010) sú vymedzené dva typy právnych nástrojov štátnej správy: normatívne rozhodnutia a normatívne nariadenia. Predstavujú pravidlá správania, ktoré nie sú všeobecne záväzné, t. j. nie sú záväzné pre každého. Sú len internými ustanoveniami, organizačnými a prevádzkovými pravidlami, ktoré sa vzťahujú iba na vydávajúci subjekt alebo podriadené orgány alebo osoby. Normatívne rozhodnutia a nariadenia nemôžu určovať práva a povinnosti občanov. Právne nástroje štátnej správy nemôžu byť v rozpore s inými právnymi predpismi a nemôžu reprodukovat' ustanovenia právnych predpisov.

Podľa bývalého zákona o legislatíve (zákon XI z roku 1987) **štatistické oznámenia právne smernice**, ktoré sa tiež považujú za pramene práva (známe aj ako iné právne nástroje správy vecí verejných) sa nepovažujú za právne predpisy. V novom zákone o legislatíve sa už neuvádzajú. Aj keď právne smernice boli zrušené po nadobudnutí účinnosti nového zákona (1. januára 2011), štatistické nástroje vydané pred týmto dátumom sú až do ich zrušenia stále platné. (Štatistické oznámenia vydáva predseda ústredného štatistického úradu a obsahujú právne záväzné ustanovenia a pozostávajú výlučne zo štatistických pojmov, metód, klasifikácií, zoznamov a údajov.)

1.1. Normatívne rozhodnutia

Parlament, vláda a iné ústredné orgány štátnej správy, ústavný súd a rozpočtová rada môžu mať v normatívnych rozhodnutiach ustanovenú vlastnú organizáciu a fungovanie, činnosti a programy činnosti.

Zastupiteľské orgány miestnych samospráv tiež môžu mať v normatívnych rozhodnutiach ustanovené svoje činnosti a činnosti orgánov, ktoré riadia, ako aj svoje programy činnosti, organizáciu a fungovanie orgánov, ktoré riadia. Obdobne aj zastupiteľské orgány štátnych samospráv môžu mať v normatívnych rozhodnutiach ustanovenú svoju organizáciu a fungovanie, činnosti a programy činnosti, ako aj organizáciu a fungovanie, činnosti a programy činnosti orgánov, ktoré riadia.

1.2. Normatívne nariadenia

V rámci svojich právomocí a v súlade s právnymi predpismi prezident republiky, predseda vlády, riaditelia ústredných správnych orgánov (okrem vlády), predseda národného justičného úradu, generálny prokurátor, komisár pre základné práva, guvernér Maďarskej národnej banky, predseda najvyššieho kontrolného úradu, vedúci mestských a okresných samospráv, starostovia a mestskí úradníci môžu v normatívnych nariadeniach ustanoviť organizáciu, fungovanie a činnosti orgánov, ktoré vedú, riadia alebo kontrolujú.

Normatívne nariadenia, ktoré sú záväzné pre pracovníkov danej organizácie, môže tiež vydávať parlament, prezident republiky, ústavný súd, komisár pre základné práva, nezávislé regulačné orgány, kancelária predsedu vlády a vedúci úradu ministerstva.

2. Rozhodnutia ústavného súdu

Rozhodnutia ústavného súdu zohrávajú v legislatívnom systéme Maďarska dôležitú úlohu.

Podľa zákona CLI z roku 2011 o ústavnom súde **úlohy** ústavného súdu sú nasledovné:

- kontrola ex post súladu právnych predpisov so Základným zákonom (postup kontroly ex post),
- kontrola ex ante súladu zákonov, ktoré boli prijaté, ale ešte neboli vyhlásené a určitých ustanovení medzinárodných dohôd so Základným zákonom,
- individuálna kontrola na žiadosť sudcu: ak v priebehu konania má sudca uplatniť časť právneho predpisu, ktorú považuje za protiústavnú, alebo ktorú ústavný súd pokladá za protiústavnú, sudca pozastaví konanie a požiada ústavný súd o vyhlásenie

časti právneho predpisu alebo legislatívneho ustanovenia za protiústavné a zakáže uplatnenie protiústavnej časti právneho predpisu,

- vydávanie rozhodnutí o ústavných sťažnostiach na základe porušení práv zaručených v Základnom zákone: osoba alebo organizácia zainteresovaná v individuálnom prípade môže podať ústavnú sťažnosť, ak v dôsledku uplatnenia neústavného zákona v priebehu súdneho konania boli porušené jej práva zaručené Základným zákonom a ak vyčerpala všetky možnosti opravného prostriedku alebo nemá právo na opravný prostriedok,
- preskúmanie akéhokoľvek legislatívneho aktu, či nie je v rozpore s akoukoľvek medzinárodnou dohodou,
- ukončenie legislatívnych opomenutí zákonodarcom, ktoré sú v rozpore so Základným zákonom,
- riešenie určitých konfliktov týkajúcich sa kompetencií medzi štátnymi orgánmi alebo medzi miestnymi samosprávami a inými štátnymi orgánmi,
- výklad ustanovení Základného zákona,
- rôzne konania, ktoré patria do jeho právomoci v súlade so zákonnými ustanoveniami.

Ústavný súd uvádza k svojim rozhodnutiam podrobné odôvodnenia. Rozhodnutia ústavného súdu sú záväzné pre všetkých a nemožno sa proti nim odvolať.

3. Judikatúra súdov

Najvyšší súd Maďarska tzv. **Kúria** (do 1. januárom 2012 pod menom Najvyšší súd) v záujme plnenia svojich povinností pri zabezpečovaní jednotného uplatňovania práva a poskytovaní právneho usmernenia nižším súdom vydáva **rozhodnutia týkajúce sa jednotnosti rozhodovania v súdnych konaniach a zásadné rozhodnutia**.

Postup vo veci jednotnosti rozhodovania v súdnych konaniach možno iniciovať, ak je na účely ďalšieho rozvoja judikatúry alebo zabezpečenia jednotnej judikatúry potrebné prijať rozhodnutie o zásade jednotnosti, alebo ak sa niektorá z komôr súdu Kúria chce odchýliť od rozhodnutia prijatého druhou komorou súdu Kúria. Rozhodnutie týkajúce sa jednotnosti v oblasti práva je pre súdy záväzné.

Zásadné rozhodnutia vychádzajú z praxe súdnych komôr súdu Kúria a podporujú jednotnosť aj pri vynášaní rozsudkov.

Rozhodnutia vydané na účely zabezpečenia jednotnosti právnych predpisov a zásadné rozhodnutia sa uverejňujú v **úradnej zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu**.

III. Rozsah uplatňovania právnych predpisov

Geografický rozsah pôsobnosti uplatňovania právnych predpisov zahŕňa územie Maďarska, zatiaľ čo rozsah pôsobnosti uplatňovania dekrétov zahŕňa správnu oblasť miestnej samosprávy. Osobný rozsah pôsobnosti uplatňovania právnych predpisov sa vzťahuje na fyzické osoby, právnické osoby a organizácie bez právnej subjektivity na území Maďarska, maďarských občanov mimo územia Maďarska a v prípade dekrétov miestnych samospráv na fyzické osoby, právnické osoby a organizácie bez právnej subjektivity v správnej oblasti danej miestnej samosprávy.

Zákon o legislatíve zakazuje **retroaktívnu platnosť**, pričom uvádza, že časť právneho predpisu nemôže ukladať povinnosti, ani ich sprísňovať, rušiť alebo obmedzovať práva alebo vyhlásiť konanie za nezákonné v období, ktoré predchádzalo nadobudnutiu účinnosti daného zákona.

V právnom predpise musí byť vždy stanovený dátum **nadobudnutia účinnosti** tak, aby zostal dostatočný čas na prípravu na jeho uplatňovanie.

Právny predpis a jeho **vykonávacie predpisy** musia nadobudnúť účinnosť súčasne. Právny predpis (alebo právne ustanovenie) sa stane neplatným, ak je zrušený alebo – ak obsahuje iba pozmeňujúce alebo zrušujúce ustanovenia – na základe zákona o legislatíve.

IV. Právne databázy

V Maďarsku je úradným vestníkom  **Magyar Közlöny** a vydáva sa v elektronickej forme a jeho text sa pokladá za autentický.

Maďarský úradný vestník obsahuje maďarské právne predpisy (okrem dekrétov miestnych samospráv) vrátane:

- nariadení a rozhodnutí ústavného súdu, ktoré sa musia uverejniť v maďarskom úradnom vestníku v súlade s právnymi ustanoveniami alebo na základe rozhodnutia ústavného súdu,
- rozhodnutí parlamentu,

- rozhodnutí týkajúcich sa jednotnosti rozhodovania v súdnych konaniach najvyššieho súdu Kúria,
- stanovisk národného volebného výboru,
- príloh vrátane zbierky rozhodnutí,
- oficiálnej správy.

Databáza vnútroštátnych predpisov ([Nemzeti Jogszabálytár](#)) obsahuje všetky právne predpisy (okrem dekrétov miestnych samospráv) a právne nástroje štátnej správy platné v deň vyhľadávania. Právne predpisy sú predložené v konsolidovanej verzii spolu so zmenami a inými úpravami.

Tieto informácie sa dajú vyhľadávať podľa názvu a čísla a dá sa vyhľadávať aj text.

Prístup do týchto databáz je **bezplatný** a neplatia žiadne obmedzenia.

Súvisiace odkazy

[Autentický elektronický úradný vestník](#)

[Databáza vnútroštátnych právnych predpisov](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 17/07/2020

Právo členského štátu - Malta

Na tejto stránke nájdete informácie o právnom systéme na Malte.

Pramene práva

- parlamentné zákony (primárna legislatíva);
- nariadenia, pravidlá, poriadky, stanovy (vykonávacie a iné predpisy) a
- právo EÚ vrátane rozhodnutí Súdneho dvora (SD).

Ústava je základným prameňom vnútroštátneho práva a stanovuje, že zákony prijíma parlament vo forme parlamentných zákonov. Parlament však môže výkonom svojej legislatívnej právomoci poveriť aj iné orgány (t. j. ministrov, úrady, verejnoprávne orgány atď.), ktoré sú oprávnené vykonávať sekundárnu legislatívu v tej oblasti pôsobnosti, ktorá bola stanovená parlamentným zákonom.

Vnútroštátny právny poriadok je takisto potrebné vnímať v kontexte legislatívy EÚ a najmä Zmluvy o pristúpení.

Malta nemá sudcovské právo: súd vykladá právo tak, ako je obsiahnuté v rôznych právnych predpisoch. Neznamená to však, že súdne precedensy nie sú smerodajné. Sudcovia sa vo väčšine prípadov, ak na to nemajú závažný dôvod, neodkláňajú od osvedčenej zásady ustanovenej judikatúrou. Nižšie súdy majú tiež takú prax, že v právnych otázkach dodržiavajú zásady stanovené vyšším súdom.

Druhy právnych nástrojov – opis

Aj medzinárodné dohody môžu byť súčasťou maltskej domácej legislatívy.

Európsky dohovor o ľudských právach

Na základe zákona XIV z roku 1987 bol do maltského práva začlenený Európsky dohovor o ľudských právach. Žiadny zákon na Malte nesmie byť v rozpore s právami a slobodami stanovenými v dohovore. Právo na preskúmanie majú súdy.

Hierarchia noriem

Na vnútroštátnej úrovni je Ústava najvyšším zákonom štátu, za ňou nasledujú parlamentné zákony a na ďalšej úrovni je sekundárna legislatíva. Ako však už bolo uvedené, na Malte predstavujú aj Zmluva o pristúpení a nariadenia EÚ všeobecne platné

a právne záväzné nariadenia, rovnako ako v ostatných členských štátoch, a je potrebné ich zohľadňovať spolu s právom EÚ vo všeobecnosti.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie, ktoré prijímajú právne predpisy

V podstate sa dodržiava systém dohľadu a rovnováhy medzi zákonodarnou, výkonnou a súdnou mocou. Zatiaľ čo tri základné piliere zabezpečujú výkon zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci, každý vo svojej príslušnej oblasti, systém dohľadu a rovnováhy, ktorý Malta prebrala z anglických zásad právneho štátu, umožňuje plynulé fungovanie právneho systému na Malte.

Rozhodovací proces

Malta funguje podľa vzoru britského parlamentného systému, čo po 180 rokoch britskej nadvlády neprekvapuje. Minister predkladá návrh zákona, ktorý sa následne uverejní vo vestníku na prvé čítanie v parlamente. V závislosti od dôležitosti príslušného zákona sa predtým môže alebo nemusí uverejniť biela kniha. Snemovňa reprezentantov následne vytvorí výbor a po druhom čítaní, v ktorom majú poslanci parlamentu príležitosť pripomenkovať všeobecné podmienky určitej časti príslušnej legislatívy, sa počas pojednávania vo výboroch podrobne preskúma každý článok legislatívy a predložia sa pozmeňujúce a doplňujúce návrhy. Po skončení pojednávania vo výboroch sa návrh zákona vráti späť parlamentu na konečné tretie čítanie a po odsúhlasení prezidentom republiky sa návrh zákona stáva zákonom.

Podľa všeobecného pravidla zákon nadobúda účinnosť v deň svojho uverejnenia, ak nie je v samotnom zákone uvedené, že príslušný minister je oprávnený stanoviť dátum začiatku účinnosti zákona (alebo jeho časti) na iný deň.

Právne databázy

Databáza vnútroštátnej legislatívy: [Zákony Malty](#) – právne služby

Služba poskytuje bezplatný prístup k:

- všetkým hlavným a sekundárnym vnútroštátnym právnym predpisom,
- právnym publikáciám vrátane zákonov, návrhov zákonov, právnych oznámení, vykonávacích a iných predpisov.

Súvisiace odkazy

[Zákony Malty](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 26/03/2020

Právo členského štátu - Holandsko

Na tejto stránke sa uvádzajú informácie o právnom systéme Holandska.

Holandská vláda má nielen ministrov, ale aj kráľa. V tejto súvislosti Holandsko zastáva osobitné miesto medzi monarchiami západnej Európy, keďže vo väčšine z nich kráľ nie je súčasťou vlády. Od rozsiahlej revízie ústavy v roku 1848 je Holandsko konštitučnou monarchiou s parlamentným systémom.

Pramene práva

Druhy právnych nástrojov: opis

Ústava poskytuje rámec pre politickú organizáciu holandského štátu a tvorí základ pre právne predpisy. Prvoradým prameňom práva sú zmluvy uzatvorené medzi Holandskom a inými štátmi. V článku 93 ústavy sa stanovuje, že ustanovenia zmlúv a rozhodnutí medzinárodných verejných organizácií môžu mať priamy účinok na holandský právny poriadok. V takom prípade sú

tieto ustanovenia nadradené holandským právnym predpisom. To znamená, že právne predpisy platné v Holandskom kráľovstve sa neuplatňujú, ak sú nezlučiteľné s vyššie uvedenými ustanoveniami. Právne normy Európskej únie uvedené v zmluvách, nariadeniach a smerniciach sú preto dôležitým prameňom práva v Holandsku.

Politické vzťahy medzi Holandskom, Arubou, Curaçaom a Sint Maartenon upravuje Charta Holandského kráľovstva.

Zákony sa vypracúvajú na vnútroštátnej úrovni. Ústredná štátna správa môže na základe poverenia zo zákona stanoviť (dodatočné) pravidlá prostredníctvom nariadení verejnej správy a výnosov ministerstiev. Možno vydať aj nezávislé nariadenia verejnej správy (ktoré neplynú zo zákona). Ústavou sa priznáva regulačná právomoc verejnoprávnym subjektom nižšieho stupňa (provinciám, obciam a vodohospodárskym orgánom).

Aj samotná judikatúra tvorí zdroj práva, pretože rozsah súdnych rozhodnutí presahuje rámec konkrétnej veci, v ktorej bol vynesенý rozsudok. Rozhodnutia súdov vyššieho stupňa sa považujú za záväzné. Rozhodnutia Najvyššieho súdu (*Hoge Raad*) sa považujú za obzvlášť záväzné, pretože úlohou tohto súdu je podporiť jednotnosť práva. Pri rozhodovaní o nových prípadoch musia teda súdy nižšieho stupňa zobrať do úvahy rozhodnutia Najvyššieho súdu (*Hoge Raad*).

Všeobecné zásady práva majú veľký význam pre správu a súdnictvo. Niekedy sa zákon odvoláva na všeobecné zásady práva, ako je Občiansky zákonník (zásadu primeranosti a rovnosti). Pri vydávaní rozhodnutí môžu sudcovia vychádzať zo všeobecných zásad práva.

Obyčajové právo, ktoré sa nazýva aj nepísané právo, predstavuje ďalší prameň práva. V zásade sa zvyk uplatňuje len vtedy, keď naň odkazuje zákon, ale sudcovia môžu v prípade rozporu pri rozhodovaní zohľadniť aj obyčaj. Obyčajové právo však nemôže byť prameňom práva pri preukazovaní trestného činu (článok 16 ústavy).

Hierarchia právnych noriem

V článku 94 ústavy sa stanovuje, že niektoré pravidlá medzinárodného práva majú v hierarchii prednosť: legislatívne ustanovenia, ktoré sú nezlučiteľné s pravidlami medzinárodného práva, sa neuplatňujú. Zo samotných ustanovení práva Únie vyplýva, že tieto pravidlá sa uprednostňujú pred vnútroštátnym právom. V hierarchii nasleduje charta, ústava a formálne zákony. Tieto nástroje sú nadradené iným právnym normám. Formálne zákony prijímajú spoločne vláda a parlament (*Staten-Generaal*).

Takisto sa stanovuje, že zákon možno úplne alebo čiastočne zrušiť len prijatím neskoršieho zákona. Podľa všeobecného pravidla výkladu sú osobitné zákony nadradené zákonom so všeobecnou platnosťou. Okrem toho sa podľa kontinentálnej tradície zákon považuje za prameň práva vyššieho stupňa než judikatúra.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie zodpovedné za prijatie právnych noriem

Legislatívny proces

Zákony prijímajú spoločne vláda a parlament (*Staten-Generaal*). Návrhy právnych predpisov môže predkladať vláda alebo Druhá komora Parlamentu – Poslanecká snemovňa (*Tweede Kamer der Staten-Generaal*). Štátna rada (*Raad van State*) predkladá svoje stanovisko k návrhom právnych predpisov (a k nariadeniam verejnej správy). Pripravovaný návrh právneho predpisu sa spravidla konzultuje aj s inými zúčastnenými stranami.

Návrh právneho predpisu spravidla prijíma Rada ministrov, ktorá ho predkladá poradnému oddeleniu Štátnej rady (*de Afdeling adviserend van de Raad van State*). Vláda odpovedá na toto stanovisko podrobnou správou. Vláda potom v podobe kráľovskej správy predloží návrh právneho predpisu s prípadnými zmenami Druhej komore Parlamentu. Druhá komora Parlamentu môže počas preskúmania návrh zmeniť. Druhá komora Parlamentu je v skutočnosti oprávnená zmeniť návrh právneho predpisu. Po prijatí návrhu Druhou komorou Parlamentu návrh preskúma Senát. Senát môže len prijať alebo zamietnuť návrh právneho predpisu. V tejto fáze už nemožno zaviesť ďalšie zmeny. Po schválení Senátom znenie zákona podpisuje kráľ a minister, a tým nadobúda účinnosť.

Právne databázy

[Overheid.nl](https://www.overheid.nl) je centrálny prístupový bod ku všetkým informáciám týkajúcim sa verejnoprávných inštitúcií v Holandsku. Tento portál poskytuje prístup hlavne k vnútroštátnym a miestnym právnym predpisom.

Oficiálne publikácie zbierky zákonov, úradného vestníka a zbierky zmlúv sú dostupné na webovom sídle [officielebekendmakinge.nl](https://www.officielebekendmakinge.nl). Nájdete tu aj všetky publikácie holandského parlamentu.

Je prístup do databázy bezplatný?

Prístup na webové sídla je **bezplatný**.

Súvisiace odkazy

 [Vláda](#)

 <https://www.rijksoverheid.nl/>

 <https://www.rijksoverheid.nl/>  [Vláda](#)

 [Ministerstvo zahraničných vecí](#)

 [Druhá komora Parlamentu](#)

 [Government.nl](#)


 [Houseofrepresentatives.nl](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 16/07/2020

Právo členského štátu - Rakúsko



Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku  bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Na tejto stránke nájdete informácie o právnom systéme v Rakúsku a prehľad rakúskeho práva.

Pramene práva

Rakúske právo je primárne písomné („štatutárne“) právo. Na rozdiel od neho zohráva zvykové právo iba veľmi obmedzenú úlohu. Judikatúra najvyšších súdov, ktorá stanovuje dôležité usmernenia k uplatňovaniu práva, je veľmi dôležitá. Sudcovské právo sa však formálne nepovažuje za prameň práva.

Rakúsky spolkový ústavný zákon (*Bundes-Verfassungsgesetz*) deklaruje, že všeobecne uznávané pravidlá medzinárodného práva tvoria súčasť spolkového práva a predpokladá začlenenie **medzinárodných zmlúv** do rakúskeho právneho systému (všeobecná a špecifická transformácia). Stupeň dôležitosti ustanovení medzinárodných dohôd v rámci domáceho právneho systému je určený ich obsahom.

Na to, aby boli medzinárodné dohody, ktorými sa mení alebo dopĺňa ústava, schválené Národnou radou, sa vyžaduje taká istá kvalifikovaná väčšina ako pri rozhodnutiach týkajúcich sa spolkových ústavných zákonov. Na prijímanie uznesení o medzinárodných zmluvách, ktorými sa menia alebo dopĺňajú právne predpisy, sa vzťahujú tie isté požiadavky ako na prijímanie zákonov.

Medzinárodné zmluvy v zásade uzatvára spolkový prezident na žiadosť spolkovej vlády alebo spolkového ministra, ktorý je tým poverený. K uzatváraniu medzinárodných politických dohôd alebo dohôd, ktorými sa menia alebo dopĺňajú právne predpisy, sa vyžaduje predchádzajúci súhlas Národnej rady. Spolkový prezident môže splnomocniť spolkovú vládu alebo príslušných členov spolkovej vlády, aby uzatvorili určité kategórie medzinárodných zmlúv, ktoré nemajú politický charakter a ktorými sa nemenia, ani nedopĺňajú právne predpisy.

V súlade s rakúskou spolkovou ústavou má každá z **deviatich spolkových krajín** okrem spolkového (ústavného) práva aj svoje vlastné **krajinské (ústavné) právo**. Krajinské ústavné právo nesmie odporovať spolkovému ústavnému právu, a preto je mu **podriadené**. Takýto pomer dôležitosti však zásadne neplatí medzi spolkovými a krajinskými zákonnými ustanoveniami. Spolkové krajiny môžu od roku 1988 uzatvárať aj medzinárodné zmluvy vo veciach, ktoré patria do ich právomoci. V zahraničných záležitostiach však má naďalej prednosť spolková vláda

Druhy právnych nástrojov – hierarchia noriem

Spolková ústavná norma si vyžaduje dvojtretinovú väčšinu hlasov Národnej rady, pričom musí byť prítomná aspoň polovica poslancov. Okrem toho takto prijatá norma musí byť výslovne označená ako „ústavný zákon“, resp. „ústavný predpis“

Platné uznesenie Národnej rady o spolkových právnych predpisoch si na druhej strane vyžaduje prítomnosť aspoň jednej tretiny poslancov a absolútnu väčšinu odovzdaných hlasov

1. Hlavné zásady spolkovej ústavy

Nasledujúce hlavné zásady (základné zásady) rakúskej spolkovej ústavy sú najdôležitejšími ustanoveniami v štruktúre rakúskeho právneho systému:

- demokratická zásada,
- zásada oddelenia právomocí,
- zásada právneho štátu,
- republikánska zásada,
- zásada federálneho štátu a
- liberálna zásada.

Tieto hlavné zásady ako celok tvoria **základný ústavný poriadok**.

Majú veľký mimoriadny význam z hľadiska ústavného práva. Ak sa **zmenou spolkovej ústavy** niektorá z hlavných zásad opustí alebo ak sa vzťah medzi týmito zásadami podstatne zmení, považuje sa to za celkovú zmenu a **vyžaduje si to uskutočnenie referenda**.

2. Primárne a sekundárne právo EÚ

Pristúpenie Rakúska k Európskej únii 1. januára 1995 znamenalo celkovú zmenu rakúskej spolkovej ústavy. Od pristúpenia je rozhodujúcim základným právnym poriadkom v Rakúsku nielen samotné rakúske ústavné právo, ale aj právo Európskej únie (**ústavný dualizmus**). Prevažuje názor, že zatiaľ čo **právo EÚ má prednosť pred vnútroštátnym právom**, ako aj pred bežným spolkovým ústavným právom, nemá prednosť pred základnými princípmi spolkovej ústavy.

3. „Jednoduché“ spolkové ústavné právo

Ústavné právo určuje „pravidlá hry“ pre politickú činnosť, keďže stanovuje:

- legislatívny postup,
- postavenie najvyšších orgánov v rámci štátu,
- vzťah medzi spolkovou vládou a spolkovými krajinami, pokiaľ ide o legislatívny postup a vykonávanie právnych predpisov a
- kontrolu činnosti štátnych orgánov zo strany verejného súdnictva.

4. Spolkové zákony

Základná zásada právneho štátu zakotvená v ústave znamená, že právne predpisy sú záväzné pre celú výkonnú moc (správu i justíciu). Spolková ústava rozdeľuje legislatívne právomoci medzi spolkovú vládu a spolkové krajiny.

5. Nariadenia

Nariadenia sú **všeobecné normy vydané správnymi orgánmi**, ktoré platia rovnako pre všetky osoby podliehajúce právu. Na vydávanie vykonávacích nariadení, ktoré slúžia na spresnenie iných všeobecne záväzných noriem, väčšinou zákonov, existuje všeobecné ústavnoprávne splnomocnenie. Nariadenia, ktorými sa menia alebo dopĺňajú **zákony**, si vyžadujú výslovné ústavnoprávne splnomocnenie.

6. Rozhodnutia

Rozhodnutia sú v prvom rade správnymi nástrojmi na výkon práva, ktoré sa vzťahujú iba na osoby v nich určené.

Inštitucionálny rámec

Legislatívne orgány

Podľa rozdelenia spolkových ústavných právomocí medzi spolkovú vládu a spolkové krajiny sa na legislatívnom procese podieľajú rôzne orgány.

Spolkové právne predpisy prijíma **Národná rada (Nationalrat)** spolu so **Spolkovou radou (Bundesrat)**. 183 poslancov Národnej rady volia priamo ľudia, zatiaľ čo Spolkovú radu volia krajské rady (*Landtage*). Spolková rada má v zásade iba právo vzniesť námietku.

Krajské právne predpisy prijímajú krajské rady.

Legislatívny proces

Návrhy spolkových právnych predpisov prijíma Národná rada takto:

- ako žiadosti, keď ich predkladajú poslanci (iniciatívne návrhy),
- ako návrhy zákonov, keď ich predkladá spolková vláda (vládne návrhy zákonov),
- ako žiadosti, keď ich predkladá Spolková rada.

Okrem toho akýkoľvek návrh predložený s viac než 100 000 podpismi občanov s volebným právom alebo po jednej šestine osôb s volebným právom z troch spolkových krajín sa musí predložiť na prerokovanie Národnej rade.

V praxi prichádza väčšina **legislatívnych iniciatív od spolkovej vlády**. Na to, aby boli prijaté návrhy spolkovej vlády, musí ich spolková vláda (v Rade ministrov) prijať jednomyseľne. Predtým sa návrh zákona vypracovaný príslušným spolkovým ministrom zverejní, aby ho mohli posúdiť ďalšie orgány (spolkové krajiny, záujmové skupiny).

Na základe uznesenia v Národnej rade musí Spolková rada návrh zákona odsúhlasiť. (spolkové finančné predpisy sa nemusia predložiť Spolkovej rade – výhradným spolkovým orgánom je v tomto smere Národná rada). Potom spolkový kancelár predloží zákon spolkovému prezidentovi na **schválenie**.

Národná rada sa môže uznieť na vyhlásení **referenda**. Môže o to požiadať aj väčšina poslancov. Potom sa musí návrh zákona, ktorý už schválila Národná rada, ešte schváliť v referende, a až potom sa môže predložiť na schválenie. Okrem toho sa na ľudové hlasovanie musí predložiť každá významná zmena spolkovej ústavy.

Spolkový prezident svojím podpisom schvaľuje ústavné uzákonenie právneho predpisu. Potom k tomuto **schváleniu** pripojí svoj podpis aj spolkový kancelár.

Po podpísaní spolkovým kancelárom sa spolkové právne predpisy uverejňujú v spolkovom úradnom vestníku (*Bundesgesetzblatt*). Pokiaľ v spolkovom právnom predpise nie je ustanovené inak (retroaktívny alebo odložený účinok), **účinnosť nadobúda** v deň uverejnenia a vydania príslušného čísla spolkového úradného vestníka.

Zákon sa môže zrušiť buď výslovne (formálna derogácia) alebo schválením spolkového zákona, ktorý odlišne rieši určitú vec predtým už právne upravenú (hmotná derogácia), avšak bez toho, aby formálne určoval koniec platnosti prvého predpisu (*lex posterior derogat legi priori*). Špecifické právne predpisy majú prednosť pred všeobecnými predpismi (*lex specialis derogat legi generali*). Okrem toho v samotnom právnom predpise môže byť určené obdobie jeho platnosti.

Databázy právnych predpisov

Online prístup k rakúskym právnym predpisom umožňuje [Spolkový právny informačný systém \(RIS\)](#), **prevádzkovaný Spolkovým ministerstvom digitalizácie a hospodárskych záležitostí**.

Je prístup do databázy bezplatný?

Prístup do [Spolkového právneho informačného systému \(RIS\)](#) je bezplatný.

Stručný opis obsahu

Spolkový právny informačný systém informuje o nasledovnom:

Spolkové právne predpisy

1. konsolidované spolkové právne predpisy
2. autentická verzia spolkového úradného vestníka od roku 2004
3. spolkový úradný vestník 1945 – 2003
4. Úradný vestník ríšskych, štátnych a spolkových právnych predpisov 1848 – 1940
5. Zbierka zákonov a právnych predpisov 1740 – 1848 (externá)
6. Nemecký ríšsky úradný vestník 1938 – 1945
7. hodnotiace návrhy zákonov

8. vládne návrhy zákonov

Právne predpisy spolkových krajín

1. právne predpisy spolkových krajín v konsolidovanej forme
2. autentické a neautentické zbierky zákonov spolkových krajín (rôzne obdobia)

Právne predpisy miest a obcí: vybrané právne normy obcí v týchto spolkových krajinách:

1. Korutánsko (všetky obce)
2. Dolné Rakúsko
3. Horné Rakúsko
4. Salzbursko
5. Štajersko
6. Viedeň

Judikatúra súdov

1. Ústavný súd
2. Správny súd
3. zoznam noriem Správneho súdu
4. rozhodnutia (Najvyššieho súdu, najvyšších krajiných súdov, krajiných súdov, okresných súdov, najvyššieho patentového a registračného úradu a ostatných súdov)
5. Spolkový správny súd
6. Krajiné správne súdy
7. Spolkový finančný súd (externý)
8. Úrad na ochranu údajov (pred rokom 2014: Komisia na ochranu údajov)
9. disciplinárne komisie, najvyššia disciplinárna komisia, odvolacia komisia
10. Tribunál pre dohľad nad zamestnancami (do roku 2014: Komisia pre dohľad nad zamestnancami)
11. komisie pre rovnaké zaobchádzanie od roku 2014
12. komisie pre rovnaké zaobchádzanie od roku 2008 (externé)
13. finančná dokumentácia, nezávislý finančný tribunál (externý)
14. nezávislý správny tribunál – vybrané rozhodnutia od roku 1991 do roku 2013
15. Azylový súd (AsylGH) – júl 2008 až 2013
16. Nezávislá spolková azylová rada – vybrané rozhodnutia od roku 1998 do konca júna 2008
17. Rada pre životné prostredie – vybrané rozhodnutia od roku 1994 do roku 2013
18. Spolková rada pre komunikáciu – vybrané rozhodnutia od roku 2001 do roku 2013
19. Orgány na preskúvanie obstarávania – vybrané rozhodnutia do roku 2013
20. Rozhodnutia Najvyššieho súdu a zrušovacieho súdu v občianskych a trestných veciach (1885 – 1897) (externé)
21. Zbierka zistení rakúskeho Ríšskeho súdu v rokoch 1869 – 1918 (externé)
22. Zbierka zistení rakúskeho Ústavného súdu v rokoch 1919 – 1979 (externé)
23. Zbierka zistení rakúskeho Správneho súdu 1876 – 1934 (externé)

Ostatné vyhlášky:

1. skúšky podľa živnostenského poriadku
2. úradné oznámenia o sociálnom zabezpečení – autentické od roku 2002
3. štrukturálne plány pre oblasť zdravia (ÖSG, RSG)
4. úradné veterinárne správy (AVN) od 15.09.2004

Výnosy

1. výnosy spolkových ministerstiev
2. smernice a výnosy Spolkového ministerstva financií (externé)
3. výnosy Spolkového ministerstva práce, sociálnych vecí, zdravotníctva a ochrany spotrebiteľa o otázkach sociálneho zabezpečenia (externé)

Rakúske zákony

Niektoré rakúske zákony sú k dispozícii aj v anglickom jazyku.

Ďalšie informácie

Ďalšie informácie sú k dispozícii na webovej stránke [Spolkového právneho informačného systému](#).

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 27/02/2020

Právo členského štátu - Poľsko

Táto stránka vám poskytne informácie o právnom systéme v Poľsku.

Poľsko je republikou s demokratickou formou vlády. Zákonodarná moc je zverená parlamentu, ktorý tvorí dolná komora – **Sejm** – a horná komora – **Senát**. Výkonná moc je zverená **prezidentovi Poľskej republiky (Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej)** a **Rade ministrov (Rada Ministrów)**. Súdna moc je zverená súdom a tribunálom.

Poľský právny systém je založený na kontinentálnom právnom systéme (**tradícia kontinentálneho práva**). Všeobecné sudy v Poľsku sú **odvolacie sudy (sady apelacyjne)**, **krajské sudy (okreg) (sady okręgowe)** a **okresné sudy (rejon) (sady rejonowe)**. Tieto sudy sú príslušné na prerokovávanie trestnoprávných vecí, občianskoprávných vecí, rodinných vecí a záležitostí maloletých, pracovnoprávných vecí a vecí týkajúcich sa sociálneho zabezpečenia.

Správne súdnictvo patrí pod pôsobnosť Najvyššieho správneho súdu (Naczelny Sąd Administracyjny), ktorý vykonáva súdnu kontrolu nad verejnou správou.

[Najvyšší súd \(Sąd Najwyższy\)](#) je najvyšší ústredný súdny orgán Poľskej republiky a tým aj najvyšší odvolací súd. Hlavnými úlohami Najvyššieho súdu sú výkon spravodlivosti v Poľsku (spolu so všeobecnými, správными a vojenskými súdmi), posudzovanie kasačných sťažností ako formy mimoriadneho opravného prostriedku a prijímanie rozhodnutí týkajúcich sa výkladu práva.

Ústavný tribunál (Trybunał Konstytucyjny) je justičný orgán. Je príslušný rozhodovať o:

- súlade prijatého zákona s ústavou
- sporoch o právomociach orgánov ústrednej štátnej správy
- súlade cieľov a činností politických strán s ústavou
- ústavných sťažnostiach podaných občanmi

Anglické znenie zákona, ktorým sa riadi Ústavný tribunál, a ostatné súvisiace zákony sú na webovej stránke [Ústavného tribunálu Poľska](#).

Pramene práva

Prameňmi poľského práva sú ústava, zákony, ratifikované medzinárodné zmluvy a ostatné právne predpisy. Ústava sa považuje za najdôležitejší prameň poľského práva. Obsahuje informácie o poľskom právnom systéme, inštitucionálnom usporiadaní,

justičnom systéme a miestnych orgánoch. Zahŕňa aj politické slobody a práva. V súčasnosti platná Ústava bola prijatá v roku 1997. Text poľskej ústavy je dostupný na webovej stránke [Dolnej komory poľského parlamentu \(Sejm\)](#) v poľštine, angličtine, nemčine, francúzštine a ruštine.

Druhy právnych nástrojov - opis

Zákony (ustawy) sú všeobecne záväzné právne nástroje, ktoré upravujú významné otázky. Predmetom zákona môže byť akákoľvek otázka. V niektorých prípadoch ústava ukladá povinnosť upraviť konkrétnu záležitosť zákonom, napríklad rozpočet alebo právne postavenie občanov.

Podľa poľskej ústavy, niektoré **medzinárodné zmluvy (umowy międzynarodowe)** musia byť pred ratifikáciou potvrdené zákonom, ktorý musí prijať parlament a podpísať prezident. Patria sem otázky ako sú aliancie, politické alebo vojenské zmluvy, slobody občanov, práva a povinnosti a členstvo v medzinárodných organizáciách a ostatné otázky, ktoré upravuje ústava.

Nariadenia (rozporządzenia) vydávajú riadiace orgány, ktoré sú uvedené v ústave ako orgány oprávnené zo zákona.

Rada ministrov je oprávnená vydávať **uznesenia (uchwały)** internej povahy, ktoré sú záväzné len pre organizačné subjekty, ktoré sú podriadené inštitúcii vydávajúcej uznesenie; tieto uznesenia nemôžu tvoriť právny základ pre prijímané rozhodnutia, ktoré sa týkajú občanov, právnických osôb a iných subjektov.

Orgány miestnej samosprávy a miestne orgány štátnej správy môžu na základe oprávnenia zo zákona prijímať **miestne právne predpisy (akty prawa miejscowego)**, ktoré platia pre oblasti patriace pod ich správu.

Hierarchia právnych noriem

Ústava je základný prameň poľského práva. Ostatnými normami podľa hierarchie sú: ratifikované medzinárodné zmluvy, nariadenia, smernice a rozhodnutia Európskej únie, zákony, nariadenia a predpisy miestnych orgánov.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie zodpovedné za prijímanie právnych predpisov

Zákonodarnú právomoc vykonávajú dve komory **poľského parlamentu** - Sejm a Senát. Poslanci sú volení na **štvorročné funkčné obdobie**. Právo predkladať legislatívne návrhy majú poslanci, prezident Poľskej republiky a Rada ministrov. Právo prekladať legislatívne návrhy má aj skupina **aspoň 100 000 občanov**, ktorí majú právo voliť vo voľbách do Sejmu.

Sejm posudzuje legislatívne návrhy v troch čítaniach. Po prijatí návrhu Sejmom aj Senátom, sa tento návrh posielajú prezidentovi na podpis. Prezident sa pred podpísaním návrhu môže obrátiť na Ústavný súd, aby posúdil jeho súlad s ústavou.

Rada ministrov zabezpečuje vykonávanie **zákonov**, vydáva **nariadenia**, uzatvára **medzinárodné zmluvy, ktoré si vyžadujú ratifikáciu**, a prijíma alebo vypovedá **iné medzinárodné zmluvy**.

Rozhodovací proces

Iniciatíva

Legislatívne návrhy môžu predkladať poslanci, Senát, prezident republiky, rada ministrov a skupina aspoň 100 000 občanov oprávnených voliť vo voľbách do Sejmu.

Vo väčšine prípadov predkladá návrhy Rada ministrov alebo poslanci.

Legislatívny návrh s odôvodnením musí predložiť **predseda Sejmu (Marszałek Sejmu)**, ktorý ho postúpi prezidentovi republiky, Senátu a predsedovi Rady ministrov (premiérovi).

Prejednávanie

Sejm posudzuje legislatívne návrhy v troch čítaniach. Návrhy posudzujú aj určené komisie Sejmu a Senátu.

Schválenie

Senát musí **do 30 dní od predloženia** návrh schváliť bez zmien a doplnení, prijať pozmeňovacie návrhy alebo rozhodnúť o jeho úplnom zamietnutí. **Sejm** môže zamietnuť zmeny a doplnenia Senátu len absolútnou väčšinou hlasov za prítomnosti aspoň polovice zákonom stanoveného počtu poslancov.

Vyhlásenie

Po skončení prejednávania v Sejme a Senáte, predseda Sejmu musí predložiť prijatý návrh prezidentovi na podpis. Prezident republiky musí tento návrh podpísať do 21 dní od jeho predloženia a musí nariadiť jeho uverejnenie v Zbierke zákonov Poľskej republiky (Dziennik Ustaw). O štrnásť dní neskôr zákon nadobudne účinnosť. Dátum **nadobudnutia účinnosti** však môže byť uvedený v znení návrhu zákona. Podľa poľského právneho systému sa môže návrh zákona zrušiť iba iným zákonom. Deň, keď právny predpis alebo zákona stratia účinnosť, musí byť uvedený v znení právneho predpisu alebo zákona.

Právne databázy

Právne predpisy od roku 1918 nájdete na webovej stránke [poľskej právnej databázy \(Sejmu\)](#) spolu so zoznamom týchto predpisov.

Prístup do databázy je **bezplatný**.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 10/12/2012

Právo členského štátu - Portugalsko

Na tejto stránke sa uvádzajú informácie o právnom systéme Portugalska.

1. Nástroje a pramene právnych noriem

Podľa klasickej koncepcie má Portugalsko tieto pramene práva:

1. ústavné zákony – t. j. ústava republiky, osobitné ústavné zákony a zákony, ktorými sa mení ústava;
2. „ustanovenia a zásady všeobecného medzinárodného práva“, „ustanovenia správne ratifikovaných alebo schválených medzinárodných dohovorov“, „ustanovenia prijaté príslušnými orgánmi medzinárodných organizácií, členom ktorých je Portugalsko (...), pokiaľ sa to uvádza v príslušných zakladajúcich zmluvách“, „ustanovenia zmlúv, ktorými sa riadi Európska únia, a ustanovenia, ktoré prijali jej inštitúcie pri výkone svojich príslušných právomocí“ – článok 8 Ústavy Portugalskej republiky;
3. bežné zákony, ktoré zahŕňajú zákony prijaté Zhromaždením republiky, zákonné dekréty vlády a regionálne legislatívne dekréty, ktoré prijali legislatívne zhromaždenia autonómnych oblastí Azory a Madeira;
4. akty, ktoré majú rovnakú právnu silu ako zákony, napríklad akty týkajúce sa schválenia medzinárodných dohovorov, zmlúv alebo dohôd, rozsudky Ústavného súdu, ktorými sa so všeobecne záväzným účinkom vyhlasuje protiústavné alebo nezákonné ustanovenie, kolektívne zmluvy a iné nástroje kolektívnej pracovnoprávnej úpravy;
5. nariadenia, to znamená normatívne nástroje nižšej úrovne než zákony, ktorých cieľom je stanoviť podmienky zákonov a doplniť ich s cieľom umožniť ich uplatnenie alebo zavedenie. Patria sem regulačné dekréty (*Decretos Regulamentares*), nariadenia (*Regulamentos*), dekréty (*Decretos*), regionálne regulačné dekréty (*Decretos Regulamentares Regionais*), uznesenia (*Resoluções*), predpisy (*Regimentos*), ministerské vyhlášky (*Portarias*), normatívne príkazy (*Despachos Normativos*), policajné nariadenia občianskych guvernérov (*Regulamentos Policiais dos Governadores Civis*), výnosy (*Posturas*) a nariadenia miest a obcí (*Regulamentos autárquicos*).

2. Ďalšie pramene práva

Existujú rôzne teórie o prípustnosti a relevantnosti ďalších prameňov, ktoré nevyplývajú z politickej moci štátu vytvoriť písané právo. Tieto rozdiely v koncepcii sú spojené hlavne so skutočnosťou, že pramene podľa niektorých predstavujú spôsoby tvorby právnych noriem, zatiaľ čo podľa iných slúžia na výklad právnych noriem, a podľa ďalších zohrávajú obidve úlohy. Niekedy sa rozlišuje medzi bezprostrednými a nepriamymi prameňmi, čo umožňuje obísť určité ťažkosti spôsobené týmito koncepčnými rozdielmi.

Zvyčajne sa uvádzajú ako pramene práva tieto zdroje:

1. Obyčaj, t. j. opakovaná a zvyčajná prax v správaní sprevádzaná všeobecným povedomím o jej záväznej povahe. Možno ju však považovať za prameň práva len v niektorých tematických oblastiach. Obyčaj sa tak zdá relevantnou v medzinárodnom verejnom práve (zvykový pôvod má napríklad zásada procesno-právnej imunity cudzích štátov), medzinárodnom súkromnom práve a správnom práve.
2. Judikatúra, to znamená závery vyplývajúce z rozsudkov a rozhodnutí súdov. Pre niektorých judikatúra nepredstavuje skutočný prameň práva, keďže sa obmedzuje na odhalenie významu ustanovení, aby slúžila ako usmernenie pri výklade ustanovení, ktorým sa majú riadiť iné osoby zabezpečujúce výklad podľa viac či menej presvedčivých logických a technických argumentov, na ktorých sa zakladá výklad. Niektorí autori usudzujú, že tento koncept zahŕňa nielen súdne rozhodnutia v konkrétnych prípadoch, ale aj normatívne súdne akty (všeobecne záväzné rozhodnutia Ústavného súdu), pričom sa domnievajú, že všetky tieto akty predstavujú nástroje, prostredníctvom ktorých sa tvoria všeobecne uplatniteľné právne predpisy.
3. Spravodlivosť, ktorá sa zakladá na právomoci, ktorú majú v niektorých konkrétnych predložených prípadoch súdne orgány v rámci formulovania právnych noriem prispôbených osobitostiam týchto prípadov na základe všeobecných zásad spravodlivosti a eticko-právneho svedomia sudcu. „Súdy môžu rozhodnúť na základe spravodlivosti len v týchto prípadoch: a) ak existuje právne ustanovenie, ktoré to umožňuje; b) ak sa strany dohodnú a právny vzťah nie je nedostupný; c) ak sa strany predbežne zmluvne dohodli na uplatnení zásady spravodlivosti (článok 4 Občianskeho zákonníka)“.
4. Zvyky, t. j. opakovaná sociálna prax bez záväzného charakteru, ktorá sa javí relevantná v právnom kontexte, najmä v rámci začlenenia právnych vzťahov, a to hlavne v obchodnej oblasti. Môžu mať právny charakter, pokiaľ to ustanovuje zákon a pokiaľ nie sú v „rozpore so zásadami dobrej viery“ (článok 3 Občianskeho zákonníka). Preto nejde o autonómne spôsoby tvorby práva a viacerí autori ich nepovažujú za skutočné pramene práva.
5. Právna doktrína, t. j. súbor názorov právnikov sformulovaných na základe teoretickej alebo dogmatickej štúdie práva. Zdá sa, že by sa nemala považovať za skutočný prameň práva, hoci zohráva významnú úlohu ako prvok vedeckého a technického pokroku s vplyvom na konečný výsledok práce tých, ktorých povinnosťou je vykladať a uplatňovať právne predpisy.

3. Hierarchia jednotlivých nástrojov práva

Pojem hierarchia legislatívnych ustanovení súvisí s ich relatívnou hodnotou, to znamená s ich pozíciou na štruktúrovanej stupnici.

V tejto súvislosti sa niektorí domnievajú, že hierarchia existuje len vtedy, pokiaľ ide o spôsob tvorby noriem. Za týchto okolností by neexistovala žiadna klasifikácia právnych noriem, ale iba hierarchia založená na zdrojoch alebo matriciach tvorby noriem.

V oboch prípadoch však možno určiť poradie.

Hierarchické poradie prameňov uvedených vyššie v bode 1 je takéto:

1. ústava republiky a ústavné zákony;
2. ustanovenia a zásady všeobecného medzinárodného práva a medzinárodné dohovory [inak povedané všetky akty uvedené v bode 1 písm. b)];
3. zákony a zákonné dekréty;
4. regionálne legislatívne dekréty;
5. akty, ktoré majú rovnakú právnu silu ako zákony;
6. nariadenia.

4. Podmienky nadobúdania účinnosti pravidiel uvedených v nadnárodných nástrojoch na vnútroštátnom území

Na prijímanie medzinárodných normatívnych nástrojov sa vzťahujú tieto kritériá, ktoré sa uvádzajú v článku 8 Ústavy Portugalskej republiky:

1. „Normy a zásady všeobecného medzinárodného práva sú neoddeliteľnou súčasťou portugalského práva“;
2. „Ustanovenia správne ratifikovaných alebo schválených medzinárodných dohovorov nadobúdajú účinnosť vo vnútroštátnom práve po ich oficiálnom uverejnení a od okamihu, keď medzinárodne zaväzujú Portugalsko“;
3. „Ustanovenia, ktoré prijímajú príslušné orgány medzinárodných organizácií, ktorých je Portugalsko členom, nadobúdajú účinnosť priamo vo vnútroštátnom právnom poriadku, pokiaľ sa to uvádza v dotknutých zakladajúcich zmluvách“;
4. „Ustanovenia zmlúv, ktorými sa riadi Európska únia, a ustanovenia, ktoré prijali jej inštitúcie pri výkone svojich príslušných právomocí, sú platné vo vnútroštátnom právnom poriadku podľa podmienok vymedzených právom Únie a bez toho, aby boli dotknuté základné zásady demokratického právneho štátu“.

5. Jednotlivé orgány oprávnené na prijímanie právnych predpisov

Právne normy môže prijímať Zhromaždenie republiky, vláda, výkonné orgány a regionálne legislatívne zhromaždenia oblastí Azory a Madeira, miestne orgány a niektoré správne orgány.

6. Proces prijímania právnych predpisov

Podmienky legislatívneho procesu sa menia v závislosti od osobitných ustanovení, ktorými sa musí riadiť každý príslušný orgán. Jednotlivé druhy legislatívnych aktov sa teda vypracúvajú v rámci odlišných postupov. Nižšie sú opísané dva najformálnejšie a najvýznamnejšie legislatívne systémy.

Najkomplexnejší proces, ktorý prebieha v Zhromaždení republiky, zahŕňa hlavne tieto fázy:

1. legislatívna iniciatíva: táto iniciatíva prináleží „poslancom, parlamentným skupinám a vláde, ako aj podľa podmienok stanovených zákonom skupinám voličov, ktorí konajú súbežne, a pokiaľ ide o autonómne regióny, príslušným regionálnym legislatívnym zhromaždeniam“ (článok 167 ods. 1 Ústavy Portugalskej republiky);
2. počiatočné prijatie, uverejnenie, registrácia, pridelenie čísla a posúdenie: táto fáza zahŕňa preskúmanie prípustnosti návrhu, jeho uverejnenie vo vestníku zhromaždenia *Diário*, administratívne spracovanie a nakoniec vyhodnotenie jeho obsahu;
3. rozprava a následné prijatie návrhu: rozprava sa na jednej strane vzťahuje na všeobecné skutočnosti a na druhej strane na špecifické skutočnosti. Hlasovanie, ktoré nasleduje, sa vzťahuje na všeobecné skutočnosti, na špecifické skutočnosti a nakoniec na celý návrh. O prijatí návrhu sa môže hlasovať jednoduchou väčšinou, absolútnou väčšinou alebo kvalifikovanou väčšinou;
4. kontrola, ktorú zabezpečuje prezident republiky v lehote stanovenej zákonom: môže to viesť k vyhláseniu navrhovaného znenia alebo k uplatneniu práva veta. Výsledkom tejto druhej situácie je druhé rokovanie. V prípade potvrdenia hlasovania alebo zavádzania zmien sa dané znenie znovu pošle na vyhlásenie, ku ktorému musí dôjsť v stanovenej lehote. Prezident republiky je zodpovedný za „vyhlasovanie a uverejňovanie zákonov, zákonných dekrétov a regulačných nariadení, ako aj za podpisovanie uznesení Zhromaždenia republiky, ktorými sa schvaľujú medzinárodné dohody a iné vládne dekréty“ [článok 134 písm. b) Ústavy Portugalskej republiky].
5. uverejnenie: po vyhlásení musí prezident republiky nariadiť uverejnenie nového znenia v úradnom vestníku *Diário da República*.

Vládny legislatívny proces zahŕňa tieto hlavné fázy:

1. legislatívna iniciatíva, ktorá prislúcha ministerským kanceláriám;
2. konzultácie: počas tejto fázy minister, ktorý predkladá návrh, zhromaždí stanoviská a okrem toho musí vypočuť subjekty uvedené v ústave a v zákone;
3. predbežné posúdenie a odôvodnenie návrhu: posúdenie a vyhodnotenie návrhov po predbežnom prijatí;
4. prijatie návrhu: návrhy spravidla prijíma Rada ministrov, hoci niektoré normatívne akty si nevyžadujú prijatie v rámci Rady ministrov;
5. kontrola: v lehote „štyridsiatich dní od prijatia akéhokoľvek vládneho dekrétu na vyhlásenie (...) je prezident republiky zodpovedný za jeho vyhlásenie alebo uplatnenie svojho práva veta, pričom vláde písomne oznámi dôvod pre uplatnenie veta“ (článok 136 ods. 4 Ústavy Portugalskej republiky);
6. uverejnenie, t. j. zverejnenie prijatého znenia v úradnom vestníku *Diário da República*.

7. Podmienky nadobudnutia účinnosti pravidiel vnútroštátneho pôvodu

„Zákon nadobúda záväzný účinok až po uverejnení v úradnom vestníku“. „Medzi uverejnením a nadobudnutím účinnosti zákona plynie lehota stanovená v samotnom zákone alebo v osobitnom zákone“ (článok 5 Občianskeho zákonníka).

V článku 2 zákona č. 74/98 z 11. novembra 1998 v aktuálnom znení sa stanovuje, že:

ods. 1. – „Legislatívne akty a iné všeobecne záväzné akty nadobúdajú účinnosť dňom, ktorý je v tejto súvislosti stanovený, najskôr však v deň nasledujúci po ich uverejnení“.

ods. 2. – „Ak sa nestanovil žiadny deň, príslušné znenia nadobudnú účinnosť na celom vnútroštátnom území a v zahraničí piaty deň po uverejnení“.

ods. 4 – Lehota uvedená v odseku 2 začína plynúť dňom nasledujúcim po zverejnení na webovom sídle spoločnosti *Nacional Casa da Moeda, SA*.

8. Spôsoby riešenia prípadných rozporov medzi jednotlivými právnymi normami


Najdôležitejšia úloha v tejto súvislosti prislúcha Ústavnému súdu, ktorého poslaním je vyhlasovať ustanovenia, ktoré sú v rozpore s Ústavou Portugalskej republiky alebo so zásadami, na ktorých je založená, za protiústavné.

Pri skúmaní konkrétnych prípadov, ktoré sa im predkladajú, nesmú súdy uplatniť pravidlá, ktoré sú v rozpore s ustanoveniami ústavy alebo z nej vyplývajúcimi zásadami.

Pri výklade práva na účely posúdenia predložených skutočností musia súdy vyriešiť prípadné rozpory medzi jednotlivými právnymi normami vždy v súlade s vyššie uvedenou hierarchiou prameňov práva. V tejto súvislosti musia zohľadniť systém ako celok bez toho, aby sa pripustili nezlučiteľnosti alebo nesúlady najmä na logickej a sémantickej úrovni, pričom musia zväziť okolnosti legislatívneho procesu a špecifické okolnosti v okamihu vynesenia rozsudku. Tento postup si vyžaduje aspoň minimálny súlad znenia (aj v prípade nedokonalého vyjadrenia) s prijatým riešením, pričom sa predpokladá, že zákonodarca zväzil „najvhodnejšie“ riešenia a vedel „vyjadriť svoju myšlienku vhodnými pojmami“ (článok 9 Občianskeho zákonníka).

Pokiaľ ide o otázku rozporov medzi zákonmi v oblasti medzinárodného súkromného práva, čitateľovi odporúčame prečítať si informačnú poznámku o „platnom práve“.

Právne databázy

Databáza  **Digesto** je oficiálna právna databáza v Portugalsku, ktorá zahŕňa úradný vestník (*Diário da República*).

Digesto – Integrovaný systém na spracúvanie právnych informácií

Databáza Digesto sa zaviedla v súlade s uznesením Rady ministrov č. 48/92 z 31. decembra 1992 a obsahuje:

1. akty uverejnené v prvej a druhej sérii úradného vestníka *Diário da República*;
2. bezplatné, úplné, podrobné a aktuálne právne informácie, najmä:
 1. doba platnosti, dátum nadobudnutia účinnosti a poznámky k aktom uverejneným v prvej sérii úradného vestníka *Diário da República* od 5. októbra 1910 a jednotlivé dokumenty z predchádzajúcich desaťročí, ako aj akty druhej série úradného vestníka *Diário da República*, ktoré sú spracované v databáze PCMLEX;
 2. všetky užitočné informácie, ako sú pravidlá týkajúce sa splnomocnení (*normas habilitantes*), právne predpisy, potvrdenia o rozvoji (*diplomas de desenvolvimento*), vykonané a vzniknuté zmeny, platné právne predpisy Spoločenstva, správne smernice Generálneho riaditeľstva pre rozpočet, uverejnená judikatúra a nástroje kolektívnej pracovno-právnej úpravy;
 3. databáza *Digesto* umožňuje prístup do troch ďalších databáz: LEGAÇOR – Databáza regionálnych právnych predpisov oblasti Azory, REGTRAB – Databáza obsahujúca hlavne pracovnoprávne predpisy, DGO–DOUT – Databáza obsahujúca hlavne obežníky a stanoviská Generálneho riaditeľstva pre rozpočet;
 4. *Digesto* umožňuje na základe interoperability s právnou databázou Ministerstva spravodlivosti, s kanceláriou generálneho prokurátora republiky (*Procuradoria-Geral da República – PGR*) a so Zhromaždením republiky [prostredníctvom databázy AP – *Atividade Parlamentar* (parlamentná činnosť)] aj prístup k judikatúre, ktorú prijali hlavné súdy, k stanoviskám generálneho prokurátora republiky a ku všetkým prípravným legislatívnym dokumentom od zavedenia legislatívnej iniciatívy až po uverejnenie predpisu.

Diário da República Eletrónico (DRE) (úradný vestník v elektronickej forme)

Podľa zákonného dekrétu č. 83/2016 zo 16. decembra 2016 je úradný vestník *Diário da República* univerzálnou a bezplatnou verejnou službou, prostredníctvom ktorej sa predpisy uverejňujú výlučne v elektronickej forme. Túto službu zabezpečuje spoločnosť *Imprensa Nacional-Casa da Moeda, S. A. (INCM)*, ktorá uverejňuje úradný vestník *Diário da República* na svojom webovom sídle. Univerzálny a bezplatný prístup umožňuje okrem iného tlačiť, archivovať, vyhľadávať a voľne sprístupňovať obsah aktov uverejnených v prvej a druhej sérii úradného vestníka *Diário da República* v elektronickej forme a na základe otvoreného prístupu.

Sprístupnenie úradného vestníka *Diário da República* musí zahŕňať:

1. právne znenie aktov, ktoré sa musia uverejniť v úradnom vestníku *Diário da República* v súlade s ústavou a právnymi predpismi, hlavne so zákonom č. 74/98 z 11. novembra 1998 v znení zákona č. 43/2014 z 11. júla 2014;

2. aktuálny nástroj na konzultáciu konsolidovaného znenia platných právnych predpisov bez právnej hodnoty obsiahnutých v právnom poriadku;
3. nástroj na konzultáciu prekladu právnych pojmov;
4. nástroj na kľúčové vyhľadávanie aktov, ktoré sa musia uverejniť v úradnom vestníku *Diário da República*;
5. náležite a systematicky spracované právne informácie;
6. prepojenie s odvetvovými databázami ďalších právnych informácií, najmä judikatúrou, právom Spoločenstva, správnyymi smernicami a právnou doktrínou;
7. bezplatné zasielanie obsahu prvej a druhej série úradného vestníka *Diário da República* do e-mailových schránok príslušných odberateľov tejto služby.

Užitočné odkazy

[Diário da República – Portugalsko](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 13/09/2020

Právo členského štátu - Rumunsko

Na tejto stránke sa uvádzajú informácie o rumunskom právnom systéme a prehľad rumunských právnych predpisov.

Pramene práva

Pramene práva v Rumunsku sú:

- rumunská ústava,
- zákony prijaté parlamentom (ústavné, organické a všeobecné zákony),
- dekréty prezidenta Rumunska,
- vládne akty (nariadenia, mimoriadne nariadenia, rozhodnutia),
- akty vydané ústredným orgánom štátnej správy (ministerské nariadenia, pokyny a predpisy),
- akty vydané subjektmi miestnej samosprávy (krajská rada, miestna rada, generálna rada mesta Bukurešť),
- európske právne predpisy (nariadenia, smernice),
- medzinárodné zmluvy, ktorých je Rumunsko zmluvnou stranou.

Druhy právnych nástrojov – opis

Právny rámec Rumunska zahŕňa tieto právne nástroje:

- **ústava**, ktorá je najvyšším zákonom Rumunska. Upravuje sa ňou štruktúra krajiny ako národného, jednotného a nedeliteľného štátu, ako aj vzťahy medzi výkonnou, zákonodarnou a súdnou mocou a medzi štátnymi orgánmi, občanmi a právnickými osobami,
- ústavné zákony, ktoré pochádzajú od ústavodarného orgánu, t. j. od ústavodarného zhromaždenia, ktoré sa zvolilo a zasadá na tento účel,
- **organické zákony**, ktorými sa upravujú oblasti najvyššieho záujmu štátu, ako sú štátne hranice, rumunská štátna príslušnosť, štátny znak a štátna pečať, právna úprava vlastníctva a dedičstva, organizácia a priebeh referendum, trestné činy a tresty, ako aj pravidlá výkonu trestu, usporiadanie a fungovanie Vyššej sudcovskej rady, súdov, prokuratúry a Dvora audítorov, práva osôb poškodených štátnym orgánom, obrana krajiny, usporiadanie vládnych orgánov a politické strany,
- **všeobecné zákony**, ktorými sa upravujú všetky oblasti, na ktoré sa nevzťahujú organické zákony. Všeobecný zákon nemôže dopĺňať ani meniť vyššiu normu, ako je organický zákon alebo ústava,

- v osobitných prípadoch (ako sú parlamentné prázdniny) sa môžu určité oblasti stanovené parlamentom upravovať na základe legislatívneho delegovania pomocou **nariadení vlády**. Nariadenia sa vydávajú podľa osobitného zákona o poverení v súlade s obmedzeniami a podľa podmienok stanovených v danom zákone. V núdzovej situácii môže vláda vydať mimoriadne nariadenia v akejkoľvek oblasti, ak sa to považuje za potrebné,
- **vládne rozhodnutia**, ktorými sa stanovujú konkrétne podmienky uplatňovania zákonov alebo iné organizačné aspekty ich uplatňovania,
- normatívne **akty ústredného orgánu štátnej správy** (nariadenia a pokyny), ktoré sa vydávajú len na základe a na účely vykonania zákonov, rozhodnutí a nariadení vlády,
- **akty samosprávnych orgánov**,
- **normatívne akty orgánov miestnej samosprávy** (krajská rada, miestna rada, generálna rada mesta Bukurešť), ktorými sa upravujú oblasti, ktoré patria do právomoci orgánov miestnej samosprávy.

Ďalšie pramene práva

- judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva a judikatúra súdov Únie,
- hoci vnútroštátna judikatúra nie je prameňom práva, rozhodnutia Najvyššieho kasačného a odvolacieho súdu (*Înalta Curte de Casație și Justiție*), ktoré zabezpečujú jednotný výklad niektorých právnych ustanovení, tvoria skutočné sekundárne pramene práva. Za sekundárne pramene práva možno považovať aj rozhodnutia Ústavného súdu (*Curte Constituțională*) s účinkom *erga omnes*, a nie *inter partes litigantes*,
- v súlade s ustanoveniami článku 1 zákona č. 287/2009 o Občianskom zákonníku môžu byť prameňmi občianskeho práva zákon, **prax a všeobecné zásady práva**. Pod pojmom „prax“ sa rozumejú tradície (zvyky) a profesijné postupy,
- v uvedených ustanoveniach sa vymedzujú tieto pravidlá uplatňovania praxe ako prameňa práva:
 - prax sa uplatňuje v prípadoch neregulovaných zákonom. Ak prax neexistuje, uplatňujú sa právne ustanovenia týkajúce sa podobných situácií, a ak takéto ustanovenia neexistujú, uplatňujú sa všeobecné zásady práva,
 - v prípadoch upravovaných zákonom sa prax uplatňuje len vtedy, ak sa v zákone výslovne uvádza odkaz na prax,
 - za pramene práva sa môže uznať iba taká prax, ktorá je v súlade s verejným poriadkom a dobrými mravmi,
 - zainteresovaná strana musí preukázať existenciu praxe a jej obsah. Pokiaľ sa nepreukáže opak, prax publikovaná v zbierkach, ktoré vypracovali subjekty alebo organizácie oprávnené v tejto oblasti, sa pokladá za existujúcu.

Hierarchia noriem

Hierarchia noriem v Rumunsku je takáto:

- Ústava Rumunska a ústavné zákony sa nachádzajú na vrchole hierarchie noriem. Všetky ostatné normatívne akty musia byť v súlade s ústavou a ústavnými zákonmi.
- Organické zákony sa nachádzajú na druhom mieste hierarchie právnych noriem. Parlament ich prijíma kvalifikovanou väčšinou.
- Všeobecné zákony sa nachádzajú na treťom mieste v právnom poriadku. Parlament ich prijíma jednoduchou väčšinou. Všeobecný zákon nemôže dopĺňať ani meniť organické zákony ani ústavu.
- Nariadenia vlády predstavujú štvrtú kategóriu právnych aktov.
- Rozhodnutia vlády predstavujú piatu kategóriu právnych aktov.
- Normatívne akty vydané ústredným orgánom štátnej správy a samosprávnymi orgánmi tvoria šiestu kategóriu právnych aktov.
- Akty vydané subjektmi miestnej samosprávy (krajská rada, miestna rada, generálna rada mesta Bukurešť) zastávajú posledné miesto v hierarchii právnych aktov.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie zodpovedné za prijímanie právnych aktov

V zmysle ústavy je štát založený na ústavných demokratických zásadách **rozdelenia, vyváženia a kontroly štátnej moci** (zákonodarnej, výkonnej a súdnej).

Moc si delia a vykonávajú parlament, vláda a súdne orgány. Ústavný súd, rumunský ombudsman (*Avocatul Poporului*), Dvor audítorov (*Curtea de Conturi*) a Legislatívna rada (*Consiliul Legislativ*) takisto dohliadajú na vyváženie moci medzi štátnymi orgánmi a občanmi.

Parlament je najvyšším zastupiteľským orgánom občanov a jediným zákonodarným orgánom v krajine. Tvorí ho [Poslanecká snemovňa](#) a [Senát](#). Parlament má v zásade výlučnú **zákonodarnú moc**, ale v niektorých prípadoch sa o túto právomoc delí s [výkonnou mocou \(vládou\)](#) a voličmi (občanmi).

[Vláda](#) môže prijímať nariadenia na základe osobitného zákona o poverení, ktorý prijal parlament. V niektorých mimoriadnych prípadoch, ktoré treba neodkladne riešiť, môže vláda prijať aj mimoriadne nariadenia.

Zákonodarný proces

Zákonodarný proces má tri fázy.

1. Vládna fáza alebo fáza pred prijatím v parlamente zahŕňa:

- vypracovanie návrhu normatívneho aktu na úrovni vlády,
- predloženie návrhu na verejnú diskusiu v súlade so zákonnými ustanoveniami,
- získanie priaznivého stanoviska od Legislatívnej rady, ministrov a iných inštitúcií poverených vydaním stanoviska,
- prijatie návrhu na úrovni vlády.

2. Parlamentná fáza zahŕňa tieto kroky:

- predloženie návrhu zákona jednej z komôr (Poslaneckej snemovni alebo Senátu ako prvej komore) podľa právomocí stanovených rumunskou ústavou,
- rozprava a prijatie správy alebo stanoviska k návrhu zákona, ktorú(-é) vypracovali stále parlamentné výbory (v niektorých prípadoch možno zriadiť aj osobitné výbory),
- na plenárnom zasadnutí sa prvá komora, ktorá posudzuje návrh, vyjadrí k návrhom zákonov a predloženým legislatívnym návrhom v lehote 45 dní odo dňa ich predloženia Stálemu úradu,
 - v prípade zákonníkov a iných obzvlášť zložitých zákonov sa uplatňuje lehota 60 dní odo dňa ich predloženia Stálemu úradu,
 - v prípade mimoriadnych nariadení vlády sa uplatňuje lehota 30 dní,
- v prípade prekročenia týchto lehôt sa návrh zákona alebo legislatívny návrh pokladá za prijatý a postupuje sa Poslaneckej snemovni, ktorá prijme konečné rozhodnutie.

Následne sa hlasuje o návrhoch zákonov alebo legislatívnych návrhoch (sú prijaté alebo zamietnuté), ktoré sa predložia komore s rozhodovacou právomocou (Poslaneckej snemovni alebo Senátu), ktorá prijme konečné znenie aktu.

3. Fáza po prijatí v parlamente zahŕňa tieto kroky:

- kontrolu ústavnosti zákona (kontrolu *a priori*) (Ústavný súd overuje zlučiteľnosť zákona s ústavou). O túto kontrolu ústavnosti môže požiadať [prezident Rumunska](#), predseda jednej z komôr, vláda, Najvyšší kasačný a odvolací súd, rumunský ombudsman alebo minimálne 50 poslancov či minimálne 25 senátorov, pričom v prípade iniciatív na zmenu ústavy sa to môže uskutočniť *ex officio*,
- v týchto prípadoch **zákon vyhlási** prezident do 20 dní po jeho prijatí. Ak prezident požiada o opätovné preskúmanie zákona (túto žiadosť môže vzniesť len raz) alebo preskúmanie jeho ústavnosti, zákon sa vyhlási do 10 dní odo dňa jeho prijatia po jeho preskúmaní alebo po prijatí potvrdenia o jeho zlučiteľnosti s ústavou od Ústavného súdu,
- zákon nadobúda účinnosť tri dni po uverejnení v časti I rumunského úradného vestníka (*Monitorul Oficial al României*) alebo v neskorší deň uvedený v zákone.

Právne databázy

a) [Legislatívny portál](#), ktorý spravuje ministerstvo spravodlivosti, je právny informačný systém, ktorý každej zainteresovanej osobe umožňuje rýchly, bezplatný a neobmedzený prístup k vnútroštátnym právnym predpisom v konsolidovanom a aktualizovanom znení. Platné právne predpisy zahŕňajú odkaz na spoločný európsky portál vnútroštátnych právných predpisov [N-Lex](#).

Legislatívny portál zaviedlo ministerstvo spravodlivosti v rámci projektu podporovaného z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom operačného programu na *budovanie administratívnych kapacít*.

Databáza sa aktualizuje každý deň a poskytuje prístup k viac než 150 000 normatívnym aktom od roku 1989 do súčasnosti, ako aj k viacerým predchádzajúcim relevantným aktom.

V databáze možno vyhľadávať podľa viacerých kritérií, ako sú:

- slová v názve,
- slová v hlavnom texte,
- druh dokumentu,
- číslo dokumentu,
- druh a číslo oficiálnej publikácie,
- dátum uverejnenia,
- orgán, ktorý vydal normatívny akt atď.

b) Ďalšia [rumunská právna databáza](#), ktorú vytvorila, spravuje a aktualizuje Legislatívna rada, poskytuje verejný bezplatný prístup k rumunským právnym predpisom.

Ide o online verziu oficiálnej zbierky právnych predpisov Rumunska *Repertoriul legislației României*®, ktorá poskytuje presné a správne informácie o právnom stave každého zákona v jednotlivých historických obdobiach.

Táto databáza sa vzťahuje na obdobie od roku 1864 až do súčasnosti.

V databáze možno vyhľadávať podľa týchto kritérií:

- kategória/druh normatívneho aktu,
- číslo,
- rok (obdobie) prijatia,
- interval uverejnenia,
- oficiálna publikácia (druh, číslo, rok),
- kľúčové slová v názve,
- stav aktu (platný, už neplatný),
- ostatné kritériá (normatívne, individuálne/uverejnené, neuverejnené).

Na intranete **Legislatívnej rady** sa nachádza databáza doplnená o podrobné právne informácie potrebné na špecifické účely predloženia stanoviska k návrhom normatívnych aktov alebo na poskytovanie užitočných informácií o priebehu zákonodarného postupu.

c) Ďalšia právna [databáza](#) (odlišne štruktúrovaná) je dostupná na webovom sídle [Poslaneckej snemovne](#) (jednej z komôr parlamentu). Vyhľadávať možno podľa nasledujúcich kritérií:

- druh normatívneho aktu,
- číslo,
- dátum,
- verejný orgán, ktorý vydal normatívny akt,
- dátum uverejnenia a kľúčové slová (v názve aj v hlavnom texte aktu).

Je prístup do databázy bezplatný?

Áno, prístup do databázy je **bezplatný**.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje

obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 16/07/2020

Právo členského štátu - Slovinsko

V tejto časti sa uvádzajú informácie o právnom systéme Slovinska.

Pramene práva

Druhy právnych nástrojov – opis

V právnom systéme Slovenskej republiky sa abstraktné právne normy prijímajú na vnútroštátnej i na miestnej úrovni. Právne nástroje na vnútroštátnej úrovni sú ústava (*ustava*), zákony (*zakon*) a vykonávacie ustanovenia, ktoré sa rozdeľujú na dve hlavné kategórie: dekréty [*uredba*, pojem, ktorý takisto znamená „(ministerské) nariadenie“] a nariadenia (*pravilnik*).

Mestské a obecné zastupiteľstvá prijímajú hlavne výnosy (*odlok*).

Právny systém Slovinska neuznáva pojem precedensu, čo znamená, že súdy nižšieho stupňa nie sú formálne viazané rozhodnutiami súdov vyššieho stupňa. Súdy nižšieho stupňa sa však spravidla riadia judikatúrou súdov vyššieho stupňa a Najvyššieho súdu.

Najvyšší súd môže na zasadnutí pléna prijať **zásadné právne stanoviská** (*načelno pravno mnenje*) týkajúce sa otázok, ktoré sú dôležité z hľadiska jednotného uplatňovania zákonov. V súlade so zákonom o súdoch tieto právne stanoviská zaväzujú len komory Najvyššieho súdu a môžu sa meniť len na novom zasadnutí pléna. Súdy nižšieho stupňa sa však spravidla riadia zásadnými právnymi stanoviskami a Najvyšší súd vo svojej judikatúre vyžaduje, aby sa náležite zohľadnil postoj strany odvolávajúcej sa na už prijaté právne stanovisko v danej veci.

Zákony a iné ustanovenia musia byť v súlade so všeobecne uznávanými zásadami medzinárodného práva a zmluvami, ktorými je Slovinsko viazané (ako sa uvádza v článku 8 ústavy). Ratifikované a uverejnené zmluvy sa musia uplatňovať priamo. Ústavný súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že medzinárodné zmluvy majú v hierarchii právnych aktov prednosť pred legislatívnymi ustanoveniami. Ratifikované zmluvy sú zahrnuté do vnútroštátneho právneho systému, čím sa vytvárajú práva a povinnosti fyzických a právnických osôb v Slovinsku (za predpokladu, že sa priamo uplatňujú).

Právny systém Slovinska je zaradený do kontinentálneho európskeho právneho systému a je systémom vychádzajúcim z rímskeho práva (systémom občianskeho práva), čo znamená, že obyčajové právo ako také netvorí jeho súčasť. Slovinský zákonodarca však určitým spôsobom uznáva zvyky a obyčaje. Napríklad podľa článku 12 Zákonníka o záväzkových vzťahoch (*Obligacijski zakonik*), t. j. zákonníka, ktorým sa upravujú zmluvné vzťahy medzi fyzickými a právnickými osobami, sa zvyky, obyčaje a prax v obchodnej oblasti zohľadňujú pri posudzovaní požadovaného správania a jeho účinkov na záväzky medzi obchodnými subjektmi.

Sudca je pri výkone svojej súdnej funkcie viazaný ústavou, zákonmi, všeobecnými zásadami medzinárodného práva a ratifikovanými a uverejnenými medzinárodnými zmluvami. V zákone o súdoch sa stanovuje, že ak sa otázka týkajúca sa občianskeho práva nemôže vyriešiť na základe platných zákonných ustanovení, sudca musí zohľadniť ustanovenia, ktorými sa riadia podobné prípady. Ak napriek tomu riešenie problému zostáva z právneho hľadiska neisté, musí pri rozhodovaní vychádzať zo všeobecných zásad vnútorného právneho poriadku. Pritom musí konať v súlade s právnou tradíciou a stanovenými zásadami judikatúry. Sudca musí vždy konať tak, ako keby mal rozhodnúť o neurčitom počte podobných prípadov.

Hierarchia právnych noriem

Všetky právne normy musia byť v súlade s ústavou. Zákony a iné normy musia byť spravidla v súlade so všeobecne uznávanými zásadami medzinárodného práva a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovinsko viazané (v súlade s článkom 8 ods. 1 ústavy). Okrem toho musia byť vykonávacie ustanovenia a mestské/obecné výnosy v súlade so zákonom.

Všeobecné akty prijaté na účely výkonu verejnej moci (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil*) musia byť v súlade s ústavou, zákonmi a vykonávacími ustanoveniami.

Akty a činnosti štátnych orgánov, mestských/obecných orgánov a verejných činiteľov musia vychádzať zo zákona alebo zákonného ustanovenia.

Pokiaľ ide o prednosť práva Európskej únie, ústava na tento účel poskytuje potrebný právny základ, keďže sa v nej stanovuje, že právne akty a rozhodnutia prijaté v rámci medzinárodných organizácií, na ktoré Slovinsko prenieslo výkon časti svojich zvrchovaných práv (v tomto prípade ide o Európsku úniu), sa musia uplatňovať v Slovinsku v súlade s právnym systémom týchto organizácií.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie zodpovedné za prijatie právnych noriem

Zákony prijíma dolná komora dvojkomorového parlamentu Slovinska – **Národné zhromaždenie** (*Državni zbor*). V súlade s článkami 80 a 81 ústavy sa Národné zhromaždenie skladá z deväťdesiatich poslancov, ktorí zastupujú slovinských občanov. Osemdesiat osem z nich sa volí vo všeobecných rovných, priamych a tajných voľbách. Národné zhromaždenie má vždy jedného poslanca z talianskej národnostnej komunity a jedného poslanca z maďarskej národnostnej komunity, ktorých volia členovia príslušnej komunity. Funkčné obdobie Národného zhromaždenia je štyri roky.

Dekréty prijíma **vláda** (*vlada*), zatiaľ čo **nariadenia** prijímajú **jednotliví ministri** vlády. V súlade s článkami 110 až 119 sa vláda skladá z premiéra (nazývaného „predseda vlády“ – *predsednik vlade*) a z ministrov. Vláda a jej jednotliví ministri sú v rámci výkonu svojich právomocí nezávislí a zodpovedajú sa Národnému zhromaždeniu, ktoré ich môže odvolať, hlasovať o vyjadrení nedôvery voči nim alebo ukončiť ich funkčné obdobie prostredníctvom interpelácie. Premiér je volený Národným zhromaždením a potom navrhuje ministrov, ktorých má Národné zhromaždenie menovať (alebo odvolať z ich funkcií).

Ústavný súd (*Ustavno sodišče*) zohráva zásadnú úlohu v inštitucionálnom rámci, keďže môže zrušiť zákony, vykonávacie ustanovenia a mestské/obecné výnosy, ktoré pokladá za neústavné. Ústavný súd vydáva aj stanoviská k ústavnosti medzinárodných zmlúv a rozhoduje o ústavných odvolaniach, ktoré predkladajú občania a ktoré sa môžu podať vtedy, keď sa už vyčerpali iné opravné prostriedky.

Mestské/obecné výnosy prijímajú mestské a obecné zastupiteľstvá (*mestni svet, občinski svet*), ktoré volia priamo obyvatelia danej obce.

Rozhodovací postup

Zákony môže navrhovať Národnému zhromaždeniu vláda, ktorýkoľvek poslanec Národného zhromaždenia, horná komora parlamentu, t. j. Národná rada (*Državni svet*), alebo päťtisíc voličov. V súlade s nariadením Národného zhromaždenia (*poslovník Državnege zbor*) bežný postup zahŕňa tri čítania návrhu zákona.

V tomto nariadení sa okrem iného stanovuje naliehavý zrýchlený postup. Podľa článku 86 môže Národné zhromaždenie prijať rozhodnutie, ak je prítomná väčšina poslancov a ak je zákon prijatý väčšinou hlasov vyjadrených prítomnými poslancami, pokiaľ sa nestanovil iný druh väčšiny. Národná rada môže vetovať zákon, ktorý prijalo Národné zhromaždenie. Národné zhromaždenie môže väčšinou svojich členov vyjadriť nesúhlas s takým vetom.

Legislatívne referendum (podľa článku 90 ústavy) upravuje zákon o referende a občianskej iniciatíve (*Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*). Môže ho vyhlásiť samotné Národné zhromaždenie alebo sa môže vyhlásiť na základe žiadosti Národnej rady, tretiny poslancov alebo štyridsiatich tisícov voličov. Voliči majú možnosť potvrdiť alebo zamietnuť zákon prijatý Národným zhromaždením pred jeho vyhlásením **prezidentom republiky** (*predsednik republike*).

Prezident republiky má na vyhlásenie zákona osem dní od jeho prijatia. Podľa článku 154 ústavy sa všetky právne normy musia uverejniť pred tým, než nadobudnú účinnosť. Právne normy prijaté štátnymi orgánmi sa uverejňujú v Úradnom vestníku Slovenskej republiky (*Uradni list Republike Slovenije*), zatiaľ čo výnosy a iné mestské/obecné ustanovenia sa uverejňujú v mestských /obecných vestníkoch.

Akokoľvek **zmena ústavy** sa vykonáva podľa osobitného postupu stanoveného v ústave. Návrh na zmenu ústavy môže predložiť 20 poslancov Národného zhromaždenia, vláda alebo 30 000 voličov. Národné zhromaždenie sa vyjadrí k návrhu dvojtretinovou väčšinou prítomných poslancov a samotná zmena sa prijíma dvojtretinovou väčšinou všetkých poslancov. V článku 87 ústavy sa stanovuje, že Národné zhromaždenie Slovenskej republiky môže stanoviť práva a povinnosti slovinských občanov a iných osôb len zákonom.

Nariadenia EÚ a rozhodnutia prijaté inštitúciami EÚ sú priamo uplatniteľné v Slovenskej republike. Ich nadobudnutie účinnosti nie je podmienené ratifikáciou ani uverejnením v Úradnom vestníku Slovenskej republiky.

Medzinárodné zmluvy, ktoré podpísala Slovenská republika, nadobúdajú účinnosť po ich ratifikácii Národným zhromaždením podľa postupu *ad hoc*. Medzinárodné zmluvy sa ratifikujú prijatím zákona navrhnutého vládou. Zákon o ratifikácii medzinárodnej zmluvy sa prijíma jednoduchou väčšinou prítomných poslancov, ak sa v ústave alebo zákone neuvádza inak.

Právne databázy

Právny informačný systém (*Pravno-informacijski sistem – PIS*)

☞ [Právny informačný systém – register predpisov Republike Slovenije](#) (register zákonných ustanovení Slovenskej republiky) obsahuje odkazy na zákonné ustanovenia iných štátnych orgánov a úradný vestník.

Právne predpisy Národného zhromaždenia (*Zakonodaja Državnega zbora*)

Databáza ☞ [právnych predpisov Národného zhromaždenia](#) obsahuje znenie všetkých zákonov a iných legislatívnych aktov, ktoré posudzuje Národné zhromaždenie, konkrétne:

- **konsolidované znenia zákonov** – oficiálna konsolidovaná verzia zákonov prijatých po 29. novembri 2002 a uverejnených v Úradnom vestníku Slovenskej republiky, ako aj neoficiálna konsolidovaná verzia zákonov prijatých od 17. júna 2007;
- **prijaté zákony** – zákony prijaté Národným zhromaždením a uverejnené v Úradnom vestníku Slovenskej republiky odo dňa vyhlásenia nezávislosti (25. júna 1991);
- **prijaté legislatívne akty** – legislatívne akty prijaté Národným zhromaždením a uverejnené v Úradnom vestníku Slovenskej republiky od 28. novembra 1996;
- **návrhy zákonov** – návrhy zákonov predložené na preskúmanie počas aktuálneho funkčného obdobia Národného zhromaždenia (databáza zahŕňa aj návrhy zákonov, ktoré sa prijali, ale ktoré sa ešte neuvěřnili v Úradnom vestníku Slovenskej republiky);
- **čítania zákonov** (koniec postupu) – archívy všetkých čítaní zákonov, ktoré sa predložili Národnému zhromaždeniu po 28. novembri 1996;
- **návrhy legislatívnych aktov** – návrhy legislatívnych aktov predložené na preskúmanie počas aktuálneho funkčného obdobia Národného zhromaždenia (databáza zahŕňa aj návrhy legislatívnych aktov, ktoré sa prijali, ale ktoré sa ešte neuvěřnili v Úradnom vestníku Slovenskej republiky);
- **čítania legislatívnych aktov** (koniec postupu) – archívy všetkých čítaní legislatívnych aktov, ktoré sa predložili Národnému zhromaždeniu po 28. novembri 1996;
- **návrhy výnosov** – návrhy výnosov predložené na preskúmanie počas aktuálneho funkčného obdobia Národného zhromaždenia (databáza zahŕňa aj návrhy výnosov, ktoré sa prijali, ale ktoré sa ešte neuvěřnili v Úradnom vestníku Slovenskej republiky);
- **čítania výnosov** (koniec postupu) – archívy všetkých čítaní výnosov, ktoré sa predložili Národnému zhromaždeniu po 28. novembri 1996.

Úradný vestník Slovenskej republiky

V ☞ [Úradnom vestníku Slovenskej republiky](#) sú oficiálne zverejnené všetky vnútroštátne zákonné ustanovenia. Všetky dokumenty sa uverejňujú on-line.

Súvisiace odkazy

☞ [právne predpisy Národného zhromaždenia](#)

☞ [právny informačný systém](#)

☞ [Úradný vestník Slovenskej republiky](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 20/07/2020

Právo členského štátu - Slovensko

Na tejto stránke sa uvádzajú informácie o právnom systéme na Slovensku.

Informácie o právnom poriadku Slovenska sa uvádzajú na stránke [Európska justičná sieť: právny poriadok v občianskoprávných veciach](#).

Pramene práva

Druhy právnych nástrojov – opis

Pojem „pramene práva“ sa používa v troch významoch:

1. pramene práva v materiálnom zmysle – materiálne pramene práva
2. pramene práva v gnozeologickom zmysle – pramene poznania práva
3. pramene práva vo formálnom zmysle – formálne pramene práva

Na základe spôsobu vzniku právnych noriem a záväznej formy, v ktorej sú vyjadrené, sa tradične rozlišujú tieto druhy prameňov práva:

- právne obyčaje
- precedensy (sudcovské právo)
- normatívne právne akty
- normatívne zmluvy
- všeobecné právne princípy
- zdravý rozum
- súčasné knihy, právnická literatúra a odborné správy
- medzinárodné zmluvy, ak boli riadne zapracované do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Hierarchia právnych noriem

Jedným zo základných princípov slovenského právneho poriadku je hierarchia právnych noriem. Jej správne chápanie v legislatívnej praxi i v procese uplatňovania má zásadný význam z hľadiska legality. Pod hierarchiou noriem nerozumieme však jednoducho len logickú nadradenosť, či podriadenosť noriem. Hierarchia súvisí s celou problematikou **legitímnej authority**. Zahŕňa aj kategorický imperatív, že právny predpis môže vydať výlučne orgán na to oprávnený zákonom, v medziach zákona a svojej vlastnej normotvornej právomoci.

Právne predpisy sa triedia podľa tzv. „právnej sily“. **Právna sila** sa vzťahuje na vlastnosti právnych predpisov, na základe ktorých je jeden právny predpis podriadený druhému (t. j. právnemu predpisu vyššej právnej sily) alebo na základe odvodenia od právneho predpisu vyššej právnej sily. Zo vzťahu právnych predpisov rôznej právnej sily vyplýva, že právny predpis nižšej právnej sily nesmie odporovať právemu predpisu vyššej právnej sily a že právny predpis vyššej právnej sily môže zrušiť právny predpis nižšej právnej sily.

Podľa stupňa právnej sily je možné právne predpisy hierarchicky usporiadať takto:

Primárne právne predpisy (zákony)

- ústavné zákony (vždy primárne)
- zákony (primárne alebo odvodené od ústavných zákonov)

Sekundárne právne predpisy (podzákoné)

- nariadenia vlády – vždy sekundárne
- právne predpisy ústredných orgánov štátnej správy – vždy sekundárne
- právne predpisy orgánov územnej samosprávy (úradov) – primárne alebo sekundárne
- právne predpisy výnimočne vydávané inými než štátnymi orgánmi – vždy sekundárne

Prednosť zákona v systéme právnych predpisov znamená, že všetky ostatné právne predpisy musia zo zákona vyplývať, byť s ním v súlade a neodporovať mu. To znamená, že ak v praxi dôjde k situácii, že právny predpis nižšej právnej sily odporuje právemu predpisu vyššej právnej sily, treba postupovať podľa predpisu s vyššou právnou silou.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie, ktoré prijímajú právne predpisy

Tieto orgány majú právomoc prijímať právne predpisy (zákonné orgány):

- Národná rada Slovenskej republiky - ústava, ústavné zákony, zákony, medzinárodné zmluvy s prednosťou pred zákonom, medzinárodné zmluvy so silou zákona
- Vláda Slovenskej republiky – nariadenia vlády
- Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy – výnosy, vyhlášky a opatrenia
- Obecné a mestské zastupiteľstvá - všeobecne záväzné nariadenia
- Obecné a mestské orgány a miestne orgány verejnej správy – všeobecne záväzné nariadenia

Proces prijímania právnych predpisov

Štádiá legislatívneho procesu:

- podanie návrhu na vydanie zákona - legislatívna iniciatíva
- prerokovanie návrhu
- hlasovanie (rozhodovanie o návrhu)
- podpísanie (signácia) schváleného návrhu
- vyhlásenie (uverejnenie) normatívneho právneho aktu

Rozhodovací proces

Legislatívny proces

Predloženie návrhu zákona – legislatívna iniciatíva

Návrh zákona podľa článku 87 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. (Ústava Slovenskej republiky) môžu podať:

- výbory Národnej rady Slovenskej republiky
- poslanci Národnej rady Slovenskej republiky
- vláda Slovenskej republiky

Návrhy zákona sa predkladajú v paragrafovom znení spolu s dôvodovou správou.

Prerokovanie návrhu zákona

Podľa rokovacieho poriadku Národnej rady Slovenskej republiky (zákon č. 350/1996 Z. z.) sa návrh zákona prerokúva v troch čítaniach:

1. **V prvom čítaní** sa uskutočňuje všeobecná rozprava o podstate alebo tzv. „**filozofii**“ **navrhovaného zákona**. V tomto čítaní nie je možné predkladať návrhy na zmeny alebo doplnenia.
2. **V druhom čítaní** rokuje o návrhu zákona výbor (výbory) Národnej rady SR, ktorému bol návrh pridelený. Každý návrh zákona vždy posudzuje ústavnoprávny výbor, najmä z hľadiska jeho **súladu s Ústavou SR**, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je SR viazaná, zákonmi a právom Európskej únie. Po tomto je možné predkladať **pozmeňujúce a doplňujúce návrhy**, o ktorých sa po ukončení rozpravy vo výbore hlasuje. Preto je potrebné pred prerokovaním návrhu na schôdzi Národnej rady SR zjednotiť jednotlivé stanoviská. Keď **gestorský výbor schváli osobitným uznesením spoločnú správu výborov**, návrh zákona sa pošle Národnej rade SR. Táto tvorí podklad pre rozpravu a hlasovanie Národnej rady SR o návrhu v druhom čítaní.
3. **Tretie čítanie** sa obmedzuje na tie ustanovenia návrhu zákona, ku ktorým boli v druhom čítaní schválené pozmeňujúce a doplňujúce návrhy. V treťom čítaní môžu poslanci iniciovať iba opravu legislatívno-technických a jazykových chýb. Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy smerujúce k odstráneniu iných chýb musí predložiť najmenej 30 poslancov Národnej rady SR. Po ich prerokovaní sa hlasuje o návrhu zákona ako celku.

Hlasovanie (rozhodnutie o návrhu zákona)

Na prijatie zákona sa vyžaduje **súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov**.

Na zmenu ústavy alebo zrušenie jej jednotlivých článkov je potrebný súhlas kvalifikovanej väčšiny, t. j. trojpäťinovej väčšiny všetkých poslancov Národnej rady SR (3/5 zo 150).

Národná rada SR je uznášaniaschopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina poslancov.

Podpísanie prijatého návrhu zákona

Návrh prijatého zákona podpisuje:

- prezident Slovenskej republiky
- predseda Národnej rady SR
- predseda vlády SR

Tento krok v postupe zahŕňa kontrolu obsahu, procesnej správnosti a konečnej podoby prijatého návrhu zákona. Svojimi podpismi najvyšší ústavní činitelia potvrdzujú znenie zákona.

Prezident má právo odmietnuť podpísať schválený zákon pre nedostatky v jeho obsahu tzv. „suspenzívne veto“. Musí potom vrátiť schválený zákon so svojimi pripomienkami na opätovné prerokovanie do Národnej rady SR.

Vrátený zákon sa prerokuje v druhom a treťom čítaní, pričom Národná rada SR môže, ale nemusí zohľadniť pripomienky prezidenta. Suspenzívne veto môže Národná rada SR prelomiť novým hlasovaním a v takom prípade sa zákon musí vyhlásiť aj bez podpisu prezidenta.

Vyhlásenie (uverejnenie) normatívneho právneho aktu

Vyhlásenie je posledným štádiom legislatívneho procesu. Právne predpisy s celoštátnou územnou pôsobnosťou sa formálne publikujú v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, ktorej vydávanie patrí do pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Zbierka zákonov je štátnym publikačným nástrojom Slovenskej republiky. Zbierka zákonov sa vydáva v elektronickej podobe a v listinnej podobe. Elektronická podoba a listinná podoba zbierky zákonov majú rovnaké právne účinky a zhodný obsah. Elektronická podoba zbierky zákonov je dostupná bezplatne prostredníctvom portálu Slov-Lex.

Nadobudnutie platnosti/účinnosti

Právne predpisy nadobúdajú platnosť dňom ich vyhlásenia v zbierke zákonov.

Právne predpisy nadobúdajú účinnosť pätnástym dňom po ich vyhlásení v zbierke zákonov, ak nie je v nich ustanovený neskorší deň nadobudnutia účinnosti.

Iné akty nadobúdajú záväznosť dňom ich vyhlásenia v zbierke zákonov.

Spôsoby riešenia sporov vznikajúcich medzi rôznymi pramenmi práva

Normatívny akt nižšieho stupňa právnej sily nesmie odporovať normatívnemu aktu vyššieho stupňa právnej sily.

Normatívny akt môže byť zrušený alebo zmenený len normatívnym aktom rovnakej alebo vyššej právnej sily.

V prípade rozpornosti v právnych predpisoch rovnakej právnej sily právna prax rieši takéto rozpory podľa zásady, že novší predpis ruší alebo mení starší predpis a podľa zásady, že špeciálne norma ruší alebo mení normu všeobecnú.

Ústavný súd Slovenskej republiky kontroluje a rozhoduje o súlade:

- zákonov s ústavou
- nariadení vlády, všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s ústavou, ústavnými zákonmi a zákonmi
- všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy s ústavou a zákonmi
- všeobecne záväzných právnych predpisov miestnych orgánov štátnej správy s ústavou, zákonmi a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi
- všeobecne záväzných právnych predpisov s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov

Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi je nesúlady, strácajú tieto predpisy, ich časti alebo ustanovenia účinnosť. Ak orgány, ktoré tieto predpisy vydali v zákonom stanovenej lehote od vyhlásenia rozhodnutia ich nedajú do súladu s príslušnými normami vyššej právnej sily, strácajú tieto predpisy, ich časti alebo ustanovenia platnosť.

Právne databázy

Databáza Slov-Lex Ministerstva spravodlivosti SR

Portál [☞](#) „Elektronická zbierka zákonov (Slov-Lex)“ Ministerstva spravodlivosti SR je založený na dvoch vzájomne prepojených informačných systémoch:

1. **eZbierka** - informačný systém na poskytovanie záväzných elektronických konsolidovaných znení právnych predpisov a iných noriem adresátom práva
2. **eLegislatíva** - informačný systém pre riadenie procesov vo všetkých fázach legislatívneho procesu vybavený pokročilými editačnými nástrojmi pre tvorcov legislatívy

Prínos cieľovým skupinám:

Berúc do úvahy základnú zásadu práva, že každý je oboznámený s platným a účinným právom a je si vedomý svojich práv a povinností, ktorá je v praxi vzhľadom na rastúci objem a komplikovanosť právnych noriem čoraz ťažšie aplikovateľná, projekt Slov-Lex prispeje k lepšiemu napĺňaniu tejto zásady prostredníctvom zabezpečenia skutočného prístupu všetkých k platnej legislatíve.

- **občan** – projekt najmä svojou časťou eZbierka prinesie úžitok v podobe formálne i obsahovo lepšieho a bezplatne dostupného platného práva a v zvýšení informovanosti o nových právnych úpravách
- **odborníci pôsobiaci v oblasti práva** - získajú nepretržitý prístup k platnému právu a možnosť byť upozorňovaní na novú právnu úpravu Slovenskej republiky či Európskej únie, a to jednak všeobecne, ale aj špecificky o právnych úpravách regulujúcich oblasti, na ktoré sa špecializujú
- **podnikateľ** – takisto získa bezplatný a nepretržitý prístup k platnému právu a možnosť byť upozorňovaný na novú právnu úpravu Slovenskej republiky či Európskej únie, a to jednak všeobecne, ale aj špecificky o právnych úpravách regulujúcich oblasti, v ktorých podniká, lepšie regulačné prostredie povedie k vytvoreniu priaznivejších podmienok pre podnikanie a k zníženiu administratívnej záťaže spojenej s podnikaním
- **územné samosprávne celky** – získajú bezplatný a nepretržitý prístup k prameňom platného práva a zároveň bude znížená ich administratívna záťaž - administratívne náročná a nákladná povinnosť umožniť v pracovných dňoch nahliadnutie do Zbierky zákonov spojenú s odberom listinnej Zbierky zákonov a jej archivácie, nahradí zaťažujúce povinnosti zabezpečiť v pracovných dňoch asistovaný prístup do Zbierky zákonov
- **orgány štátnej správy** – projekt prinesie bezplatný a nepretržitý prístup k prameňom platného práva, zníženie administratívnej náročnosti, a teda aj finančnej nákladnosti legislatívneho procesu, ďalej tiež možnosť kvalitnejšieho plnenia úloh na poli tvorby právnych predpisov a implementácia predpisov Európskej únie
- **orgány súdnej moci** – získajú nepretržitý a rýchly prístup k právu platnému v ktoromkoľvek zvolenom dni histórie, ďalej možnosť referencií zo súdnych rozhodnutí na v danom čase platnú legislatívu, čo prinesie možnosť aspoň čiastočne eliminácie rutinných činností a zvýšenie efektivity práce sudcov a súdnych úradníkov
- **orgány zákonodamej moci** – budú môcť využívať efektívny nástroj pre tvorbu právnych predpisov a administráciu legislatívneho procesu, ktorý ich zbaví niektorých náročných administratívnych úkonov a umožní viac sa sústrediť na obsah prejednávaných návrhov

Súvisiace odkazy

[☞](#) Právny a informačný portál Slov-Lex

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 10/11/2020

Na tejto strane nájdete informácie o právnom systéme vo Fínsku.

Pramene práva

Termín „pramene práva“ znamená zdroje, v ktorých je možné nájsť právne predpisy. Vo Fínsku sú niektoré pramene práva vnútroštátne a iné sú medzinárodné. Niektoré pramene sú písomné a niektoré nie. Nižšie uvádzame zhrnutie prameňov práva.

Druhy právnych nástrojov – opis

Vnútroštátne pramene práva

Najdôležitejšími vnútroštátnymi prameňmi práva sú písané právne predpisy. Termín právne „predpisy“ by sa mal v tejto súvislosti vykladať v širšom zmysle ako ústava, všeobecné zákony (tiež známe pod názvom parlamentné zákony), dekréty, či už vydané prezidentom republiky, Radou ministrov alebo ministerstvami, a právne predpisy, ktoré vydali orgány na nižších úrovniach. Právne predpisy, ktoré vydali orgány na nižších úrovniach, a dekréty je možné vydať len na základe ústavy alebo všeobecného zákona, ktorý za bežných okolností špecifikuje štátnu agentúru alebo orgán, ktorý je oprávnený takýto predpis vydať.

V prípadoch, keď neexistujú písané právne predpisy, kapitola 1 § 11 Občianskeho súdneho poriadku stanovuje, že prameňom práva môže byť aj zvyk. Aby bol zvyk záväzný, musí byť spravodlivý. Pravidlo zvyku sa datuje už oddávna a jeho súčasné ponímanie nie je veľmi špecifické. V súčasnosti „zvyk“ znamená určitú zavedenú prax, ku ktorej dochádza napríklad v rámci obchodných činností. Pretože nariadenia, ktoré sú obsiahnuté v písaných právnych predpisoch, sú v súčasnosti dosť vyčerpávajúce, zvyk je v týchto dňoch relatívne zriedkakedy považovaný za dôležitý prameň práva. V niektorých oblastiach, ako napríklad zmluvné právo, však zvykové právo ešte aj dnes zastáva dosť silnú pozíciu.

Prípravné legislatívne práce a rozhodnutia súdov sú tiež prameňmi práva. Prípravné legislatívne práce poskytujú informácie o zámere zákonodarcu a z tohto dôvodu sa takéto dokumenty používajú pri výklade právnych predpisov. Pokiaľ ide o pramene práva, z rôznych rozhodnutí súdu sú najdôležitejšie rozhodnutia najvyšších súdov, a to Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu. Rozhodnutia týchto dvoch súdov sa nazývajú precedensy. Hoci precedensy nie sú právne záväzné, sú v praxi veľmi dôležité. Z hľadiska prameňov práva môžu byť dôležité aj rozhodnutia iných súdov. Za okolností, keď je rozhodnutie nižšieho súdu konečné, môže byť prax nižších súdov z praktického hľadiska veľmi dôležitá.

Judikatúra, všeobecné právne zásady a skutkové tvrdenia sú tiež vnútroštátnymi prameňmi práva. Špecifickou úlohou judikatúry je preskúmať obsah právneho systému – výklad a klasifikáciu právnych predpisov – a z tohto dôvodu je judikatúra tiež významným prameňom práva. Aj všeobecné právne zásady a skutkové tvrdenia môžu byť významnými prameňmi práva. Ako uvedieme neskôr, postavenie týchto prameňov v hierarchii prameňov práva je slabšie než postavenie prameňov, ktoré sú uvedené vyššie.

Medzinárodné pramene práva a právne predpisy Európskej únie

Medzinárodné dohody a iné medzinárodné záväzky, ku ktorým sa Fínsko zaviazalo, sú vo Fínsku záväznými prameňmi práva. Prax medzinárodných orgánov, ktoré aplikujú takéto dohody, je z hľadiska prameňov práva tiež dôležitá. Jedným z príkladov prameňa práva v tejto kategórii je Dohovor Rady Európy o ľudských právach; čiže prax Európskeho súdu pre ľudské práva je z hľadiska výkladu tohto dohovoru relevantná.

Fínsko ako člena Európskej únie tiež zaväzujú jej zákony, nariadenia a smernice. Tieto patria medzi najdôležitejšie právne predpisy Európskej únie. Nariadenia sa dajú priamo uplatňovať vo všetkých členských štátoch a členské štáty sú povinné zaviesť jeho smernice. Predbežné práce spojené so zavádzaním právnych predpisov môžu byť do určitej miery významné aj z toho hľadiska, akým spôsobom je právo EÚ vykladané, hoci táto dôležitosť je oveľa menšia než dôležitosť v prípade prípravných prác spojených s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Iné regulačné nástroje EÚ sú pre Fínsko záväzné do takej miery, do akej sú záväzné pre ostatné členské štáty. Rozsudky Súdného dvora Európskych spoločenstiev sú z hľadiska prameňov práva tiež dôležité, pretože sú súčasťou súboru právnych predpisov EÚ.

Hierarchia noriem

Fínske pramene práva sú zvykovo rozdelené na pevne záväzné, slabo záväzné a na prípustné pramene. Zákony a zvyky sú silno záväzné pramene. Preto v tejto hierarchii zastávajú najvyššiu pozíciu. Je úradnou povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní ich zavádzať; ich neuplatňovanie sa považuje za úmyselné porušenie úradnej povinnosti. Hierarchia vnútroštátnych právnych predpisov je takáto:

1. ústava,
2. všeobecné zákony (parlamentné zákony),
3. dekréty, ktoré vydáva prezident republiky, Rada ministrov a ministerstvá,
4. právne predpisy, ktoré vydávajú orgány na nižších úrovniach.

Slabo záväzné pramene práva, predovšetkým tie, ktoré sa v tejto hierarchii nachádzajú na nižších miestach, pozostávajú z prípravných legislatívnych prác a z rozhodnutí súdov. Neuplatňovanie týchto prameňov nemá za následok uplatnenie sankcie za úmyselné porušenie úradnej povinnosti voči orgánu činnému v trestnom konaní, ale zvyšuje sa pravdepodobnosť toho, že rozhodnutie bude na vyššom súde napadnuté. Medzi prípustné kategórie prameňov práva patrí judikatúra, všeobecné právne zásady a skutkové tvrdenia. Prípustné pramene práva nie sú záväzné, ale je možné ich použiť na posilnenie tvrdenia, čím sa upevnia základy, na ktorých sa rozhodnutie zakladá.

Medzinárodné dohody sa v rámci hierarchie nachádzajú na takom istom mieste, na akom sa nachádza nástroj, na základe ktorého sa vo Fínsku tieto dohody zavádzajú. Čiže ak sa medzinárodná dohoda zavedie na základe zákona, ustanovenia tejto dohody sa v rámci hierarchie nachádzajú na takej istej pozícii, na akej sa nachádzajú ustanovenia tohto zákona. Ak sa však medzinárodný záväzok zavedie na základe dekrétu, jeho ustanovenia sa v rámci hierarchie nachádzajú na takej istej pozícii, na akej sa nachádzajú ustanovenia tohto dekrétu. Vykonávacie predpisy sú preto obdobné ako vnútroštátne ustanovenia na tom istom mieste v rámci hierarchie.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie, ktoré prijímajú právne predpisy

Podľa fínskej ústavy je legislatívna právomoc vo Fínsku zverená parlamentu. Parlament prijíma všetky všeobecné zákony a tiež rozhoduje o pozmeňovacích návrhoch v súvislosti s ústavou. Akty alebo základné zákony, ktoré parlament prijal, môžu niektorým iným orgánom udeliť právomoc vydávať právne predpisy vo vzťahu k určitým veciam. Na základe takéhoto oprávnenia môže prezident republiky, vláda a ministerstvo vydávať dekréty. Ak neexistuje ustanovenie, ktoré by určovalo, kto má dekrét vydať, potom takýto dekrét vydáva vláda. Orgán na nižšom stupni môže mať za určitých okolností tiež právo, na základe zákona, stanoviť právne predpisy vo vzťahu k určitým veciam. K takémuto prípadu dochádza vtedy, keď existujú konkrétne dôvody, vzťahujúce sa na predmet dotknutých noriem, a keď značný význam týchto noriem nevyžaduje, aby tieto normy boli stanovené zákonom alebo dekrétom. Takisto je potrebné jasne definovať rozsah takéhoto oprávnenia. Len vyššie uvedené orgány majú oprávnenie vydávať všeobecne záväzné právne predpisy.

Rozhodovací proces

Prijatie právnych predpisov a ich nadobudnutie účinnosti

Aby bolo možné právny predpis prijať, je potrebné ho predložiť parlamentu na zváženie v podobe vládneho návrhu alebo ako iniciatívu poslanca parlamentu. Vládne návrhy pripravujú ministerstvá a následne sa o nich diskutuje na plenárnom zasadnutí vlády. Potom sa na zasadnutí predsedov rozhodne o tom, či sa tento vládny návrh predloží parlamentu alebo nie.

V parlamente je vládny návrh najprv predmetom predbežnej debaty, po ktorej je pridelený parlamentnému výboru na prerokovanie. Výbor vypočuje odborníkov a vypracuje návrh správy o vládnom návrhu. Záležitosť sa potom postúpi plenárnemu zasadnutiu parlamentu, na ktorom správa parlamentného výboru predstavuje základ rozpravy. Rozhodnutie o schválení návrhu zákona sa prijíma na plenárnom zasadnutí parlamentu v dvoch čítaniach. Parlament môže schváliť návrh zákona bezo zmien a doplnení, môže ho zmeniť a doplniť alebo ho môže zamietnuť. Preto konečné rozhodnutie o osude návrhu zákona vynáša parlament. Všeobecné návrhy zákonov schvaľuje parlament nadpolovičnou väčšinou, zmena ústavy si však vyžaduje kvalifikovanú väčšinu.


Po schválení návrhu zákona parlamentom sa tento návrh postúpi na schválenie prezidentovi republiky. Zákon nadobúda účinnosť v čase, ktorý je uvedený v návrhu zákona, ale nie skôr, ako bol publikovaný v Zbierke zákonov Fínska.

Dekréty, ktoré vydáva prezident republiky, vláda alebo ministerstvá, sa pripravujú na ministerstve, ktoré sa danou vecou zaoberá. Pokiaľ ide o prezidentské dekréty, prezident republiky rozhoduje o vydaní dekrétu na základe návrhov, ktoré predkladá vláda. O vydávaní vládnych dekrétov sa rozhoduje na plenárnych zasadnutiach vlády a o vydávaní ministerských dekrétov sa rozhoduje na danom ministerstve. Všetky dekréty sú uverejnené v Zbierke zákonov Fínska. Dekrét nadobúda účinnosť v čase, ktorý je uvedený v samotnom dekréte, ale nikdy nie skôr, ako bol publikovaný v Zbierke zákonov Fínska.

Právne predpisy, ktoré stanovujú orgány na nižších úrovniach a ktoré sa v praxi obyčajne označujú buď ako rozhodnutia, alebo predpisy a nariadenia, pripravuje daný orgán, ktorý tiež rozhoduje o ich prijatí. Nariadenia, ktoré prijímajú orgány na nižších úrovniach, nadobúdajú účinnosť v stanovenom čase a sú uverejnené v súbore predpisov a nariadení daného orgánu.

Právne databázy

Finlex

 [Finlex](#) je právnou databankou s viac než tridsiatimi databázami. Právne informácie vo Finlexe sú zoskupené do šiestich databáz. Medziiným obsahuje:

- databázu prekladov fínskych zákonov a dekrétov vrátane prekladov fínskych parlamentných zákonov (väčšinou v anglickom jazyku).
- konsolidované texty zákonov a dekrétov (vo fínskom a švédskom jazyku).
- referenčnú databázu, ktorá obsahuje zoznam zmien, ktoré boli vykonané v akomkoľvek zákone alebo dekréte.
- zákony a dekréty v saamčine.



Preklady fínskych zákonov a dekrétov (väčšinou do anglického jazyka) sa nachádzajú v jednej databáze. Pôvodné texty zákonov a dekrétov sa nachádzajú v samostatných databázach. Najnovšie zákony sa nachádzajú v elektronickej Zbierke zákonov Fínska.

Judikatúra vo Finlexe pozostáva z viac než desiatich databáz. Tieto obsahujú precedensy ustanovené Najvyšším súdom a prípady Najvyššieho správneho súdu, odvolacích súdov, správnych súdov a špecializovaných súdov.

Ostatné databázy Finlexu obsahujú medzinárodné zmluvy, sekundárne právne predpisy a vládne návrhy zákonov.

Prístup do tejto databázy je **bezplatný**.

Iné databázy


Okrem Finlexu sú vo Fínsku dostupné databázy obsahujúce právne predpisy, judikatúru, vládne návrhy zákonov a právnickú literatúru.  [Edilex](#) a  [Suomen laki](#) poskytujú vyčerpávajúce on-line služby zamerané na právne informácie. Aj Edilex, aj Suomen laki obsahujú databázy vnútroštátnych právnych predpisov, judikatúru a iné materiály. Väčšinu z týchto služieb je potrebné si predplatiť. WSOYPro je treťou komerčnou službou vo Fínsku, ktorá je zameraná na právne informácie. Väčšina materiálov je vyhradená pre predplatiteľov.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 02/02/2021

Právo členského štátu - Švédsko




Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku  bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Na tejto stránke nájdete informácie o právnom systéme vo Švédsku.

Pramene práva

Vo Švédsku sú štyri hlavné pramene práva: právne predpisy, prípravné legislatívne dokumenty, judikatúra a odborná literatúra.

Právne predpisy sú primárnym zdrojom. Sú vytlačené a uverejnené v švédskej Zbierke zákonov. Právne predpisy sa delia na zákony, vyhlášky a nariadenia. Zákony prijíma Riksdag (švédsky parlament), vyhlášky prijíma vláda a nariadenia vydávajú orgány.

Švédsky parlament  [Riksdag](#) je jediným orgánom verejnej moci, ktorý je oprávnený prijímať nové zákony a meniť existujúce právne predpisy. Právne predpisy, ktoré už boli prijaté, sa môžu zrušiť alebo zmeniť iba novým rozhodnutím Riksdagu.

Pri uplatňovaní práva majú dôležitú úlohu rozhodnutia súdov, **judikatúra**. Týka sa to najmä rozhodnutí na najvyššom stupni, na najvyššom súde alebo na najvyššom správnom súde.

Pri uplatňovaní práva sa takisto využíva **prípravná činnosť na navrhovaných zákonoch**, t. j. textoch, ktoré vznikajú v súvislosti s legislatívnym postupom.

Rozhodovací proces

Nové zákony alebo zmeny nových zákonov navrhuje zvyčajne vláda. Skôr ako vláda predloží návrh nového právneho predpisu Riksdagu, vo všeobecnosti potrebuje starostlivo preskúmať všetky dostupné alternatívy. Touto úlohou je poverená osobitne vymenovaná komisia.

Skôr než Riksdag rozhodne, či navrhovaný zákon alebo novelu prijme, návrh musia posúdiť poslanci Riksdagu v parlamentnom výbore. Existuje pätnásť výborov, každý so svojou vlastnou oblasťou zodpovednosti, ako je napríklad doprava alebo vzdelávanie.

Keď výbor predloží svoje odporúčania komore – vo forme správy výboru – o tom, aké rozhodnutie by mal Riksdag v súvislosti s návrhmi vlády a poslancov prijať, všetci poslanci Riksdagu prediskutujú navrhovaný zákon a prijme sa konečné rozhodnutie.

Za vykonanie rozhodnutí Riksdagu a za zabezpečenie, aby boli vymáhateľné spôsobom plánovaným Riksdagom je zodpovedná vláda. Vládi s touto úlohou pomáhajú vládne úrady vrátane všetkých ministerstiev a asi 300 verejných agentúr.

Všetky zákony a vyhlášky sa uverejňujú vo švédskej Zbierke zákonov (*Svensk Författningssamling*, SFS), ktorá je k dispozícii v tlačenej podobe a na internete.

Právne databázy

Právne informácie o verejnej správe môžete nájsť na [Lagrummet](#). Na tomto portáli sa nachádzajú odkazy na právne informácie vlády, Riksdagu, vyšších súdov a vládnych agentúr.

Prístup na portál je **bezplatný**.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 09/11/2020

Právo členského štátu - Anglicko a Wales



Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [en](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Na tejto stránke nájdete informácie o práve a právnych databázach, ktoré sa týkajú právneho systému v Spojenom kráľovstve, so zvláštnym zreteľom na jurisdikciu súdov v Anglicku a vo Walese.

Pramene práva

Základnými prameňmi práva v jurisdikcii súdov v Anglicku a vo Walese v rámci Spojeného kráľovstva sú:

- Primárne právne predpisy vo forme **zákonov parlamentu Spojeného kráľovstva, zákonov národného zhromaždenia pre Wales a opatrenia národného zhromaždenia pre Wales.**
- **Právo Európskej únie.**
- Sekundárne (alebo podriadené právne predpisy) vo forme **zákonných nástrojov**, ktoré vypracoval panovník, vláda Spojeného kráľovstva, waleské zhromaždenie alebo iný orgán. Niektoré iné podriadené právne predpisy môžu mať podobu **administratívnych nariadení**.
- **Zvykové právo** tak, ako sa vyvinulo zo súdnych rozhodnutí.

Druhy právnych nástrojov – opis

Primárne právne predpisy alebo zákony parlamentu vypracováva parlament Spojeného kráľovstva v Londýne a tieto sa môžu vzťahovať na celé Spojené kráľovstvo alebo na jeho časť. Národné zhromaždenie pre Wales je schopné schváliť zákony v 20 zverených oblastiach uvedených v zozname 7 **zákona waleskej vlády z roku 2006**. Ostatné primárne právne predpisy môže výsadne vypracovať panovník v rôznych formách, ako napríklad nariadenia rady, vyhlášky, kráľovské súdne príkazy, kráľovské pokyny, nariadenia a výsadné listiny.

Sekundárne právne predpisy sa vyhotovujú na základe právomoci udelenej Jej Veličenstvom alebo na základe jej štatútu v rade alebo ministrom, útvarom (ministerstvom), waleskými ministrami alebo iným orgánom alebo osobou. Tieto predpisy sa nazývajú aj delegované alebo sekundárne právne predpisy a štatút, ktorým sa udeľuje právomoc, sa nazýva zmocňovací alebo oprávňujúci alebo „materský“ zákon. Sekundárne právne predpisy môžu mať rôzne názvy: napríklad nariadenia v rade, smernice alebo predpisy a tieto možno spoločne nazvať „zákonnými nástrojmi“ alebo „právnymi predpismi“.

V júli 1999 bola určitá zákonodarná moc prenesená z parlamentu Spojeného kráľovstva na národné zhromaždenie pre Wales v Cardiffe. Zhromaždeniu bola udelená právomoc vypracovávať zákonné nástroje pre Wales, ale primárne právne predpisy týkajúce sa Walesu bude naďalej vypracovávať parlament Spojeného kráľovstva. Na základe **zákona waleskej vlády z roku 2006** bola zhromaždeniu udelená právomoc schvaľovať opatrenia (primárne právne predpisy) týkajúce sa vecí Walesu, v rámci ktorých parlament Spojeného kráľovstva schválil nariadenia legislatívnej právomoci, ktoré sa zaoberajú predmetmi uvedenými v tomto zákone. Predtým, ako sa opatrenia stanú zákonmi, je však potrebné ich predložiť na schválenie panovníkovi v rade. Zhromaždenie zodpovedá za veci, medzi ktoré patrí hospodársky rozvoj, vzdelávanie, životné prostredie, zdravie, bývanie, cestovný ruch a doprava, ale nezodpovedá za občianskoprávne alebo trestné právo. Waleské právne predpisy, ktoré vyhotovilo zhromaždenie a waleskí ministri (waleské zhromaždenie), sú vyhotovené ako v anglickom, tak aj vo waleskom jazyku.

Právomoc vypracovávať **medzinárodné zmluvy** v mene Spojeného kráľovstva má Koruna – t. j. panovník na základe kráľovskej výsady, konajúc po porade s vládou Spojeného kráľovstva. Parlament Spojeného kráľovstva v súčasnosti nezohráva pri vypracovávaní zmlúv žiadnu formálnu úlohu, ale ak si zmluva vyžaduje vykonať zmeny v právnych predpisoch Spojeného kráľovstva alebo poskytnúť verejné finančné prostriedky vo forme grantu, parlament o týchto veciach bude hlasovať bežným spôsobom. Pre implementáciu všetkých zmlúv EÚ v Spojenom kráľovstve sú potrebné právne predpisy, a preto sú tieto zmluvy predmetom preskúmania zo strany parlamentu. Keď nadobudne účinnosť zákon o ústavnej reforme a správe z roku 2010, zmluva nemôže byť ratifikovaná, kým a) štátny minister v prvom stupni nepredloží parlamentu kópiu zmluvy, b) sa zmluva nezverejní a c) neuplynie 21 dní, počas ktorých zasadá parlament, bez toho, aby ktorákoľvek komora parlamentu dospela k záveru, že by sa táto zmluva nemala ratifikovať.

Hierarchia noriem

Ak medzi rôznymi prameňmi práva vzniknú konflikty, hlavným fórom pre ich vyriešenie sú sudy. Sudy môžu tiež rozhodovať o sporoch týkajúcich sa výkladu právnych predpisov. Nakoľko v Spojenom kráľovstve neexistuje „písomná ústava“, nie je možné napadnúť parlamentný zákon na súde na základe toho, že je „protiústavný“. V **ústavnej doktríne „parlamentnej suverenity“** sa uvádza, že parlament Spojeného kráľovstva je najvyšším legislatívnym orgánom – v tom zmysle, že môže vypracovať alebo zrušiť akýkoľvek zákon a že žiaden iný orgán nemôže zrušiť alebo spochybníť platnosť parlamentného zákona.

Doktrína parlamentnej suverenity je vymedzená členstvom Spojeného kráľovstva v Európskej únii. Na základe zákona Európskych spoločenstiev z roku 1972 právo Európskej únie tvorí súčasť anglického a waleského práva (a škótskeho práva a práva Severného Írska). Vnútroštátne právne predpisy musia byť vykladané tak, aby vždy, keď je to možné, boli v súlade s právom EÚ.

Zákon o ľudských právach z roku 1998, ktorým sa zapracoval Európsky dohovor o ľudských právach do práva Spojeného kráľovstva, udeľuje súdom ďalšiu právomoc, na základe ktorej je možné spochybníť parlamentné zákony. Vnútroštátne právne predpisy musia byť do čo najväčšej možnej miery vykladané tak, aby boli v súlade s právami, ktoré sú uvedené v tomto dohovore.

Rozhodnutia súdov, a to predovšetkým odvolacích súdov, zohrávajú v rozvoji práva dôležitú úlohu. Nielen že poskytujú smerodajné rozhodnutia týkajúce sa výkladu právnych predpisov, ale tiež tvoria základ zvykového práva, ktoré vyplýva zo súdnych rozhodnutí v predchádzajúcich prípadoch (alebo judikatúry).

Pokiaľ ide o to, rozhodnutia ktorého súdu zaväzujú iné sudy, všeobecnou zásadou je, že súd je viazaný predchádzajúcimi rozhodnutiami vyššieho súdu.

Vo vzťahu k veciam práva Európskej únie je **Európsky súdny dvor** najvyšším orgánom. Lordi znalí práva v snemovni lordov vystupujú ako Najvyšší súd Spojeného kráľovstva, ale nahradil ich nový Najvyšší súd, ktorý začal svoju činnosť 1. októbra 2009. Terajší lordi znalí práva sa stali prvými sudcami Najvyššieho súdu a služobne starší lord znalý práva sa stal predsedom.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie, ktoré sú zodpovedné za prijímanie právnych predpisov a za rozhodovací proces

Primárne právne predpisy vyhotovuje **parlament Spojeného kráľovstva** v Londýne. Predtým, ako sa **návrh právneho predpisu** (známy pod názvom návrh zákona) stane parlamentným zákonom, musí ho schváliť ako snemovňa parlamentu: snemovňa národov, tak aj snemovňa lordov. Obe snemovne prechádzajú týmito fázami:

- prvé čítanie (formálne predstavenie návrhu zákona bez rozpravy),

- druhé čítanie (všeobecná rozprava),
- fáza výboru (podrobné posúdenie, rozprava a pozmeňujúce návrhy). V snemovni národov táto fáza vo všeobecnosti prebieha vo výbore pre návrhy zákonov týkajúcich sa vecí verejných),
- fáza vypracovania správy (príležitosť pre ďalšie pozmeňujúce návrhy),
- tretie čítanie (posledná príležitosť pre rozpravu; pozmeňujúce návrhy je možné predkladať v snemovni lordov).

Potom, čo návrh zákona schválili obe snemovne, tento sa vráti prvej snemovni (tam, kde sa s ním začalo), aby bolo možné zväziť pozmeňujúce návrhy druhej snemovne.

Na konečnom znení sa musia dohodnúť obe snemovne. Predtým, ako sa dosiahne dohoda o každom slove v návrhu zákona, je možné, že sa uskutoční niekoľko kôl výmeny názorov medzi oboma snemovňami. Následne je možné návrh zákona predložiť na udelenie kráľovského súhlasu.

Primárne právne predpisy takisto vypracúva **národné zhromaždenie pre Wales**. Pred tým než sa návrh zákona stane zákonom zhromaždenia, musí ho zhromaždenie preskúmať a predložiť a panovník musí udeliť kráľovský súhlas. Zákon zhromaždenia je zákon, ktorý sa presadzuje vo všetkých oblastiach Walesu, v ktorých je uplatniteľný. V zhromaždení zvyčajne prebieha štvorfázový proces preskúmania návrhu zákona predloženého vládou takto:

1. fáza: preskúmanie všeobecných zásad návrhu zákona alebo opatrenia zo strany výboru (výborov) a schválenie týchto všeobecných zásad zo strany zhromaždenia.
2. fáza: podrobné preskúmanie návrhu zákona alebo opatrenia zo strany zákonodarného výboru spolu s pozmeňujúcimi návrhmi predloženými poslancami zhromaždenia.
3. fáza: podrobné preskúmanie návrhu zákona alebo opatrenia zo strany zhromaždenia spolu s pozmeňujúcimi návrhmi predloženými poslancami zhromaždenia. Predseda rozhodne o tom, ktoré pozmeňujúce návrhy zhromaždenie preskúma.
4. fáza: hlasovanie v zhromaždení s cieľom schváliť konečné znenie návrhu zákona alebo opatrenia.

Potom, čo návrh zákona prešiel v parlamente Spojeného kráľovstva alebo vo waleskom zhromaždení všetkými parlamentnými fázami, zašle sa panovníkovi na **udelenie kráľovského súhlasu** a následne sa stáva **zákonom**. Opatrenia národného zhromaždenia pre Wales sa musia predkladať na udelenie súhlasu zo strany kráľovnej v rade.

Primárne právne predpisy je vo všeobecnosti možné pozmeniť alebo zrušiť len novými primárnymi právnymi predpismi. Existujú však výnimky, za ktorých je možné predložiť určité pozmeňujúce návrhy alebo zrušenia na základe zákonného nástroja. To sa týka plnenia povinností EÚ alebo časti reformy právnych predpisov, ktorá redukuje alebo eliminuje regulačné zaťaženia. Takéto nariadenia musia byť pred nadobudnutím účinnosti schválené v oboch snemovniach parlamentu.

Primárne právne predpisy nadobúdajú účinnosť v súlade s **počiatočnými ustanoveniami**, ktoré tvoria súčasť zákona alebo opatrenia. V zákone alebo v opatrení môže byť uvedený presný dátum nadobudnutia účinnosti. Môže to byť ihneď po udelení kráľovského súhlasu, môže to byť v stanovený deň (vo všeobecnosti aspoň dva mesiace po udelení kráľovského súhlasu) alebo to môže byť v deň, ktorý stanoví minister alebo útvar vo forme príkazu na nadobudnutie účinnosti (zákonný nástroj). Jednotlivým ustanoveniam zákona je možné priradiť rôzne dátumy.

Dátum nadobudnutia účinnosti ktorejkoľvek časti sekundárnych právnych predpisov sa vo všeobecnosti stanoví v samotnom nástroji. Výnimočne je možné dátum nadobudnutia účinnosti uverejniť vo forme oznamu v úradných oznámeniach (London Gazette).

Právne databázy

V databáze [Legislation.gov.uk](https://www.legislation.gov.uk), spravovanej Národnými archívmi sú oficiálne uložené právne predpisy Spojeného kráľovstva. Databáza Legislation.gov.uk poskytuje prístup k právnym predpisom Spojeného kráľovstva, ktoré sa vzťahujú na všetky jurisdikcie (Anglicko, Škótsko, Wales a Severné Írsko). Táto stránka obsahuje všetky všeobecné právne predpisy od roku 1988 do dnešného dňa, väčšinu primárnych právnych predpisov spred roku 1988 v pôvodných aj v revidovaných verziách a veľké množstvo sekundárnych právnych predpisov vydaných od roku 1948, ktoré sú doteraz účinné.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Právo členského štátu - Severné Írsko



Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [en](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Na tejto stránke sú informácie o práve a právnych databázach v Spojenom kráľovstve s osobitným ohľadom na jurisdikciu Severného Írska

Pramene práva

Hlavnými prameňmi práva v Spojenom kráľovstve v jurisdikcii Severné Írsko sú:

- **Primárna legislatíva** vo forme zákonov Parlamentu Spojeného kráľovstva a Zhromaždenia Severného Írska. Niektorú primárnu legislatívu, ktorá sa týka Severného Írska, prijíma panovníčka v Rade ako nariadenia Rady (zákonné nástroje)
- **Právo Európskej únie**
- **Sekundárna legislatíva (alebo predpisy nižšej právnej sily)** vo forme zákonných nástrojov a zákonných noriem Severného Írska. Niektoré ďalšie predpisy nižšej právnej sily sa môžu prijímať ako správne predpisy.
- **Obyčajové právo (Common law)** vzniká vo forme súdnych rozhodnutí.

Druhy právnych nástrojov – opis

Primárnu legislatívu alebo **zákony parlamentu** prijíma Parlament Spojeného kráľovstva v Londýne a môže sa vzťahovať na celé Spojené kráľovstvo alebo ktorúkoľvek jeho časť. Parlament Spojeného kráľovstva schválil aj prevod legislatívnych právomocí na delegované parlamenty a zhromaždenia, ktoré prijímajú primárnu legislatívu vzťahujúcu sa na obmedzený okruh tém a ktorá platí v rámci ich vlastných jurisdikcií. Ostatnú primárnu legislatívu môže prijímať panovníčka na základe jej vlastnej výsady v rozličných formách, ako sú napríklad nariadenia Rady, vyhlásenia, kráľovské príkazy, kráľovské pokyny, nariadenia alebo patentové listy.

Sekundárna legislatíva vzniká na základe právomocí zverených Jej Výsost'ou Rade alebo ministromi, alebo ministerstvu, výkonnej moci Severného Írska alebo inému orgánu alebo osobe. Nazýva sa tiež **delegovaná alebo sekundárna legislatíva** a zákon prenášajúci právomoci sa nazýva poverujúci alebo splnomocňujúci alebo „materský“ zákon. Sekundárna legislatíva môže mať rozličné názvy, ako napríklad nariadenia Rady, iné právne predpisy alebo pravidlá, pričom všetky sa môžu kolektívne označovať ako 'zákonné nástroje' alebo 'zákonné pravidlá'.

Právne predpisy v Severnom Írsku zahŕňajú zákony alebo normatívne právne akty, ktoré môžu byť zákonmi Parlamentu Spojeného kráľovstva, Parlamentu Severného Írska (1921-1972) alebo Zhromaždenia Severného Írska v Belfaste. V rôznych časových obdobiach boli delegované vlády v Severnom Írsku dočasne pozbavené funkcie, a preto väčšina právnych predpisov bola prijatá v podobe „nariadení Rady“, ktoré sú z technického hľadiska sekundárnou legislatívou, ale používajú sa ako primárna legislatíva. Legislatíva v Severnom Írsku obsahuje aj zákonné normy – t. j. sekundárnu legislatívu alebo predpisy nižšej právnej sily – prijímané na základe zákona parlamentu Spojeného kráľovstva, nariadenia Rady alebo zákona Zhromaždenia Severného Írska.

Právomoci uzatvárať medzinárodné zmluvy v mene Spojeného kráľovstva sú zverené korune, t. j. panovníčke na základe kráľovskej výsady, ktorá koná na odporúčanie vlády Spojeného kráľovstva. Parlament Spojeného kráľovstva nemá žiadnu formálnu úlohu uzatvárať zmluvy, ale keď si zmluva vyžaduje zmenu právnych predpisov Spojeného kráľovstva alebo poskytnutie peňazí z verejných zdrojov, Parlament o takej zmluve hlasuje obvyklým spôsobom. Všetky zmluvy EÚ si na implementáciu v Spojenom kráľovstve vyžadujú právne predpisy, a preto sú predmetom parlamentného preskúmania. Oddiely 20-25 zákona o ústavnej reforme a vládnutí z roku 2010 nadobudli platnosť 10. novembra a na ich základe sa vyžaduje, aby zmluva nebolo možné ratifikovať, ak a) minister Koruny najskôr nepredloží parlamentu kópiu zmluvy, b) zmluva nie je uverejnená a c) neuplynula lehota 21 zasadacích dní bez toho, aby parlament rozhodol, že sa zmluva nemá ratifikovať.

Hierarchia právnych noriem

V prípade konfliktov medzi rozličnými prameňmi práva, hlavným fórom na ich vyriešenie sú sudy. Sudy tak môžu riešiť spory týkajúce sa výkladu právnych predpisov. Keďže však v Spojenom kráľovstve neexistuje žiadna „písomná ústava“, nie je možné spochybniť zákon Parlamentu na súde z dôvodu jeho „neústavnosti“. Podľa **ústavnej doktríny „parlamentnej zvrchovanosti“** je Parlament Spojeného kráľovstva najvyšším legislatívnym orgánom v tom zmysle, že môže prijať a zrušiť akýkoľvek zákon, a že žiadny iný orgán nemôže zrušiť alebo spochybniť platnosť zákona prijatého Parlamentom.

Doktrína parlamentnej suverenity je však podmienená členstvom Spojeného kráľovstva v Európskej únii. Podľa zákona o Európskych spoločenstvách z roku 1972, právo Európskej únie tvorí súčasť práva Severného Írska. Domáce právne predpisy sa musia vykladať tak, aby boli vždy, keď je to možné, v súlade s právom EÚ.

Zákon z roku 1998 o ľudských právach, ktorým sa začlenil Európsky dohovor o ľudských právach do práva Spojeného kráľovstva, zveruje súdom ďalšiu právomoc, a to spochybňovať zákony Parlamentu. Domáce právne predpisy sa musia podľa možnosti vykladať tak, aby boli vždy, keď je to možné, v súlade s právami vyplývajúcimi z dohovoru.

Rozhodnutia súdov, a najmä odvolacích súdov, zohrávajú dôležitú úlohu vo vývoji práva. Poskytujú nielen autoritatívne rozhodnutia o výklade právnych predpisov, ale predstavujú aj **základ obyčajového práva**, ktoré je tvorené rozhodnutiami súdov v predchádzajúcich veciach (alebo judikatúry). Vo všeobecnosti sú súdy viazané predchádzajúcimi rozhodnutiami prijatými vyššími súdmi. Súdny dvor Európskej únie je najvyšším orgánom vo vzťahu k záležitostiam práva Európskej únie. Práva znalí lordi (Law Lords) Snemovne lordov pôsobili ako členovia Najvyššieho súdu Spojeného kráľovstva, nahradil ich však nový Najvyšší súd, ktorý začal pôsobiť 1. októbra 2009. Súčasní práva znalí lordi sa stali prvými sudcami Najvyššieho súdu a najstarší práva znalý lord sa stal predsedom Najvyššieho súdu.

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie zodpovedné za prijímanie právnych predpisov a rozhodovací proces

Primárnu legislatívu prijíma **Parlament Spojeného kráľovstva** v Londýne. Skôr ako sa **návrh právneho predpisu** (známy ako návrh zákona) stane zákonom Parlamentu, musia ho schváliť obidve snemovne Parlamentu: Dolná snemovňa a Snemovňa lordov.

Nasledujúce etapy sú spoločné pre obe snemovne:

- Prvé čítanie (formálne predstavenie návrhu zákona bez diskusie)
- Druhé čítanie (všeobecná diskusia)
- Rokovanie vo výbore (podrobné preskúmanie, diskusia a zmeny, v Dolnej snemovni táto etapa vo všeobecnosti prebieha vo výbore pre predkladanie verejných návrhov zákonov.)
- Fáza vypracovania správy (príležitosť pre ďalšie zmeny)
- Tretie čítanie (posledná šanca na diskusiu; zmeny sú možné len v Snemovni lordov).

Keď návrh zákona prejde oboma snemovňami, musí sa vrátiť Dolnej snemovni (kde začína) na posúdenie zmien navrhnutých Snemovňou lordov.

Obidve snemovne sa potom musia dohodnúť na konečnom znení. Môže dôjsť k niekoľkým kolám výmeny medzi oboma snemovňami, kým sa nedosiahne dohoda o každom slove návrhu zákona. Keď sa toto všetko absolvuje, návrh zákona sa predloží kráľovnej na udelenie kráľovského súhlasu.

V **Zhromaždení Severného Írska** je postup podobný (vrátane predstavenia návrhu zákona, posúdenia, diskusie a hlasovania), hoci Zhromaždenie, na ktoré boli prenesené právomoci, má len jednu komoru. Návrh zákona môžu iniciovať ministri, výbory a jednotliví členovia, a predložia ho hovorcovi Zhromaždenia na posúdenie Zhromaždením. Ak sa hovorca presvedčí, že návrh patrí do pôsobnosti Zhromaždenia, návrh zákona sa potom predstaví Komore a predloží na diskusiu. Potom sa postúpi príslušnému zákonodarnému výboru na preskúmanie. Výbor ho potom vráti späť Zhromaždeniu, čím umožní členom podrobne preskúmať návrh zákona a navrhnúť zmeny. Potom ho ešte raz posúdi Zhromaždenie a uskutoční sa záverečné hlasovanie.

Keď návrh zákona prejde všetkými týmito etapami v parlamente Spojeného kráľovstva alebo v Zhromaždení Severného Írska, pošle sa panovníčke na udelenie kráľovského súhlasu. Potom sa stáva **zákonom**.

Primárna legislatíva sa môže vo všeobecnosti **meniť alebo zrušiť** len novou primárnou legislatívou. Existujú však výnimky, podľa ktorých sa určité zmeny a zrušenia môžu vykonať pomocou zákonného nástroja – ak ide o povinnosť implementovať právne predpisy EÚ alebo o reformu právneho predpisu, ktorý redukuje alebo eliminuje regulačnú záťaž. Tieto nariadenia však musia byť pred prijatím schválené potvrdzujúcim uznesením obidvoch snemovní Parlamentu.

Primárna legislatíva nadobúda účinnosť v súlade s **ustanoveniami o nadobudnutí účinnosti** stanovenými v zákone alebo opatrení. V zákone alebo opatrení môže byť uvedený konkrétny dátum nadobudnutia účinnosti. Môže to byť hneď deň udelenia kráľovského súhlasu, konkrétny iný deň (vo všeobecnosti aspoň dva mesiace po udelení kráľovského súhlasu) alebo deň, ktorý stanoví minister alebo ministerstvo v nariadení o nadobudnutí účinnosti (zákonný nástroj). V jednom zákone sa môžu určiť rozličné dátumy pre rôzne ustanovenia.

Dátum nadobudnutia účinnosti sa v prípade akéhokoľvek sekundárneho právneho predpisu stanoví v samotnom nástroji. Vo výnimočných prípadoch môže byť dátumom nadobudnutia účinnosti dátum uverejnenia oznámenia v úradných vestníkoch (londýnskom alebo belfastskom).

Právne databázy

K dispozícii je niekoľko právnych databáz.

- Na [webová stránka právnych predpisov Spojeného kráľovstva](#) (UK Legislation website) je úplné znenie kompletnej primárnej legislatívy prijatej parlamentom Spojeného kráľovstva, Škótskym parlamentom, Zhromaždením Severného Írska a Národným zhromaždením pre Wales spolu so sekundárnou legislatívou platnou na celom území Spojeného kráľovstva ako celku, alebo na časti Spojeného kráľovstva. Prístup k informáciám je bezplatný.
- Revidovaná primárna legislatíva vzťahujúca sa na všetky časti Spojeného kráľovstva od roku 1235 do dnešného dňa je dostupná v [Databáze práva Spojeného kráľovstva](#).

Súvisiace odkazy

[Webová stránka právnych predpisov Spojeného kráľovstva](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 28/08/2018

Právo členského štátu - Škótsko



Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [en](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Na tejto stránke sú uvedené informácie o práve a právnych databázach v Spojenom kráľovstve s osobitným poukázaním na Škótsko.

Pramene práva

K základným prameňom práva škótskej jurisdikcie v Spojenom kráľovstve patria:

- primárne právne predpisy vo forme **zákonov parlamentu Spojeného kráľovstva** (Acts of the United Kingdom Parliament) a **zákonov škótskeho parlamentu** (Acts of the Scottish Parliament)
- **právo Európskej únie**
- sekundárne (alebo podriadené) právne predpisy vo forme **zákonných nástrojov** (Statutory Instruments) a **škótskych zákoných nástrojov** (Scottish Statutory Instruments). Niektoré podriadené právne predpisy môžu byť vydané ako **úradné nariadenia** (Administrative Orders),
- **Obyčajové právo** ako bolo vytvorené na základe súdnych rozhodnutí.

Druhy právnych predpisov – opis

Primárne právne predpisy alebo **zákony parlamentu**, vypracováva parlament Spojeného kráľovstva v Londýne a tieto sa môžu vzťahovať na celé Spojené kráľovstvo alebo na jeho časť. Parlament Spojeného kráľovstva tiež schválil **prenesenie zákonodarej právomoci** na poverené parlamenty a zhromaždenia, na základe ktorej môžu vypracovávať primárne právne predpisy týkajúce sa obmedzeného rozsahu predmetov, ktoré budú platiť v ich vlastných jurisdikciách. Ostatné primárne právne predpisy môže výlučne vypracovať panovník v rôznych formách, ako napríklad nariadenia rady, vyhlášky, kráľovské výnosy, kráľovské pokyny, nariadenia a výsadné listiny (Orders in Council, proclamations, royal warrants, royal instructions, regulations and letters patent).

Sekundárne právne predpisy sa vyhotovujú na základe právomoci, ktorú Jej Veličenstvo alebo zákon Jej Veličenstva udeľuje Rade, ministrom, rezortom (ministerstvám), škótskym ministrom alebo iným orgánom alebo osobám. Tieto predpisy sa tiež

nazývajú **delegované alebo sekundárne právne predpisy** a zákon, ktorým sa udeľuje právomoc, sa nazýva zmocňovací alebo oprávňujúci alebo „materský“ zákon. Sekundárne právne predpisy môžu mať rôzne názvy (napríklad nariadenia rady, nariadenia alebo predpisy) a tieto možno spoločne nazvať ako „zákonné nástroje“ alebo „škótske zákoné nástroje“.

Zákonom o Škótsku z roku 1998 bola ustanovená a prenesená právomoc na škótsky parlament v Edinburgu. Na základe neho bol v Škótsku (po referende) obnovený samostatný parlament, o ktorý Škótsko prišlo po vytvorení únie s Anglickom a Walesom v roku 1707. Keďže je však Škótsko naďalej súčasťou Spojeného kráľovstva, parlament Spojeného kráľovstva môže v určitých oblastiach ešte vždy vydávať právne predpisy. Primárne právne predpisy môže vydávať aj škótsky parlament v predmetných oblastiach, ktoré mu boli postúpené podľa zákona o Škótsku z roku 1998 (a podľa zákona o Škótsku z roku 2012). Tieto zahŕňajú: zdravie; vzdelávanie; miestnu samosprávu; sociálnu prácu; bývanie; plánovanie; turizmus a hospodársky rozvoj; niektoré aspekty dopravy; spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť vrátane väčšiny aspektov súkromného práva a trestného práva; políciu a požiarnu službu; mnohé aspekty životného prostredia; poľnohospodárstvo a rybárstvo; šport a umenie a vykonávanie medzinárodných záväzkov vo zverených oblastiach. Zákon o Škótsku z roku 2012 rozšíril tieto postúpené právomoci na ďalšie oblasti ako napríklad niektoré aspekty daní. Škótske zákoné nástroje môžu vydávať aj škótski ministri na základe právomocí udelených na základe zákonov parlamentu Spojeného kráľovstva alebo škótskeho parlamentu.

Právomoc vypracovávať **medzinárodné zmluvy** v mene Spojeného kráľovstva má Koruna, t.j. panovník na základe kráľovskej výsady, konajúci po porade s vládou Spojeného kráľovstva. Parlament Spojeného kráľovstva nemá žiadnu formálnu úlohu pri uzatváraní zmlúv, ak si však zmluva vyžaduje zmenu právnych predpisov alebo pridelenie verejných finančných prostriedkov, bude o tom parlament hlasovať obvyklým spôsobom. Všetky zmluvy s EÚ vyžadujú pre svoju implementáciu v Spojenom kráľovstve právne predpisy, preto podliehajú parlamentnému preskúmaniu. Keď nadobudne platnosť zákon o ústavnej reforme a vládnutí z roku 2010, zmluva sa bude môcť ratifikovať, len ak a) štátny minister najskôr predložil parlamentu kópiu zmluvy, b) zmluva bola uverejnená a c) uplynula lehota 21 zasadacích dní bez toho, aby parlament rozhodol, že sa zmluva nemá ratifikovať.

Hierarchia právnych noriem

V prípade kolízie medzi rôznymi prameňmi práva sú základným fórom na ich vyriešenie súdy. Súdy môžu riešiť aj spory týkajúce sa výkladu práva. Vzhľadom na to, že v Spojenom kráľovstve neexistuje „písaná ústava“, zákon parlamentu nie je možné napadnúť na súde ako „protiústavný“. **V ústavnej doktríne „parlamentnej suverenity“** sa uvádza, že parlament Spojeného kráľovstva je najvyšším zákonodarným orgánom – v tom zmysle, že môže vypracovať alebo zrušiť akýkoľvek zákon, a že žiadny iný orgán nemôže zrušiť alebo spochybníť platnosť parlamentného zákona.

Avšak doktrína parlamentnej suverenity je vymedzená členstvom Spojeného kráľovstva v Európskej únii. Na základe **zákona o Európskych spoločenstvách** z roku 1972 tvorí právo Európskej únie súčasť práva Anglicka a Walesu (a Škótska a Severného Írska). Vnútroštátne právne predpisy musia byť vykladané tak, aby vždy, keď je to možné, boli v súlade s právom EÚ.

Zákon o ľudských právach z roku 1998, ktorým sa zapracoval Európsky dohovor o ľudských právach do práva Spojeného kráľovstva, udeľuje súdom ďalšiu právomoc, na základe ktorej je možné spochybníť parlamentné zákony. Vnútroštátne právne predpisy je v najvyššej možnej miere potrebné vykladať tak, aby boli zlučiteľné s právami obsiahnutými v dohovore.

Rozhodnutia súdov, a predovšetkým odvolacích súdov, zohrávajú v rozvoji práva dôležitú úlohu. Nielenže poskytujú smerodajné rozhodnutia týkajúce sa výkladu právnych predpisov, ale tiež tvoria základ obvyčajového práva, ktoré vyplýva zo súdnych rozhodnutí v predchádzajúcich prípadoch (alebo judikatúry). Pokiaľ ide o to, rozhodnutia ktorého súdu zaväzujú iné súdy, všeobecnou zásadou je, že súd bude viazaný predchádzajúcimi rozhodnutiami vyššieho súdu. Vo vzťahu k veciam práva Európskej únie je Európsky súdny dvor najvyšším orgánom. **Najvyšším trestným súdom** v Škótsku je Najvyšší trestný súd, kým **Lordi práva** (Law Lords) v hornej snemovni pôsobili ako Najvyšší súd pre civilné záležitosti v Škótsku. Nahradil ich však nový Najvyšší súd, ktorý vznikol 1. októbra 2009. Lordi práva sa stali prvými sudcami Najvyššieho súdu a Najvyšší Lord práva sa stal jeho predsedom.

Inštitucionálny rámeček

Inštitúcie, ktoré sú zodpovedné za prijímanie právnych predpisov a za rozhodovací proces

Primárne právne predpisy vytvára parlament Spojeného kráľovstva v Londýne. Predtým, ako sa **návrh právneho predpisu** (známy pod názvom návrh zákona) stane **parlamentným zákonom**, musia ho schváliť obe snemovne parlamentu: Obe snemovne prechádzajú týmito fázami:

- prvé čítanie (formálne predstavenie návrhu zákona bez prerokovania),
- druhé čítanie (všeobecná rozprava),

- fáza výboru (podrobné preskúmanie, rozprava a pozmeňujúce a doplňujúce návrhy. V Dolnej snemovni táto fáza vo všeobecnosti prebieha vo výbore pre návrhy zákonov týkajúcich sa vecí verejných),
- fáza vypracovania správy (príležitosť pre ďalšie pozmeňujúce a doplňujúce návrhy),
- tretie čítanie (posledná príležitosť pre rozpravu, pozmeňujúce a doplňujúce návrhy v Snemovni lordov).

Potom, čo návrh zákona schválili obe snemovne, návrh sa vráti prvej snemovni (tam, kde sa s ním začalo), aby bolo možné zvážiť pozmeňujúce a doplňujúce návrhy druhej snemovne.

Na konečnom znení sa musia dohodnúť obe snemovne. Predtým, ako sa dosiahne dohoda o každom slove v návrhu zákona, je možné, že sa uskutoční niekoľko kôl výmeny názorov medzi oboma snemovňami. Následne je možné návrh zákona predložiť na udelenie kráľovského súhlasu.

V škótskom parlamente prebieha podobný proces pozostávajúci z predstavenia návrhu zákona, posúdenia, prerokovania a hlasovania, hoci v parlamente s prenesenou právomocou je **iba jedna komora**. Proces má tri fázy:

- **1. fáza:** príslušný(-né) parlamentný(-é) výbor(-y) prevezme(-ú) návrh zákona a pripraví(-ia) správu o základných zásadách návrhu zákona. Parlament na svojom zasadnutí posúdi správu a prerokuje, či súhlasí so základnými zásadami návrhu zákona. Ak parlament súhlasí, prechádza návrh zákona do 2. fázy,
- **2. fáza:** návrh zákona podrobne posúdi výbor alebo príležitostne celoparlamentný výbor. V tejto fáze možno urobiť zmeny, ktoré sú známe ako pozmeňujúce alebo doplňujúce návrhy,
- **3. fáza:** návrh zákona znova posúdi parlament na svojom zasadnutí. Možno ho ďalej pozmeňovať a dopĺňať a potom rokuje parlament, ktorý rozhodne, či návrh zákona v konečnom znení možno schváliť.

Potom, čo návrh zákona prešiel v parlamente Spojeného kráľovstva alebo Škótska všetkými parlamentnými fázami, zašle sa panovníkovi na udelenie **kráľovského súhlasu** a následne sa stáva **zákonom**. V Škótsku majú právni úradníci (Law Officers) štyri týždne, aby proti zákonu vzniesli námietky, ak si myslia, že nespadá do zákonodarných právomocí škótskeho parlamentu.

Primárne právne predpisy je vo všeobecnosti možné **zmeniť alebo zrušiť** len novými primárnymi právnymi predpismi. Avšak, existujú výnimky, na základe ktorých je možné predložiť určité pozmeňujúce a doplňujúce návrhy alebo zrušenia na základe zákonného nástroja pokiaľ implementujú záväzky EÚ alebo časť legislatívnej reformy, ktorá znižuje alebo odstraňuje regulačné zaťaženia. Takéto nariadenia si však pred vykonaním vyžadujú schválenie oboch snemovni parlamentu.

Primárne právne predpisy vstupujú do účinnosti v súlade s **ustanoveniami o nadobudnutí účinnosti**, ktoré sú súčasťou zákona. V zákone môže byť určený konkrétny dátum nadobudnutia účinnosti. Môže ním byť bezprostredne deň kráľovského súhlasu, konkrétne stanovený deň (v zásade najmenej dva mesiace po udelení kráľovského súhlasu) alebo deň, ktorý určí minister alebo ministerstvo vydaním nariadenia o nadobudnutí účinnosti (zákonný nástroj). Jednotlivým ustanoveniam zákona je možné priradiť rôzne dátumy nadobudnutia účinnosti.

Dátum nadobudnutia účinnosti ktorejkoľvek časti sekundárnych právnych predpisov sa vo všeobecnosti stanoví v samotnom nástroji. Výnimočne je možné dátum nadobudnutia účinnosti uverejniť vo forme oznamu v úradných vestníkoch (londýnsky alebo edinburský úradný vestník).

Právne databázy

Existuje niekoľko právnych databáz.

- Webové sídlo [Úradu pre informácie verejného sektora](#) (Office of Public Sector Information - OPSI) obsahuje úplné znenie **všetkých primárnych právnych predpisov**, ktoré prijal parlament Spojeného kráľovstva, škótsky parlament, zhromaždenie Severného Írska a národné zhromaždenie pre Wales, spolu so všetkými **sekundárnymi právnymi predpismi**, ktoré sa vzťahujú na Spojené kráľovstvo ako celok alebo na isté časti Spojeného kráľovstva. Prístup do tejto databázy je bezplatný. Prístup k týmto informáciám je bezplatný.
- **Revidované primárne právne predpisy**, ktoré sa týkajú všetkých častí Spojeného kráľovstva od roku 1235 až do súčasnosti sa nachádzajú v [databáze právnej úpravy Spojeného kráľovstva](#). Prístup k tejto databáze je bezplatný.

Aj keď sú **všetky škótske právne predpisy** dostupné na webových stránkach OPSI, všetky škótske primárne a sekundárne predpisy prijaté a vydané od prenesenia právomoci v roku 1999 sú k dispozícii aj na webovom sídle [Kráľovského tlačového úradu pre Škótsko](#). Prístup k týmto právnym predpisom je bezplatný.

Oficiálnym webovým sídlom právnych predpisov Spojeného kráľovstva je webové sídlo [Legislation.gov.uk](#), ktoré zahŕňa webové stránky OPSI, ako aj databázy právnej úpravy, a ktoré nahrádza webové stránky Kráľovského tlačového úradu pre Škótsko

Súvisiace odkazy

[Úrad pre informácie verejného sektora \(OPSI\)](#), [databáza právnej úpravy](#), [webové sídlo legislation.gov.uk](#), [Kráľovský tlačový úrad pre Škótsko](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 04/05/2020